

Başlarken...

Dünyadan ve Türkiye'den güncel hukuki gelişme ve haberlere yer verdiğimiz Hukuk Bültenimizin Ocak sayısını sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyuyoruz.

Bültenimizde yer alan içerik yalnızca bilgi verme amaçlı olup konulara ilişkin detaylı bilgiler için bizimle irtibata geçmenizden memnuniyet duyacağız.

Şubat ayında görüşmek üzere!

Editörler:

[Burcu Çelik Gökçen](#)
[Umut Alperen Öztürk](#)
[Fezva Bilgiç](#)

Ticari Nitelikteki Kira Uyuşmazlıklarında Görevli Mahkeme

Esasen maddi hukuk itibarıyla yetkili mahkemeleri karşılayan “görev”; mevzuatımızda genel ve özel mahkemeler olmak üzere ayrılan mahkemeler itibarıyla uyumsuzluğun konusu ve taraflarına göre düzenlenmiş durumdadır. [\(Sayfa 2\)](#)

Noter Aracılığıyla Gönderilecek Bir Kısım Fesih İhbarlarının Damga Vergisine Tabi Tutulmasına İlişkin TNB Genelgesinin Hukuki İncelemesi

4857 sayılı İş Kanunu'nun 24. ve 25. maddelerinde düzenlenen haklı fesih halleri için hazırlanan ihbarnamelerin, “fesihname” olarak değerlendirilip nispi damga vergisine tabi tutulacağı ifade edilmektedir. [\(Sayfa 11\)](#)

Havayolu Yolcu Hakları: Uçuşa Kabul Edilme, Uçuşun İptali, Rötar

Havayolu uçuşlarında uçuş güvenliğinin gerektirdiği durumlarda yolcular uçağa alınamayabilir. Yahut fazla bilet satış halleri gibi durumlarda yolcu sayısının azaltılması zorunludur. Bu halde uçuşundan feragat eden yolculara bazı hakları tercih etme hakkı verilir. [\(Sayfa 19\)](#)

Rekabet Kurulu Soruşturması ve Şikâyetçinin Konumu

Başvurudan kasıt meşru bir menfaati olan gerçek veya tüzel kişilerin şikâyeti, ihbar veya Ticaret Bakanlığı'nın talebi anlamına gelmektedir. Görüldüğü üzere başvuruda bulunanlar da soruşturma sürecinin bir parçası olup soruşturmaya etki etmektedirler. [\(Sayfa 26\)](#)

2004 Sayılı İcra ve İflâs Kanunu'na Göre Uygulamada “Kayıt Kabul Davası” Olarak Adlandırılan İflâs Sıra Cetveline İtiraz Davası Üzerine Bir Değerlendirme

İflâs idaresi, alacaklıların bildirdiği alacakları inceledikten sonra bir sıra cetveli oluşturur. Ancak, bazı durumlarda alacaklıların alacakları reddedilebilir veya eksik kaydedilebilir. Bu durum, alacaklıları kayıt kabul davası açmaya yönlendirir. [\(Sayfa 33\)](#)

6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Kurula Şikâyet Hakkı

KVKK madde 13'te veri sorumlusuna başvuru hakkı düzenlenmiş olup maddeye göre, ilgili kişi, KVKK'nin uygulanmasıyla ilgili taleplerini yazılı olarak veya Kurulun belirleyeceği diğer yöntemlerle veri sorumlusuna iletir. [\(Sayfa 8\)](#)

Geçici Hukuki Koruma Tedbirleri Bakımından Harç Eksikliği Durumunda Bölge Adliye Mahkemesinin Verebileceği Kararlar

Geçici hukuki koruma kavramı, öğretide kullanılmakla birlikte, ilk kez 6100 sayılı HMK'de yer almıştır. HMK 389-406 maddeleri arasında “Geçici Hukuki Korumalar” başlığı; ihtiyati tedbir, delil tespiti ve diğer geçici hukuki korumalar şeklinde düzenlenmiştir. [\(Sayfa 15\)](#)

Anonim Şirketlerde Pay Devrinin Esas Sözleşme ile Sınırlandırılması

Her ne kadar anonim şirketlerde esas olan pay devrinin pay sahibi tarafından serbestçe devir imkanının mevcudiyeti ise de gerek yasadaki kaynaklanan gerekse esas sözleşmeden kaynaklanan birtakım kurallar, pay devrinin kısıtlanmasına sebep olabilmektedir. [\(Sayfa 23\)](#)

Muvazaalı ve Nam-ı Müstear Kavramlarının Hukuki Değerlendirilmesi

Muvazaalı bir işlem, tarafların gerçek iradelerine uygun olmadığı için, doktrinadaki görüşler ve yerleşik Yargıtay kararları uyarınca geçersiz olduğu kabul edilmektedir. Muvazaalı bir işlemin hükümsüzlüğü yalnızca taraflarca değil, bu işlem nedeniyle zarar gören üçüncü kişiler tarafından da ileri sürülebilir. [\(Sayfa 31\)](#)

Güncel Haberler

[Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği Yayımlandı! \(Sayfa 14\)](#)

[İdare ve Vergi Mahkemelerinin Kurulmasına ve Yargı Çevrelerinin Belirlenmesine İlişkin Karar Resmî Gazete'de Yayımlandı! \(Sayfa 14\)](#)

[2025 Yılı KVKK İdari Para Cezaları Kişisel Verileri Koruma Kurumu Web Sitesinde 03.01.2025 Tarihinde Yayımlandı! \(Sayfa 30\)](#)

[“Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı ve İdari Yargı Ön Sınavı Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” Resmî Gazete'de Yayımlandı! \(Sayfa 30\)](#)

[“Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” Yayımlandı! \(Sayfa 36\)](#)

[Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşlarının Asgari Özkaynak Miktarlarının Yeniden Belirlenmesi ile İlgili Tebliğ Resmî Gazete'de Yayımlandı! \(Sayfa 36\)](#)

TİCARİ NİTELİKTEKİ KİRA UYUŞMAZLIKLARINDA GÖREVLİ MAHKEME

1. Giriş

Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) birinci bölümü itibariyle düzenlenen ve önemi itibariyle kamu düzeninden sayılan mahkemelerin görevi meselesi, birtakım kompleks uyuşmazlıklarda tespiti zor bir konu haline gelebilmektedir. Esasen maddi hukuk itibariyle yetkili mahkemeleri karşılayan "görev"; mevzuatımızda genel ve özel mahkemeler olmak üzere ayrılan mahkemeler itibariyle uyuşmazlığın konusu ve taraflarına göre düzenlenmiş durumdadır.

Hukuk Muhakemesinde genel mahkemeler Asliye Hukuk ve Sulh Hukuk Mahkemeleri olmak üzere iki; özel mahkemeler ise Aile, Asliye Ticaret, Fikri ve Sınai Haklar Hukuk, İş, İcra Hukuk, Tüketici ve Kadastro Mahkemeleri olmak üzere yedi çeşittir. Uyuşmazlıkların konuları ve tarafları itibariyle doğru kategorize edilerek ele alınması hem mahkemelerde bir uzmanlık alanı oluşmasına, hem de çelişkiden uzak ve sistematik bir içtihat oluşmasına katkı sağlayarak uygulamada düzenin tesis edilmesine hizmet etmektedir.

Görev ve yetki konuları, Hukuk Muhakemesi Kanunumuzun 1. ve 23. Maddeleri arasında düzenlenmiş olup işbu çalışmaya esas olan, madde itibariyle yetki anlamında "görev" temelde 1. ve 4. Maddeler arasında düzenlenmiştir. 1. madde ile göreve ilişkin kuralların kamu düzeninden olduğu ve mahkemelerin görevinin ancak kanunla düzenlenebildiği hüküm altına alınmış ve devamı hükümlerde genel görevli mahkemeler olan Asliye Hukuk Mahkemeleri ile Sulh Hukuk Mahkemelerinin görevi düzenlenmiştir.

"Medeni usul hukukunda görev, medeni yargı koluna giren bir davanın, uyuşmazlığın konusu ve/veya taraflarına göre, bu yargı kolunda kurulmuş bulunan ilk derece mahkemelerinden hangisi tarafından görüleceğini ifade eder." [1] Hukuk yargılamasında ilk derece mahkemelerimiz Asliye Hukuk ve Sulh Hukuk Mahkemeleri olmak üzere iki genel; Aile, Asliye Ticaret, Fikri ve Sınai Haklar Hukuk, İş, İcra Hukuk, Tüketici ve Kadastro Mahkemeleri olmak üzere yedi özel mahkemeden ibarettir. İşte uyuşmazlığın bu mahkemelerden hangisinde görüleceği görev kavramının kapsamına girmektedir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Sulh hukuk mahkemelerinin görevi başlıklı 4. Maddesi şöyledir:

"(1) Sulh hukuk mahkemeleri, dava konusunun değer veya tutarına bakılmaksızın;

a) Kiralanan taşınmazların, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa göre ilamsız icra yoluyla tahliyesine ilişkin hükümler ayrık olmak üzere, kira ilişkisinden doğan alacak davaları da dâhil olmak üzere tüm uyuşmazlıkları konu alan davalara karşı açılan davaları,

b) Taşınır ve taşınmaz mal veya hakkın paylaşılmasına ve ortaklığın giderilmesine ilişkin davaları,

c) Taşınır ve taşınmaz mallarda, sadece zilyetliğin korunmasına yönelik olan davaları,

ç) Bu Kanun ile diğer kanunların, sulh hukuk mahkemesi veya sulh hukuk hâkimini görevlendirdiği davaları, görürler.

İşbu hükme ek olarak HMK 383. Maddesi ile de Sulh Hukuk Mahkemelerinin aksine bir düzenleme bulunmadığı müddetçe çekişmesiz yargı işlerinde genel görevli mahkeme olduğu düzenlenmiştir.

Yine işbu çalışma kapsamında önem arz eden bir diğer mahkeme, özel görevli mahkeme olan asliye ticaret mahkemeleridir. Asliye ticaret mahkemeleri 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu 5. Maddesi ile 5235 Sayılı Kanun'un 5. Maddesinin 3. Fıkrasında düzenlenmiş ihtisas mahkemesidir. Gelişen ticari hayatın ve iktisadi koşulların gereklerine cevap verebilmek adına ticari davalarda uzmanlaşma zaruri hale gelmiş olup asliye ticaret mahkemeleri bu ihtiyaca cevap vermek amacıyla kurulmuştur.

Asliye ticaret mahkemelerinin görevi 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda (TTK) düzenlenmiştir. TTK Madde 4'te ticari davalar ile ticari nitelikteki çekişmesiz yargı işleri tanımlanmış olup 5. Maddede ise aksine hüküm bulunmadığı müddetçe tüm ticari davalara ve ticari nitelikteki çekişmesiz yargı işlerine bakmaya asliye ticaret mahkemelerinin görevli olduğu düzenlenmiştir.

Bu doğrultuda TTK 4. ve 5. Maddeleri birlikte değerlendirdiğimizde:

"MADDE 4- (1) Her iki tarafın da ticari işletmesiyle ilgili hususlardan doğan hukuk davaları ve çekişmesiz yargı işleri ile tarafların tacir olup olmadıklarına bakılmaksızın;

a) Bu Kanunda,

b) Türk Medenî Kanununun, rehin karşılığında ödünç verme işi ile uğraşanlar hakkındaki 962 ilâ 969 uncu maddelerinde,

c) 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun malvarlığının veya işletmenin devralınması ile işletmelerin birleşmesi ve şekil değiştirmesi hakkındaki 202 ve 203, rekabet yasağına ilişkin 444 ve 447, yayın sözleşmesine dair 487 ilâ 501, kredi mektubu ve kredi emrini düzenleyen 515 ilâ 519, komisyon sözleşmesine ilişkin 532 ilâ 545, ticari temsilciler, ticari vekiller ve diğer tacir yardımcılar için öngörülmuş bulunan 547 ilâ 554, havale hakkındaki 555 ilâ 560, saklama sözleşmelerini düzenleyen 561 ilâ 580 inci maddelerinde,

d) Fikrî mülkiyet hukukuna dair mevzuatta,

e) Borsa, sergi, panayır ve pazarlar ile antrepo ve ticarete özgü diğer yerlere ilişkin özel hükümlerde,

f) Bankalara, diğer kredi kuruluşlarına, finansal kurumlara ve ödünç para verme işlerine ilişkin düzenlemelerde, öngörülen hususlardan doğan hukuk davaları ve çekişmesiz yargı işleri ticari dava ve ticari nitelikte çekişmesiz yargı işi sayılır. Ancak, herhangi bir ticari işletmeyi ilgilendirmeyen havale, vedia ve fikir ve sanat eserlerine ilişkin haklardan doğan davalar bundan istisnadır.”

Hükmü ile ticari işler ve ticari davalar açıklanmıştır.

5. Madde ile de bu işlerin Asliye Ticaret Mahkemesinde görüleceği kararlaştırılmıştır:

“2. Ticari davalar ve çekişmesiz yargı işlerinin görüleceği mahkemeler

MADDE 5- (1) Aksine hüküm bulunmadıkça, dava olunan şeyin değerine veya tutarına bakılmaksızın asliye ticaret mahkemesi tüm ticari davalar ile ticari nitelikteki çekişmesiz yargı işlerine bakmakla görevlidir.

(2) Bir yerde asliye ticaret mahkemesi varsa, asliye hukuk mahkemesinin görevi içinde bulunan ve 4 üncü madde hükmünce ticari sayılan davalarla özel hükümler uyarınca ticaret mahkemesinde görülecek diğer işlere asliye ticaret mahkemesinde bakılır. Bir yerde ticaret davalarına bakan birden çok asliye ticaret mahkemesi varsa, iş durumunun gerekli kıldığı yerlerde

Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca, asliye ticaret mahkemelerinden biri veya birkaçı münhasıran bu Kanundan ve diğer kanunlardan doğan deniz ticaretine ve deniz sigortalarına ilişkin hukuk davalarını bakmakla görevlendirilebilir.

(3) Asliye ticaret mahkemesi ile asliye hukuk mahkemesi ve diğer hukuk mahkemeleri arasındaki ilişki görev ilişkisi olup, bu durumda göreve ilişkin usul hükümleri uygulanır.

(4) Asliye ticaret mahkemesi bulunmayan yargı çevresindeki bir ticari davada görev kuralına dayanılmamış olması, görevsizlik kararı verilmesini gerektirmez; asliye hukuk mahkemesi, davaya devam eder.”

2. Medeni Usul Kurallarının Zaman Bakımından Uygulanması

Kanunların zaman bakımından uygulanması meselesi; zaman içerisinde yürürlüğe giren yeni mevzuat hükümlerinin hangi tarihten itibaren uygulanmaya başlanacağı, yeni hükümlerin eski tarihli hükümlerle çelişmesi durumunda hangi hükmün geçerli olacağı hususlarını konu almaktadır. Hukuk Muhakemeleri Kanunumuzun 448. Maddesi ile sabit olduğu üzere medeni usul kuralları “tamamlanmış işlemleri etkilememek kaydıyla derhal uygulanır.” Hükümden anlaşıldığı şekliyle medeni usul hukukunda “derhal uygulama” ilkesi geçerlidir. [2][3]

2.1. Önceki Kanun-Sonraki Kanun İlişkisi Çerçevesinde HMK ve TTK'nın Göreve İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi

İşbu çalışmanın kapsamı itibarıyla ticari nitelikteki kira sözleşmelerinden doğacak uyuşmazlıklarda görevli mahkemenin tespiti bakımından ele alacağımız iki kanun kira uyuşmazlıklarında görevli mahkemenin düzenlendiği 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve ticari uyuşmazlıklarda görevli mahkemenin düzenlendiği 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu olacaktır.

Hukuk Muhakemesi Kanunumuz 12.01.2011 tarihinde kabul edilmiş olup 04.02.2011 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunumuz ise 13.01.2011 tarihinde kabul edilmiş olup 14.02.2011 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bakıldığında Türk Ticaret Kanunu zaman-sal açıdan daha sonra yürürlüğe girmiş olup iki kanun arasında çelişki meydana

geldiğinde sonra gelen kanunun uygulanması ilkesi gereği Türk Ticaret Kanunu hükümlerine öncelik tanınması gerektiği söylenebilecektir.

3. Özel Kanun- Genel Kanun İlişkisi

“Normlar hiyerarşisinde normlar anayasa, kanun, tüzük, yönetmelik ve adsız düzenleyici işlemler olarak sıralanmakla birlikte bu hiyerarşi her zaman somut olayda uygulanacak normu tayin etmede yeterli olmamaktadır. Sosyal hayatı düzenleyen hukuk normları arasında, aynı hususla ilgili farklı düzenlemeler içeren eşit hiyerarşik statüyü paylaşan normlar bulunabilmektedir. Bu durumda, üzerinde durulan olayda hangi norm uygulanacaktır? Söz konusu hallerde mevcut iş ve eylemlere uygulanacak hukuk normları, genel kanun ve özel kanun veya öncelik ve sonralık ilişkileri göz önünde bulundurularak belirlenmektedir.” [4]

Bilindiği üzere normlar hiyerarşisine göre alt basamakta yer alan bir düzenleme, üst basamakta yer alan düzenlemeye uygun olmak zorundadır. Ancak aynı hiyerarşik durumda bulunan yasal düzenlemelerin aynı konuya ilişkin farklı hükümler ihdas etmesi halinde genel kanuna karşı özel kanunun esas alınacağı hukukumuzda temel bir ilke olarak kabul edilmiştir.

Bu noktada özel kanun, hitap ettiği hukuk sükeleri ve konu aldığı uyuşmazlık çeşitliliği bakımından daha sınırlı ve spesifik olan, hükmü altındaki unsurları daha kapsamlı şekilde ele alan ve düzenleyen yasal düzenlemeler olacaktır.

Öğretide birtakım kanunlara genel, birtakım kanunlara ise özel kanun denilerek baştan sınıflandırma yapıldığı görülmekle birlikte aksi görüşte olan ve “Bir kanuna tek başına genel veya özel kanun sıfatının verilemeyeceği, genel kanun-özel kanun değerlendirmesinin ancak iki kanun arasında yapılacak karşılaştırma ile anlaşılabilirliği” yönünde değerlendirme yapan görüşler de bulunmaktadır. [5]

İşbu çalışmanın konusu çerçevesinde HMK ve TTK'nın göreve ilişkin hükümleri bakımından genel kanun-özel kanun ilişkisi önem arz etmektedir.

"Aynı olayı düzenleyen iki ayrı kanun, ikisi de genel veya ikisi de özel nitelikte ise bu durumda sonraki kanunun önceki kanunla düzenlenen hususlarda meydana getirdiği değişiklikler çerçevesinde sonraki kanun uygulanmalıdır. Sonraki tarihli kanunla önceki tarihli bir kanunla düzenlenen hükümlerin kaldırıldığı açıkça ifade edilebileceği gibi zımni bir kaldırma da söz konusu olabilmektedir.

Aynı anda aynı olayı düzenleyen biri genel diğeri özel iki ayrı kanun yürürlükte bulunduğu takdirde ise, eğer önceki kanun genel yeni kanun özel ise, bu takdirde olaya özel olan yeni kanun hükümleri uygulanmalıdır.

Şayet, önceki kanun özel yeni kanun genel ise bu durumda da kanun koyucunun genel yasayı çıkarırken hangi amacı taşıdığına bakmak gerekir. Yasa koyucu önceki tarihli özel kanunla düzenlenen hususlarda yeni bir bakış açısıyla sonraki tarihli genel kanunla bir değişiklik öngördüğü takdirde olaya sonraki tarihli genel kanunun uygulanması gerekir." [6]

3.1 Özel Kanun- Genel Kanun İlişkisi Çerçevesinde HMK ve TTK'nın Göreve İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi

Bu açıklamalar çerçevesinde ticari nitelikteki kira sözleşmelerinden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde hangi Kanun çerçevesinde düzenlenen görev hükmünün esas alınacağı tartışma konusu olacaktır.

Türk Ticaret Kanunu'nun Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndan daha özel bir kanun olması ve de daha yakın tarihli bir kanun olması karşısında ilk bakışta uyuşmazlığın çözümünde asliye ticaret mahkemesinin görevli olması gerektiği düşünülebilecektedir; içtihat bu noktada ağırlıklı olarak birazdan emsal karar üzerinden detaylarıyla izah edileceği baskın uyuşmazlık konusunun kira uyuşmazlığı olması nedeniyle görevli mahkemenin sulh hukuk mahkemesi olacağı yönünde karar vermektedir.

4. Yargıtay 3. HD., 2018/3276 E. 2018/6854 K. Sayılı 20.6.2018 Tarihli ve Yargıtay HGK., 2017/979 E. 2021/759 K. Sayılı 15.6.2021 Tarihli Kararlarının Hüküm ve Muhalefet Şerhleri Çerçevesinde Ticari Nitelikteki Kira Uyuşmazlıklarında Görevli Mahkemenin Değerlendirilmesi

4.1. Yargıtay 3. HD., 2018/3276 E. 2018/6854 K. Sayılı 20.6.2018 Tarihli Kararı

Yargıtay 3. HD., 2018/3276 E. 2018/6854 K. Sayılı 20.6.2018 tarihli ve Yargıtay HGK., 2017/979 E. 2021/759 K. sayılı 15.6.2021 tarihli kararları çerçevesinde hem ticari nitelikte hem de kira sözleşmesinden kaynaklı uyuşmazlığın çözümünde Yargıtay'ın görevli mahkeme tespitlerinin değerlendirilmesi işbu çalışmanın konusu itibarıyla önemli görülmektedir.

Çalışmamızda bu iki kararın seçilmiş olmasının nedeni benzer unsurlar taşıyan iki uyuşmazlıktan birinde görevli mahkemenin asliye ticaret mahkemesi, diğer kararda sulh hukuk mahkemesi şeklinde belirlenmesi ile birlikte her iki karara karşı da karşı oy ile muhalefet edilmesidir.

Yargıtay 3. HD., 2018/3276 E. 2018/6854 K. sayılı 20.6.2018 tarihli Kararında:

"... özelleştirme kapsamında bulunan ve ihale açılan taşınmazların davacı şirket ile İBB Ege Şehir Planlaması A.Ş tarafından kurulan ortak girişim grubu tarafından 24/10/1995 tarihli kullanım hakkı devir ön sözleşmesi ile kiralandığını, daha sonra sözleşme konusu taşınmazlarla ilgili olarak davalı şirketin hak ve yetkilerini devraldığı ... Sınai Yatırım A.Ş ile aralarında Tasarım, Modernizasyon ve İşletme sözleşmesi akdedildiğini, ilgili sözleşmesinin 7/b maddesi uyarınca işletmenin yıllık brüt kira gelirinin en az 62.500 dolarının kendisine ödenmesi gerektiğini, bu sözleşme gereğince davalının ödeme edimlerini yerine getirmemesi üzerine 2013 yılına ait kira gelirlerinin tahsili için davalı şirket aleyhinde icra takibi başlattıklarını, davalının ise takibe haksız olarak itiraz ettiğini ileri sürerek davalının itirazının iptaline karar verilmesini talep etmiştir. Davalı ise; görev itirazında bulunarak davanın reddini dilemiştir.

Mahkemece; dayanak sözleşmenin kira sözleşmesi mahiyetinde olmayıp kendine özgü yapısı olan ticari bir sözleşme olduğunu belirterek görevsizlik nedeniyle davanın usulden reddine karar verilmiş, hüküm davalı tarafından vekalet ücretine hasren temyiz edilmiştir."

Mahkemece uyuşmazlığın temelini kira bedeli niteliğindeki alacak olduğu, taraflar arasındaki ilişkinin TBK hükümleri uyarınca kira ilişkisi olduğu belirtilerek ve davanın 31.12.2015 tarihinde yani 6100 Sayılı HMK'nın yürürlüğe girmesinden sonra açıldığı, bu nedenle görevli mahkemenin Sulh Hukuk Mahkemesi olduğu, bu nedenle kararının bozulması gerektiğine karar verilmiştir.

Karara dair muhalif karşı oy yazısında ise 6102 Sayılı TTK'nın 4. Maddesi çerçevesinde tanımlanan ticari davalardan bahis açılmış ve akabinde 12. Madde çerçevesinde tacir tanımına yer verilmiştir.

Akabinde ise HMK'nın 4/1-a bendinde mübrez göreve ilişkin maddesinden bahsedilmiştir.

Bu çerçevede ise aynen:

"Ticari davalarda Asliye Ticaret Mahkemelerinin görevli olduğuna ilişkin 6102 Sayılı TTK 'nun 5. Maddesinde yapılan değişiklik 6100 sayılı HMK 'nun yürürlüğe girmesi sonrasında 26.06.2012 Tarihinde 6335 sayılı kanunla yapılmıştır.

Mer'i mevzuatta aynı konuyu düzenleyen birden fazla kanun olduğunda uygulanacak olan kanunun belirlenmesi "özel kanun-genel kanun "kriterine göre "özel kanun" olacağı, "önceki kanun – sonraki kanun "kriterleri bakımından değerlendirme yapıldığında ise "sonraki Kanun" olacağı genel hukuk ilkelerindedir.

Buna göre değerlendirme yapıldığında; 6100 sayılı HMK 12.01.2012 Tarihinde kabul edilmiş 01.10.2011 tarihinde yürürlüğe girdiği halde 6102 sayılı TTK 13.01.2011 tarihinde kabul edilmiş, 01.07.2012 Tarihinde yürürlüğe girdiğinden 6102 sayılı TTK, 6100 sayılı HMK 'na göre daha sonraki bir düzenlemedir.

Ayrıca 6100 sayılı HMK hukuk davalarındaki yargılama usulünü düzenlemesi bakımından genel bir kanun iken 6102 sayılı TTK da ki Ticari davalara ilişkin görev düzenlemesi ise yargılama usulüne ilişkin özel bir "görev" düzenlemesidir.

Her iki kriter bakımından değerlendirme yapıldığında ise taraflar TTK m.16/2 uyarınca tacir olduğunda taraflar arasındaki "kira sözleşmelerinden" doğan davalarda "ticari dava" niteliğinde olacağından bu davalarda da görevli mahkeme TTK m.5 uyarınca dava açılan yerde varsa müstakil Asliye Ticaret Mahkemeleri yoksa Asliye Hukuk Mahkemesi (Asliye ticaret Mahkemesi Sifatıyla) dir."

diyerek somut olaydaki tarafların tacir olduğu ve uyuşmazlığın tacirler arasında doğan kira uyuşmazlığı olduğu gerekçeyle görevli mahkemenin Asliye Ticaret Mahkemesi olması gerektiği kanaatine varılmış ve karara muhalefet edilmiştir.

4.2. Yargıtay HGK., 2017/979 E. 2021/759 K. Sayılı 15.6.2021 Tarihli Kararı

Anılan Yargıtay kararının akabinde Yargıtay HGK., 2017/979 E. 2021/759 K. sayılı 15.6.2021 tarihli kararından bahsetmek gerekir ise; dava, ... Kilisesi ve ... ile ... Mektepleri ve ... Vakfına (Kilise Vakfı) ait taşınmaza davacı tarafından kapsamlı bir imar tadilatı yapıldığı, tapu sahibi vakıf ile davacı arasında 10.12.2007 tarihli hasılat kira sözleşmesi ve 10.02.2010 tarihli ek protokol tanzim ve imza edilerek tapuya şerh konulduğu, davacı tarafından inşa edilen taşınmazın bir kısmının Kilise Vakfı tarafından davalı şirkete süpermarket olarak işletilmek üzere kiraya verildiği, yapılan hasılat kira sözleşmesine göre kira bedelinin bir kısmının davacıya ödenmesi gerektiğinden bu durumun davalıya bildirildiği, buna rağmen davacıya ödenmeyen bakiye fatura bedellerinin tahsili için başlatılan icra takibine haksız itiraz edildiği ileri sürülerek itirazın iptaline, icra inkâr tazminatına karar verilmesi talepli olarak asliye ticaret mahkemesi bünyesinde ikame edilmiştir.

Taraflar arasındaki "itirazın iptali" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda, ... Anadolu 16. Asliye Ticaret Mahkemesince verilen göreve ilişkin dava şartı yokluğundan davanın usulden reddine ilişkin karar davalı tarafça temyiz edilmiş, Yargıtay (Kapatılan) 6. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonunda ise karar bozularak görevli mahkemenin asliye ticaret mahkemesi olduğu belirtilmiş; Mahkemece Özel Daire bozma kararına karşı ise "HMK'nın 4. maddesinde "kira sözleşmesi" ibaresine değil, "kira ilişkisi" ibaresine yer verildiği, daha önce davacı ile dava dışı kiralayan arasında imzalanan hasılat kira sözleşmesi ve ek protokolde ise kira alacağının %60'ının davacıya ödenmesinin kararlaştırıldığı, bu sözleşmenin alacağın temlik niteliğinde olduğu, böyle olunca yanlar arasında temlikten kaynaklanan bir kira ilişkisinin doğduğu gerekçesiyle" direnilmiştir.

Direnme yolu ile Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlığın toplandığı nokta; davacı ile dava dışı malik (Kilise Vakfı) arasında düzenlenen "hasılat kirası sözleşmesi" başlıklı sözleşmeye dayanarak davalı kiracının kira bedellerini davacıya ödemesi gerektiğinden bahisle alacağın tahsili için başlatılan icra takibine vaki itirazın iptali istemine ilişkin eldeki davada, görevli mahkemenin işbu çalışmamızın konusuna binaen sulh hukuk mahkemesi mi yoksa asliye ticaret mahkemesi mi olduğu hususudur.

Bu konuda Hukuk Genel Kurulu karar gerekçesinde şu açıklamaları yapmıştır:

"Genel anlamda bir mahkemenin görevi belirli bir davaya, dava konusunun niteliği veya değerine göre o yerdeki aynı yargı koluna ait ilk derece mahkemelerinden hangisi tarafından bakılabileceğini belirtir. Bilindiği üzere, ilk derece mahkemeleri genel mahkemeler ve özel mahkemeler olarak ikiye ayrılmışlardır.

Hangi davalara özel mahkemelerde, hangi davalara genel mahkemelerde bakılacağı ve genel mahkemelerde bakılacak davalardan hangilerine asliye hukuk mahkemesinde, hangilerine sulh hukuk mahkemesinde bakılacağı hususuna görev, bunu düzenleyen kurallara da görev kuralları denir.

Genel mahkeme ile özel mahkeme arasındaki ilişkinin bir görev ilişkisi olduğu ve görevle ilgili kuralların kamu düzenine ilişkin bulunduğu konusunda öğretilerde ve uygulamada duraksama yoktur.

Genel mahkemelerin bakacakları davalar, belirli kişi ve iş gruplarına göre sınırlandırılmamış olup aksi belirtilmedikçe medeni yargılama hukukuna giren her türlü işe bakmakla görevlidirler.

Açık kanun hükmü ile özel mahkemelerde görüleceği belirtilmemiş olan bütün davalarda genel mahkemelerin görevine girer.

Buna karşılık özel mahkemeler, belirli kişiler arasında çıkan veya belirli uyuşmazlıklara bakmakla görevlidir. Diğer bir ifadeyle, özel mahkemeler özel kanunlarla kurulmuş olup özel kanunlarda belirtilen davaları yürütür.

... Her ne kadar davacının davaya konu ettiği alacağı, dava dışı vakfın davalıdan olan kira alacağı ise de, davanın tarafları yani davacı ile davalı arasında kira ilişkisi olmadığı, davaya konu alacağın da taraflar arasındaki bir kira ilişkisinden doğmadığı açıktır. Kanun'un hazırlanması sırasında HUMK'dan farklı olarak bilinçli şekilde "kira sözleşmesi" ifadesi çıkarılıp yerine "kira ilişkisi" ifadesi konulmuş ise de burada belirtilen kira ilişkisinin davanın tarafları arasında olması gerektiğinde kuşku olmamalıdır.

Taraflar arasında böyle bir kira ilişkisinin mevcut olmaması nedeniyle uyuşmazlığın çözümünde sulh hukuk mahkemesinin görevli olduğu düşünülemez.

GENEL MAHKEME OLMASI HUSUSUNUN ÖĞRETİDE TARTIŞMALI OLMASI KARŞISINDA ÇEKİŞMESİZ YARGI İŞLERİ BAKIMINDAN GENEL, KİRA UYUŞMAZLIKLARI BAKIMINDAN ÖZEL MAHKEME OLDUĞU GÖRÜŞLERİNİN SAVUNULMASI HALİNDE ASLİYE TİCARET MAHKEMELERİNİN GÖREV ALANI İLE YARIŞABİLECEĞİ ÇIKARIMINA VARMAK MÜMKÜN OLABİLECEKTİR.

Görüldüğü üzere, her iki taraf da tacirdir ve dava her iki tarafın ticarî işletmesiyle ilgilidir. Yukarıda da belirtildiği üzere 6102 sayılı TTK'nın 4/1. maddesine göre her iki tarafın ticarî işletmesiyle ilgili hususlardan doğan ve iki tarafı da tacir olan hukuk davaları nispi ticarî dava sayılacağından eldeki davaya bakmakla görevli mahkeme asliye hukuk mahkemesi değil 6102 sayılı TTK'nın 4/1. maddesi gereğince asliye ticaret mahkemesidir.

... Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında, davacının davalıya yönelttiği alacağının temelinin, dava dışı vakfın davalıdan olan kira alacağına dayandığı, davacının bu alacağı temlik alması suretiyle davaya konu ettiği, dolayısıyla davaya konu alacağın temelinin kira ilişkisine dayanması nedeniyle görevli mahkemenin sulh hukuk mahkemesi olduğu görüşü ileri sürülmüş ise de, bu görüş Kurul çoğunluğunca benimsenmemiştir.”

denilerek her ne kadar davaya konu alacak kira alacağı olsa da kira ilişkisinin davanın tarafları arasında bulunmamasından kaynaklı olarak burada sulh hukuk mahkemesinin görevli olmadığı, tarafların tacir olmasından mütevellit görevli mahkemenin asliye ticaret mahkemesi olduğuna hükmedilmiştir.

Kararın mefhumu muhalifinden “taraflar tacir olsa yahut iş ticari iş niteliğinde olsa dahi” taraflar arasında kira ilişkisi bulunması halinde görevli mahkemenin sulh hukuk mahkemesi olacağı yönünde görüş benimsendiği çıkarımının yapılması mümkündür.

Gerçekten de Yargıtay'ın bu nitelikteki uyuşmazlıklarda uyuşmazlığın esaslı unsurunun kira ilişkisi olmasından mütevellit görevli mahkemenin sulh hukuk mahkemesi olduğu yönünde görüş benimsediğini söylemek mümkündür. [7]

İlgili kararın karşı oy yazısında ise uyuşmazlığın taraflarının akitlerinde kullandıkları tabirlere bakılmaksızın gerçek maksatlarının araştırılması gerektiği, davacının davada kendisine temlik edilen kira alacağını kira sözleşmesinin tarafı olan kiracı davalıdan istediği, davacı kira sözleşmesinin tarafı olmasa da alacağın temlik ile esasen kira alacağını talep ettiği, davalının ileri sürebileceği def'i ve savunmaların kira sözleşmesinden doğacağı ve uyuşmazlığın kira sözleşmesi hükümlerine göre çözümleneceği; görevli mahkemenin de bu gerekler çerçevesinde belirlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Bu doğrultuda Karşı Oy yazısında: “HMK 4/1-a maddeye göre, kiralanan taşınmazların, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa göre ilamsız icra yoluyla tahliyesine ilişkin hükümler ayrı olmak üzere, kira ilişkisinden doğan alacak davaları da dâhil olmak üzere tüm uyuşmazlıkları konu alan davalar ile bu davalara karşı açılan davaları görmeye sulh hukuk mahkemesi görevlidir. Taraflar arasında kira sözleşmesi bulunmasa da davacının temlik aldığı ileri sürerek talep ettiği alacak, kira alacağı niteliğinde olduğundan uyuşmazlık kira ilişkisinden doğmaktadır. Bu nedenle davaya bakmaya sulh hukuk mahkemesi görevli olduğu için bu yöndeki direnme kararının onanması gerektiği görüşünde olduğumuzdan, hükmün bozulması yönünde oluşan değerli çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.”

Denilerek karara muhalefet edilmiştir. Esasen bir önceki değerlendirdiğimiz Yargıtay kararının karşı oy yazısında ileri sürülen gerekçelendirmeler, daha yakın tarihli olan işbu HGK kararında göz ardı edilerek uyuşmazlığın taraflarının tacir olması bir yana, salt davaya konu alacağın kira alacağı olmasından bahisle görevli mahkemenin tespitinde HMK'nın esas alınması gerektiği belirtilmiştir.

Kararlar arasında yapılan gerekçelendirme ve varılan hükümler itibarıyla bir değerlendirme yapıldığında, kanunların zaman bakımından uygulanması ve özel kanun-genel kanun ilişkisinin değerlendirmeye dahil edilmediği, salt uyuşmazlığın ağırlıklı olarak toplandığı noktanın hangi hukuki müessesenin kapsamına girdiği değerlendirilmesinin yapıldığı görülmektedir. Gerçekten de TTK'nın zamansal açıdan HMK'dan daha sonra kabul edilmiş olmasının görevle ilişkin hükümler bakımından belirleyicilik arz etmemektedir. Özellikle de sulh hukuk mahkemelerinin genel mahkeme olması hususunun öğretilerde tartışmalı olması karşısında [8] çekişmesiz yargı işleri bakımından genel, kira uyuşmazlıkları bakımından özel mahkeme olduğu görüşlerinin savunulması halinde asliye ticaret mahkemelerinin görev alanı ile yarışabileceği çıkarımına varmak mümkün olabilecektir.

Bu noktada asliye ticaret mahkemelerinin kuruluş amacından ve “ihtisas mahkemeleri” olmalarından da bahsetmekte yarar görülmektedir. İhtisas mahkemelerinin amacı kısaca genel mahkemelerden ayrı olarak ayrı uzmanlık ve teknik bilgi gerektiren davalar bakımından daha isabetli bir yargılama faaliyeti sağlanması adına uyuş-

mazlıkları kategorize etmek şeklinde özetlenebilecektir. Burada bir uyuşmazlığın ihtisas mahkemesinde görülmesi, uyuşmazlık konusunun teknik bilgi ve uzmanlık gerektirmesiyle açıklanacaktır. Tarafları tacir olan ve bir ticari iş niteliğinde kurulan kira ilişkilerinden doğan uyuşmazlıklarda çözüme kavuşturulması amaçlanan husus, yani uyuşmazlığın toplandığı nokta meselenin ticari boyutundan ziyade kira özelliği göstermesidir. Bu sebeple kira uyuşmazlıklarında görevli olması bakımından özel bir mahkeme sayılan sulh hukuk mahkemelerinin bu tarz uyuşmazlıkların çözümünde görevli olması işin doğasına ve yargılamanın mahiyetine daha uygun düşmektedir.

Yalnız bu vaziyette açıklığa kavuşmayan kanunların zaman bakımından uygulanması ve özel kanun-genel kanun çatışması meselelerinde yasada boşluk bulunduğu söylenebilecektir. Yasa koyucu tarafından hem ticari özellik hem de kira ilişkisi özelliği arz eden uyuşmazlıkların görevi bakımından açık bir düzenleme yapılması bu belirsizliği ortadan kaldırmakta faydalı görünmektedir.

Yahut son dönemde ciddi artış gösteren kira uyuşmazlıkları ve sulh hukuk mahkemelerinin olağan dışı dosya yükü nedeniyle salt kira uyuşmazlıklarına bakmakla görevli ayrı bir ihtisas mahkemesi kurulması ve “Kiralanan taşınmazların, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa göre ilamsız icra yoluyla tahliyesine ilişkin hükümler ayrı olmak üzere, kira ilişkisinden doğan alacak davaları da dâhil olmak üzere tüm uyuşmazlıkları konu alan davalar ile bu davalara karşı açılan davaları” kurulacak bu özel mahkemelerin görev alanına tabi kılmak da hem zamansal uygulama hem de özel kanun-genel kanun ayrımı bakımından çelişkisiz bir fiili ve hukuki durum sağlanmasına olanak tanıyacaktır.

Ayrıca belirtmekte yarar vardır ki mevcut durumda biraz önce bahsedilen uyuşmazlığın baskın unsuru yaklaşımını benimsemek mutlak ticari davalar bakımından tutarlı olacaksa da nispi ticari davalar bakımından halen tam anlamıyla bağdaşmayan bir yan bulunmaktadır.

Nitekim tarafların tacir olduğu sıradan bir satım ilişkisinde satım ilişkisinin niteliği ve uyuşmazlığın baskın unsuru ticari özellik arz etmediği halde tarafların tacir olması asliye ticaret mahkemesinin görevli olması için yeterli olacaktır.

Bu halde “Nispi ticari davalar açısından tarafların sıfatının önemi ve uyumsuzluğun içeriğini oluşturan ilişkinin önemsizliği karşısında kira sözleşmesinin neden (tarafları tacir ve tarafların ticari işletmesine ilişkin olan) diğer sözleşmelerden farklı olarak asliye ticaret mahkemesinde değil de sulh hukuk mahkemesinde görülmesi gerektiği sorusuna geçerli bir cevap bulunmamaktadır.

Tarafları sebebiyle bir satım sözleşmesinden (örnekler çoğaltılabilir) kaynaklanan uyumsuzluğun asliye ticaret mahkemesi önünde çözümlenmesi gerekirken, kira sözleşmelerinden doğan uyumsuzlukların sulh hukuk mahkemesi önünde çözümlenmesi gerektiğine yönelik ayrık bir uygulamaya gidilmesinin ikna edici bir gerekçesi mevcut değildir.” [9]

Öğretide ileri sürülen görüşler arasında ticari nitelik arz eden tüm davaların kira uyumsuzluğu barındırıp barındırmamasına göre ikincil bir değerlendirmeye tabi tutmaksızın asliye ticaret mahkemesinde incelenmesi gerektiği görüşü taraftar bulmakta olup 6335 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikler çerçevesinde sulh hukuk mahkemelerinin görevleri kapsamında herhangi bir ticari dava kalmadığı ileri sürülmektedir. [10]

Öğretide ticari nitelikteki kira uyumsuzluklarında sulh hukuk mahkemelerinin görevli olacağını savunan görüşe göre ise TTK m.5 uyarınca ticari davaların yalnızca aksine hüküm bulunmadıkça asliye ticaret mahkemesinde görüleceği, HMK m.4/1-a'nın ise tüm kira uyumsuzluklarında sulh hukuk mahkemesini görevli saydığı ifade edilerek buradaki “aksine hüküm bulunmadıkça” ifadesinden kaynaklı görevli mahkemenin sulh hukuk mahkemeleri olacağı ifade edilmektedir. [11]

Tüm bu açıklamalar doğrultusunda ifade edilen görüş ayrılıklarının temelinde asliye ticaret mahkemelerinin özel mahkeme, sulh hukuk mahkemelerinin ise genel mahkeme olması, ancak kira uyumsuzlukları bakımından sulh hukuk mahkemelerinin özellik arz etmesi, TTK'nın HMK'ya kıyasla özel kanun olması ve zamansal olarak daha sonra yürürlüğe girmiş olması, HMK'nın miktar veya değerine bakılmaksızın kira sözleşmesinden doğan tüm uyumsuzlukların sulh hukuk mahkemelerinin görev alanında olduğunu ifade etmesi, ancak TTK uyarınca mutlak ve nispi ticari davaların asliye ticaret mahkemelerinin görev alanında olduğunu ifade edilmesi ve son olarak TTK madde 5'te “aksine

hüküm bulunmadıkça” ifadesinin yer alması sayılabilecektir. [12]

Bu tür uyumsuzlukların hukuk metodolojisi bakımından ilk bakışta asliye ticaret mahkemelerinde görülmesi gerektiği düşünülse de kira ilişkilerinden doğan davaların ayrı bir kategori ve özel görev alanı haline gelmiş olması ve her türlü kira uyumsuzluklarında sulh hukuk mahkemelerinin görevli olduğunun hüküm altına alınması nedeniyle sulh hukuk mahkemelerinin görevli olması görüşünün fiili açıdan daha elverişli ve uygun olduğu söylenebilecektir.

Ancak bu uygunluk halinin hukuk metodolojisine ve mevzuata şüpheye mahal bırakmaksızın geçerli olması için birtakım ilave hukuki düzenlemeler yapılması gerekliliğini de ifade etmekte yarar görülmektedir.

5. Sonuç

Değerlendirilen Yargıtay Kararları ve Doktrin görüşleri çerçevesinde ticari nitelikteki kira sözleşmelerinden doğan uyumsuzlukların çözümünde görevli mahkemenin tayini tartışmalı bir konudur.

Esasen Yargıtay'ın istikrarlı görüşü bu tür uyumsuzluklarda görevli mahkemenin sulh hukuk mahkemesi olduğu yönünde ise de karşı oylar ve doktrindeki görüşler aksi yönde değerlendirmelerde bulunmaktadır.

HMK madde 4'te sulh hukuk mahkemesinin görevi düzenlenmiş ve buna göre kira sözleşmesinden doğan bütün uyumsuzluklarda (İcra ve İflas Kanununa göre ilamsız icra yoluyla tahliyesine ilişkin hükümler ayrık olmak üzere) sulh hukuk mahkemesinin görevli olduğu hüküm altına alınmıştır. TTK madde 5'te ise “aksine hüküm bulunmadıkça,” dava olunan şeyin değerine veya tutarına bakılmaksızın asliye ticaret mahkemesi tüm ticari davalar ile ticari nitelikteki çekişmesiz yargı işlerine bakmakla görevlidir denilmiştir.

Sonuç itibarıyla Yargıtay görüşü ve doktrin yaklaşımları ile mevzuatı aynı düzlemde değerlendirdiğimizde TTK'nın “aksine hüküm” istisnasının HMK 4 olarak görülebileceği ve bu nedenle ticari nitelikteki kira uyumsuzluklarına sulh hukuk mahkemelerinin bakabileceği yorumunu yapmak mümkün olacaktır.

Ancak ifade edilen karşıt görüşlerin de gerekçelendirmeleri itibarıyla tutarlı ve yerinde olduğu göz ardı edilmemeli ve

hiçbir tereddüde yer bırakmamak adına “tüm” kira uyumsuzlukları bakımından yeni ve özel bir düzenleme yapılması ve özel bir kanun ile kira uyumsuzluklarına özgülenmiş ihtisas mahkemeleri kurulması gerekliliği de neticeten ifade edilmelidir.

Detaylı Bilgi için;
[Av. Gamze Nur San](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. ATALI, Murat/ ERMENEK, İbrahim/ ERDOĞAN, Ersin: “Medenî Usûl Hukuku” Ankara 2021, Yetkin, 4. Bası, s. 139.
2. A.g.e. ATALI, ERMENEK, ERDOĞAN, s. 24.
3. Derhal uygulanma ilkesinin istisnası olarak tamamlanmış usul işlemleri ve intikal hükümleri sayılmaktadır. Detaylı bilgi için bkz. ATALI, Murat/ ERMENEK, İbrahim/ ERDOĞAN, Ersin, “Medenî Usûl Hukuku” Ankara 2021, Yetkin, 4. Bası, s. 25.
4. KULUÇLU, Erdal, “Türk Hukuk Sisteminde Normlar Hiyerarşisi ve Sayıştay Denetimine Etkileri” Sayıştay Dergisi, Sayı 71, s.8
5. ASLAN, Mehmet, “Ticaret Şirketlerinin Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirmelerine İlişkin Hükümlerin Normlar Hiyerarşisi Bakımından Değerlendirilmesi” İzmir Barosu Dergisi, Nisan 2023, s.32.
6. a.g.e. KULUÇLU, Erdal, s.8.
7. TUĞ Mehmet Arif, “Kira Sözleşmelerinden Kaynaklanan Ticari Davalarda Görevli Mahkeme”, SÜHFD., C. 29, S. 3, 2021, s.1905.
8. a.g.e. TUĞ Mehmet Arif, s.1911.
9. a.g.e. TUĞ Mehmet Arif, s.1915.
10. a.g.e. TUĞ Mehmet Arif, s. 1916.
11. KILINÇ, Ayşe, “Güncel Yargı Kararları Işığında Ticari Dava Niteliğindeki Kira Sözleşmesi ile İlgili Uyumsuzluklarda Görevli Mahkemenin Belirlenmesi Üzerine Bir Değerlendirme”, REGESTA, Cilt:8, Sayı:1, 2023, s.39-40.
12. a.g.e. KILINÇ, Ayşe, s. 46.

6698 SAYILI KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNU KAPSAMINDA KURULA ŞİKÂYET HAKKI

1. Giriş

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 20. maddesinin 3. fıkrasında "Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir." demek suretiyle kişisel verilerin korunması temel bir hak olarak düzenlenmiştir.

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun ("KVKK") 11. maddesinde herkesin, veri sorumlusuna başvurarak kendisiyle ilgili;

- Kişisel veri işlenip işlenmediğini öğrenme,
- Kişisel verileri işlenmişse buna ilişkin bilgi talep etme,
- Kişisel verilerin işlenme amacını ve bunların amacına uygun kullanılıp kullanılmadığını öğrenme,
- Yurt içinde veya yurt dışında kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişileri bilme,
- Kişisel verilerin eksik veya yanlış işlenmiş olması hâlinde bunların düzeltilmesini isteme,
- 7 nci maddede öngörülen şartlar çerçevesinde kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteme,
- (d) ve (e) bentleri uyarınca yapılan işlemlerin, kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişilere bildirilmesini isteme,
- İşlenen verilerin münhasıran otomatik sistemler vasıtasıyla analiz edilmesi suretiyle kişinin kendisi aleyhine bir sonucun ortaya çıkmasına itiraz etme,

ğ) Kişisel verilerin kanuna aykırı olarak işlenmesi sebebiyle zarara uğraması hâlinde zararın giderilmesini talep etme hakkı verilmiştir.

KVKK madde 13'te veri sorumlusuna başvuru hakkı düzenlenmiş olup maddeye göre, ilgili kişi, KVKK'nın uygulanmasıyla ilgili taleplerini yazılı olarak veya Kurulun belirleyeceği diğer yöntemlerle veri sorumlusuna iletir. Aynı maddede veri sorumlusunun başvuruda yer alan talepleri, talebin niteliğine göre en kısa sürede ve en geç otuz gün içinde ücretsiz olarak sonuçlandıracağı düzenlenmiştir. İşbu başvurunun reddedilmesi, verilen cevabın yetersiz bulunması veya süresinde başvuruya cevap verilmemesi hâllerinde; ilgili kişi, veri sorumlusunun cevabını öğrendiği tarihten itibaren otuz ve her hâlde başvuru tarihinden itibaren altmış gün içinde Kurula şikâyette bulunabilir.

2. Veri Sorumlusuna Başvuru Yolunun Tüketilmesi

KVKK m.14 kapsamında kurula şikâyet yoluna başvurulması adına öncelikle KVKK m. 13 kapsamında düzenlenen veri sorumlusuna başvuru yapılması zorunludur. Veri sorumlusuna gerçekleştirilen başvurunun ardından veri sorumlusu başvuru; kabul edebilir, reddedebilir, cevap vermeyebilir veya verdiği cevap yetersiz bulunabilir. Başvurunun reddedilmesi, cevap verilmemesi, yetersiz cevap verilmesi hallerden birinin gerçekleşmesi halinde Kurula şikâyette bulunulabilir. KVKK m. 14/2 uyarınca veri sorumlusuna başvuru yapılmaksızın Kurul nezdinde şikâyet yoluna başvurulması halinde söz konusu şikâyet reddedilecektir.

3. Kurula Şikâyetin Süresi İçerisinde Yapılması

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 24.01.2019 tarihli 2019/9 sayılı kararında; veri sorumlusuna başvuru yolunu tüketen ilgili kişiler tarafından Kurula şikâyette bulunulması sürecinde Kanunda yer alan sürelerin yorumlanmasında farklılıklar olduğunun görüldüğü, bu itibarla Kanunun 14 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca;

- İlgili kişi tarafından yapılan başvuruya veri sorumlusunca 30 gün içinde bir cevap

verilmesi halinde ilgili kişinin veri sorumlusunun cevabını müteakip 30 gün içerisinde şikâyette bulunabileceği, bu itibarla söz konusu hallerde ilgili kişinin veri sorumlusuna başvurduğu tarihten itibaren 60 günlük süresinin bulunmadığı,

- İlgili kişi tarafından yapılan başvuruya veri sorumlusunca bir cevap verilmediği durumda ise ilgili kişinin veri sorumlusuna başvurduğu tarihten itibaren 60 gün içinde Kurula şikâyette bulunabileceği,
- İlgili kişi tarafından yapılan başvuruya veri sorumlusunca Kanunda tanınan 30 günlük süre sonrasında bir cevap verilmesi halinde ilgili kişinin, Kanunda veri sorumlusuna tanınan 30 günlük süre sonrasında verilecek cevabı beklemekle yükümlü olmadığı ve veri sorumlusuna tanınan sürenin dolması ile birlikte Kurula şikâyette bulunabileceği göz önüne alınarak, ilgili kişinin veri sorumlusunun kendisine cevap verdiği tarihten itibaren 30 gün değil, veri sorumlusuna başvurduğu tarihten itibaren 60 gün içinde Kurula şikâyette bulunabileceği hususları kamuoyuna duyurulmuştur. [1]

4. Kurul Tarafından Gerçekleştirilecek İncelemenin Usulü ve Esası

KVKK m.15/1 doğrultusunda, Kurul, şikâyet üzerine veya ihlal iddiasını öğrenmesi durumunda resen, görev alanına giren konularda gerekli incelemeyi yapar. 1/11/1984 tarihli ve 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanunun 6'ncı maddesinde belirtilen şartları taşımayan ihbar veya şikâyetler incelemeye alınmaz. Şikâyet üzerine Kurul, talebi inceleyerek ilgililere bir cevap verir. Şikâyet tarihinden itibaren altmış gün içinde cevap verilmezse talep reddedilmiş sayılır. Şikâyet üzerine veya resen yapılan inceleme sonucunda, ihlalin varlığının anlaşılması hâlinde Kurul, tespit ettiği hukuka aykırılıkların veri sorumlusu tarafından giderilmesine karar vererek ilgililere tebliğ eder. Bu karar, tebliğden itibaren gecikmeksizin ve en geç otuz gün içinde yerine getirilir.

Şikâyet üzerine veya resen yapılan inceleme sonucunda, ihlalin yaygın olduğunun tespit edilmesi hâlinde Kurul, bu konuda ilke kararı alır ve bu kararı yayımlar. Kurul, ilke kararı almadan önce ihtiyaç duyması hâlinde, ilgili kurum ve kuruluşların görüşlerini de alabilir.

Kurul, telifisi güç veya imkânsız zararların doğması ve açıkça hukuka aykırılık olması hâlinde, veri işlenmesinin veya verinin yurt dışına aktarılmasının durdurulmasına karar verebilir.

5. Kişisel Verilerin Korunması Kurulu Tarafından Şikâyet Üzerine Verilen Kararları

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 26.07.2018 tarihli ve 2018/91 sayılı kararında;

"Bir hazır giyim firmasının internet sitesi üzerinden üyelik bilgileri ile alışveriş yapan kişinin teslimat adresi, ad, soyadı, adres ve telefon numarası gibi kişisel bilgilerinin şirkete ait bu internet sitesi üzerinden alışveriş yapan üçüncü kişilerce erişilebilir hale gelmesi sebebiyle Şirkete başvuruda bulunarak kişisel verilerinin sistemlerinden silinmesini, yok edilmesini, ulaşılamaz hale getirilmesini, yurtiçi ve yurt dışında başka bir kurumla paylaşıldı ise o kurumlar nezdinde de silinmesini ve yok edilmesini talep etmesi üzerine Şirketten aldığı cevabı yetersiz bulması neticesinde Kuruma yapılan başvuru hakkında;

[...]

Bir hazır giyim firmasının internet sitesi üzerinden üyelik bilgileri ile alışveriş yapan kişinin teslimat adresi, ad, soyadı, adres ve telefon numarası gibi kişisel bilgilerinin şirkete ait bu internet sitesi üzerinden alışveriş yapan üçüncü kişilerce erişilebilir hale gelmesi sebebiyle Şirkete başvuruda bulunarak kişisel verilerinin sistemlerinden silinmesini, yok edilmesini, ulaşılamaz hale getirilmesini, yurtiçi ve yurt dışında başka bir kurumla paylaşıldı ise o kurumlar nezdinde de silinmesini ve yok edilmesini talep etmesi üzerine Şirketten aldığı cevabı yetersiz bulması neticesinde Kuruma yapılan başvuru kapsamında;

- Şikâyetçinin kişisel verilerinin alışveriş işlemleri için girildiği, ancak anılan bilgilerin aynı zamanda başka müşterilerin alışverişine ilişkin işlemleri sırasında görülebilir hale geldiği, Şirket tarafından Kuruma sunulan savunma ve belgelerde, şirketin şikâyete konu durumdan olayla birlikte haberdar olduğu, olayın sistemsel bir hatadan kaynaklandığının tespit edildiği, ilgili departmanlar arasında istişarelerde bulunularak başka müşterilerin de mağduriyet yaşamamaları amacıyla bir takım önlemlerin alındığı ve derhal uygulama sürümünün çıkarıldığı hususlarına ilişkin açıklamaları birlikte değerlendirildiğinde

Şirket tarafından bahsi geçen mağduriyet öncesinde Kanunun 12 nci maddesinin (1) numaralı fıkrası kapsamında kişisel verilerin muhafaza edilmesi ve kişisel verilere hukuka aykırı erişilmesini önleme amacıyla uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli teknik ve idari tedbirlerin alınmadığı sonucuna varıldığından; Şirket hakkında Kanunun 18 inci maddesi uyarınca idari para cezası uygulanmasına,

- Şikâyetçinin her türlü kişisel verisinin Şirket sistemlerinden silinmesi, yok edilmesi, ulaşılamaz hale getirilmesi, yurtiçi ve yurt dışında başka bir kurumla paylaşıldı ise o kurumlar nezdinde de silinmesi ve yok edilmesi talebiyle ilgili olarak Şirketin taraflarınca yapılan işlemler hakkında açıklamalarını, tevsik edici belgelerle birlikte Kanunun 15 inci maddesinin (5) numaralı fıkrası gereğince kararın tebliğinden itibaren 30 gün içerisinde Şikâyetçiye iletmesi yönünde talimatlandırılmasına" karar verilmiştir. [2]

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 27.04.2021 tarihli ve 2021/422 sayılı kararında;

"Kuruma intikal eden şikâyet dilekçesinde özetle; ilgili kişinin veri sorumlusunun iş yerinde pilates eğitmeni olarak çalıştığı, iş ilişkisinin sona ermesinden sonraki tarihlerde veri sorumlusunun sosyal medya hesabından ilgili kişinin fotoğraflarını kullanarak herkese açık şekilde paylaşımlarda bulunduğu, bu sebeple veri sorumlusuna başvuruda bulunularak ilgili paylaşımının kaldırılması, fotoğrafların ilgili kişiye iade edilmesi, veri sorumlusunda bulunan fotoğrafların yok edilmesi ve veri sorumlusu nezdinde reklam veya başka bir amaçla sosyal medyada kullanılmamasının talep edildiği, veri sorumlusunun başvuruya cevabında söz konusu fotoğrafların kullanımından vazgeçtiğini belirtmesine kar-

şın, herkes tarafından erişilebilir sosyal medya hesabında fotoğrafların yayınlanmaya devam ettiği, ilgili kişinin açık rızası alınmamasına rağmen fotoğrafların paylaşıldığı ve talebe rağmen sosyal medya platformundan kaldırılmadığı, paylaşılan fotoğrafla ilgili olarak ilgili kişiye hiçbir bilgilendirme yapılmadığı ve aydınlatma yükümlülüğünün de yerine getirilmediği, söz konusu fotoğraf paylaşımının 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununa (Kanun) aykırı olduğu belirtilerek, veri sorumlusu hakkında gereğinin yapılması talep edilmiştir.

Başlatılan inceleme çerçevesinde veri sorumlusundan savunması istenilmiş ancak veri sorumlusu tarafından savunma, bilgi ve belge talepli Kurum yazısına herhangi bir cevap verilmemiştir.

Bununla birlikte, ilgili kişinin şikâyeti neticesinde veri sorumlusunun ilgili kişiye ilettiği cevabî nitelikli yazısında; veri sorumlusunun eski çalışanı olan ve çalıştığı döneme ilişkin olarak veri sorumlusu reklamlarında şahsi hiçbir özelliği ön plana çıkarılmadan, şirket çalışanı olarak o tarihte kendi isteği ile reklam çekimlerinde yer alması nedeniyle ilgili kişiye ait fotoğrafların şirketin tanıtımına ilişkin bölümlerde yer aldığı, tanıtım fotoğraflarında ilgili kişinin şahsına ilişkin bir kayıt ve bilgi bulunmadığı, fotoğrafların ilgili kişinin bilgisi ve izni ile çekildiği, ilgili kişinin şahsına ve kişilik haklarına ilişkin bir aykırılık bulunmadığı yine de ihtarname sonrası ilgili kişinin talebi doğrultusunda fotoğrafların kullanımından vazgeçtiği, ilgili kişinin izni ile reklam şirketi tarafından tanıtım amaçlı çekilen şirket faaliyetlerine ilişkin fotoğrafların şirket reklamlarındaki görsellerden kaldırılması nedeniyle şirket yönünden ayrıca bir zarar oluşturduğu ifadelerine yer verildiği görülmüştür.

ÖNEMLİ

Eldeki bilgi ve belgeler çerçevesinde konuya ilişkin yapılan incelemede Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 27/04/2021 tarihli ve 2021/422 sayılı Kararı ile;

[...]

Şikâyet konusu sosyal medya hesabında, ilgili kişinin paylaşılan fotoğraflarının yayınlanmaya devam ettiği ve hesaptan kaldırılmadığı, 15.05.2019 tarihli paylaşımında ilgili kişinin fotoğrafının arka planında ve hafif bulanık şekilde paylaşıldığı, 20.05.2019 tarihli paylaşımında ilgili kişinin fotoğrafının net şekilde seçilebildiği,

Veri sorumlusunun savunma, bilgi ve belge talepli Kurum yazısına yasal süre içerisinde herhangi bir cevap vermemesi karşısında, ilgili kişinin söz konusu veri işleme faaliyeti açısından açık rızasının alındığına ilişkin herhangi bir somut bilgi veya belge edinilemediği için, veri sorumlusunun Kanunun 5 inci maddesi kapsamında herhangi bir kişisel veri işleme şartına dayanmaksızın ilgili kişinin kişisel verilerini hukuka aykırı şekilde işlemek suretiyle Kanunun 12 nci maddesinin (1) numaralı fıkrası kapsamında uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli teknik ve idari tedbirleri almadığı,

Öte yandan ilgili kişinin talebi üzerine fotoğraflarının Yönetmeliğin 12 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde öngörülen otuz günlük yasal süre içinde silinmesi/ yok edilmesi gerektiği, yasal süre geçtikten sonra halen devam eden veri işleme faaliyetinin bu kapsamda yine hukuka aykırı olduğu değerlendirilmelerinden hareketle;

İlgili kişinin fotoğraflarının veri sorumlusuna ait sosyal medya hesabından kaldırılmaması nedeniyle veri sorumlusunun Kanunun 5 inci maddesi kapsamında herhangi bir kişisel veri işleme şartına dayanmaksızın kişisel verileri hukuka aykırı şekilde işlemek suretiyle Kanunun 12 nci maddesinin (1) numaralı fıkrası kapsamında uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli teknik ve idari tedbirleri almadığı kanaatine varılması nedeniyle veri sorumlusu hakkında Kanunun 18 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendi kapsamında idari para cezası uygulanmasına,

Veri sorumlusunun sosyal medya hesabında bulunan ilgili kişiye ait tüm fotoğrafların kaldırılması ve Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik hükümleri uya-

rınca uygun usulle silinmesi/yok edilmesi, söz konusu fotoğrafların başka hiçbir mecrada kullanılmaması ve bu işlemlerin sonucundan Kurula bilgi verilmesi yönünde veri sorumlusunun talimatlandırılmasına" [3] karar verilmiştir.

Alıntılanan kararlar doğrultusunda Kurul, hukuka aykırılığın bulunması halinde veri sorumlusu hakkında idari para cezası uygulanmasına, veri sorumlusunun talimatlandırılmasına karar verebilecektir.

6. Sonuç

Kişisel verilerin korunması Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda da düzenlenmiş temel bir haktır.

KVKK uyarınca ilgili kişilerin veri sorumlusuna başvurarak kişisel verileri hakkında bilgi alma hakkı bulunmakta olup veri sorumlusu tarafından başvurunun reddedilmesi, cevap verilmemesi, eksik cevap verilmesi hallerinde ilgili kişi tarafından veri sorumlusunun Kişisel Verilerin Korunması Kurulu'na Şikâyet edilmesi mümkündür.

Gerçekleştirilecek olan Şikâyetin süresi içerisinde ve KVKK m.15 kapsamındaki usule uyularak yapılması önem arz etmekte olup bu usullere uyulmadığı takdirde Şikâyetin reddedilmesi söz konusudur.

Detaylı Bilgi için;
[Av. Umut Alperen Öztürk](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 24.01.2019 tarihli 2019/9 sayılı kararı
2. Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 26.07.2018 tarihli ve 2018/91 sayılı kararı
3. Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 27.04.2021 tarihli ve 2021/422 sayılı kararı

NOTER ARACILIĞIYLA GÖNDERİLECEK BİR KISIM FESİH İHBARLARININ DAMGA VERGİSİNE TABİ TUTULMASINA İLİŞKİN TNB GENELGESİNİN HUKUKİ İNCELEMESİ

yer alan süre bitiminden önce haklı feshe ilişkin olarak düzenlenecek olan ihbarnamelerin, taraflar arasında yeni bir kağıt düzenlenmesine veya karşı tarafın kabulüne gerek duyulmaksızın ihbara konu sözleşmeyi sona erdirmesi durumunda, fesihname olarak değerlendirilerek nispi damga vergisine tabi tutulması gerekmektedir. Bu ihbarnameler üzerinde onaylama işlemi yapıldığında nispi harç da alınacağı tabiidir.” [1]

şeklinde düzenlenme getirilmiştir.

İlgili Genelge ile duyuru tarihine kadar damga vergisine tabi tutulmayan, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında yer alan taksitle satış sözleşmeleri, tüketici kredisi sözleşmeleri ve ön ödemeli konut satış sözleşmelerine ilişkin cayma hakkı bildirimleri ile 4857 sayılı İş Kanunu'nun 24. ve 25. maddelerinde düzenlenen haklı fesih halleri için hazırlanan ihbarnamelerin, “fesihname” olarak değerlendirilip nispi damga vergisine tabi tutulacağı ifade edilmektedir. İşbu çalışmamızda söz konusu genelgenin hukuka uygun olup olmadığına yönelik inceleme yapılacaktır.

1- Genelgenin Hukuki İncelemesi:

Bilindiği üzere; Anayasa'nın 73. maddesinin birinci fıkrasında, “Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür. Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır. Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konular, değiştirilir veya kaldırılır.” denilmektedir. Burada verginin kanuniliği, malî güce göre alınması ve genelliği ilkeleriyle vergilendirmede eşitlik ve adaletin gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. İlgili kanun maddesi verginin temel ilkelere dayanak oluşturmaktadır.

“Verginin mali güçle orantılı olması gerektiği ilkesi”, vergi yükünün bireyler veya işletmelerin ekonomik maliyetine ve gelir düzeyine göre adaletli bir şekilde dağıtılması gerektiğini ifade eder. Bu ilke gereğince vergilendirme, toplumda mali güce göre yapılmalıdır. Herkes gelirene ve mali durumuna uygun bir şekilde vergi ödemedir. Vergi yükü, bireylerin ve işletmelerin ekonomik durumuna uygun bir şekilde

tasarlanmalıdır. Yani, vergi yükü mükelleflerin ekonomik dayanıklılığına uygun olmalıdır. “Verginin Kanuniliği İlkesi”, vergi hukukunun temel ilkelerinden biridir ve devletin vergi toplama yetkisini düzenler. Bu ilke, vergilerin yalnızca kanunla konulabileceğini, değiştirilebileceğini veya kaldırılabilceğini ifade eder. Vergi yükümlülüklerinin yasal bir dayanağa sahip olması gerektiğini belirten bu ilke, hem bireylerin haklarını korur hem de devletin gelir elde etme faaliyetlerini hukuk kuralları çerçevesinde sınırlandırır.

İlgili ilke gereğince vergilerin türü, oranı, matrahi, mükellefiyeti gibi temel unsurlarının mutlaka kanunla belirlenmesi gerekmektedir. Hukuk devleti ilkesinin bir yansıması olan bu ilke vergi mükelleflerinin, keyfi uygulamalara karşı korunmasını sağlar. Bu kapsamda, devlet, herhangi bir vergiyi keyfi olarak koyamaz veya kaldırmaz. Başka bir deyişle, Türkiye Cumhuriyeti'nde yeni bir vergi getirilmek istendiğinde, bu vergi ancak TBMM tarafından çıkarılacak bir kanunla uygulanabilecektir; başkaca hiçbir idari merciin, vergi getirme, değiştirme veya hut kaldırma yetkisi bulunmamaktadır.

Bu noktada önemine binaen belirtmek gerekir ki; verginin kanuniliği, belirliliği ve öngörülebilirliği ilkeleri ile mülkiyet hakkı arasında da güçlü bir ilişki bulunmakta olup bu ilkeler kapsamında mülkiyet hakkının da ayrıca incelenmesi gerekmektedir. Esasında bu bağlantı, bireylerin mülkiyet hakkını koruma altına alan hukuk düzeni ile devletin kamu giderlerini finanse etmek amacıyla vergi toplama yetkisini düzenleyen vergilendirme ilkeleri arasındaki dengeye dayanmaktadır. Bilindiği üzere, “Mülkiyet hakkı”, bireylerin sahip oldukları mal ve varlıklar üzerinde tasarruf, kullanım ve yararlanma hakkını ifade etmektedir. Bu hak, ulusal anayasalarda ve uluslararası hukukta (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 1 No.lu Ek Protokolü) temel bir insan hakkı olarak korunmaktadır. Nitekim, Anayasa'nın 35. maddesinde “Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.” denilmektedir.

Genel Açıklamalar:

Türkiye Noterler Birliği'ne ait internet sitesinde 02.09.2024 tarihinde duyurulan 29.08.2024 tarihli, “Fesih İhbarı Hk.” konulu 12 No.lu Genelge ile;

“...Gelir İdaresi Başkanlığı görüşüne göre, fesih hükümlerinin kanuni düzenlemede yer aldığı ve bu hükümlerin sözleşme düzenlendiği anda taraflarca bilinerek kabul edilmiş sayıldığı durumlarda, tek taraflı fesih hakkının kullanıldığına dair düzenlenen kağıtların, ayrıca taraflar arasında yeni bir kağıt düzenlenmesine veya karşı tarafın kabulüne gerek duyulmaksızın ihbara konu sözleşmeyi sona erdirmesi durumunda, bu ihbarnamenin fesihname olarak değerlendirilmesi ve bu kağıtlardan binde 1,89 oranında damga vergisi tahsil edilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

16.07.2021 günlü ve Mali Danışmanlık-174-26124 sayılı yazımıza konu görüş talebimize Gelir İdaresi Başkanlığı'nca 24.07.2024 günlü ve 58549 sayılı yazı ile cevap verilmiş olmakla, bundan böyle;

1- 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunda yer alan

-Taksitle satış sözleşmeleri

-Tüketici kredisi sözleşmeleri

-Ön ödemeli konut satış sözleşmeleri muhtevasında bulunan cayma hakkının kullanılmasına yönelik olarak düzenlenmek istenilen ihbarnameler ile,

2- 4857 sayılı İş Kanununda yer alan 24 üncü ve 25 inci maddeler muhtevasında

Vergilendirme ise, bireylerin gelirlerinden veya sahip oldukları varlıklardan belirli bir kısmının kamu yararına alınmasını konu almakta olup; bireylerin mülkiyet hakkına bir çeşit müdahale teşkil etmektedir. Anayasa'nın 13. maddesi; "Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz." şeklindedir.

Bu kapsamda ilgili hüküm gereğince temel insan hakkı olarak nitelendirilen mülkiyet hakkına yapılan bu çeşit bir müdahalenin meşru ve hukuka uygun olabilmesi için vergilerin kanuna dayanması, keyfi olmaması, belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir olması zorunludur. Bu itibarla, ilgili ilkeler devletin vergilendirme yetkisini sınırlandırarak bireylerin mülkiyet haklarını da koruma altına almaktadır. Nitekim, işbu hususa ilişkin Anayasa Mahkemesi'nin 28.6.2022 tarihli 2019/40353 sayılı kararı da;

"23.Somut olayda başvuru adında düzenlenen istisna belgesinin geri alınması, başvuru üzerine kalan ihale dolayısıyla damga vergisi ve harç yükümlüsü olması sonucunu doğurmuştur. Vergisel yükümlülüklerin mal varlığında azalmaya yol açtığı konusunda tereddüt yoktur (Yapı ve Kredi Bankası Anonim Şirketi (2), B. No: 2018/14110, 9/6/2021, § 37).

28. Anayasa'nın 35. maddesinin ikinci fıkrasında mülkiyet hakkının ancak kamu yararı amacıyla kanunla sınırlanabileceği belirtilmek suretiyle mülkiyet hakkına yönelik müdahalelerin kanunda öngörülmesi gerektiği ifade edilmiştir. Öte yandan temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkelerin düzenlendiği Anayasa'nın 13. maddesinde de hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlanabileceği temel bir ilke olarak benimsenmiştir. Buna göre mülkiyet hakkına yapılan müdahalelerde dikkate alınacak öncelikli ölçüt, müdahalenin kanuna dayalı olmasıdır. Bu ölçütün sağlanmadığı tespit edildiğinde diğer ölçütler bakımından inceleme yapılmaksızın mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna varılacaktır (Ford Motor Company, B. No: 2014/13518, 26/10/2017, § 49).

29. Müdahalenin kanuna dayalı olması öncelikle şekli manada bir kanunun varlığını zorunlu kılar. Şekli manada kanun, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tara-

ından Anayasa'da belirtilen usule uygun olarak kanun adı altında çıkarılan düzenleyici yasama işlemidir. Hak ve özgürlüklere müdahale edilmesi ancak yasama organınca kanun adı altında çıkarılan düzenleyici işlemlerde müdahaleye imkân tanıyan bir hükmün bulunması şartına bağlıdır. TBMM tarafından çıkarılan şekli anlamda bir kanun hükmünün bulunmaması hakka yapılan müdahaleyi anayasal temelden yoksun bırakır (Ali Hıdır Akyol ve diğeri [GK], B. No: 2015/17510, 18/10/2017, § 56).

30. Hak ve özgürlüklerin, bunlara yapılacak müdahalelerin ve sınırlandırmaların kanunla düzenlenmesi bu haklara ve özgürlüklere keyfi müdahaleyi engelleyen ve hukuk güvenliğini sağlayan demokratik hukuk devletinin en önemli unsurlarından biridir (Tahsin Erdoğan, B. No: 2012/1246, 6/2/2014, § 60). Kanunun varlığı kadar kanun metninin ve uygulamasının da bireylerin davranışlarının sonucunu öngörebileceği kadar hukuki belirlilik taşıması gerekir. Bir diğer ifadeyle kanunun kalitesi de kanunilik koşulunun sağlanıp sağlanmadığının tespitinde önem arz etmektedir (Necmiye Çiftçi ve diğeri, B. No: 2013/1301, 30/12/2014, § 55). Müdahalenin kanuna dayalı olması, müdahaleye ilişkin yeterince erişilebilir ve öngörülebilir kuralların bulunmasını gerektirmektedir (Türkiye İş Bankası A.Ş. [GK], B. No: 2014/6192, 12/11/2014, §44).

37. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir." [2] şeklindedir.

Bununla birlikte, 1982 Anayasası'nın 2. maddesi; "Madde 2 – Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir." şeklinde olup hukuk devleti ilkesinin alt ilkelerinden biri de hukuki güvenlik ilkesidir. Vergilendirmede hukuki güvenlik ilkesi; devletin egemenlik yetkisine dayanarak vergilendirmeye ilişkin hüküm altına aldığı kurullarla ve ilgili kurulların uygulanmasıyla, hem mükelleflere hem de kendisine güvenlik sağlamasıdır. Hukuki güvenlik ilkesinin önemli bir yönü, kanunların içeriği, yürürlüğü ve kolayca anlaşılması ile ortaya çıkmaktadır.

Herkesin tabi olacağı ve etkileneceği hukuk kurallarını önceden bilmesi, tutumunu

ve davranışlarını bu doğrultuda güvenle belirlemesini ifade eden hukuki güvenlik ilkesinin vergilendirme açısından egemen olabilmesi için vergilendirmenin belirlilik ilkesi, vergi hukukunda kıyas yasağı ve vergi yasalarının geriye yürümezliği ilkelerinin sağlanması gerekmektedir. Bu kapsamda vergilendirmede hukuki güvenlik ilkesinin kapsamına verginin belirliliği, vergi kanunlarının geriye yürümezliği ve kıyas yasağı ilkeleri girmektedir. [3] Bu itibarla, Vergi Hukukundaki en temel ilkelerden biri verginin öngörülebilir/belirlenebilir olması ilkesidir. Bu ilke gereğince vergiye ilişkin getirilen düzenlemelerin; vergi mükelleflerinin, vergi yükümlülüklerini önceden tahmin edebileceği nitelikte olması gerekmektedir.

Bir diğer adı kesinlik olan bu ilke, ödemesi gereken vergi miktarının, zamanının ve ödeme biçiminin kesin ve açık olarak yükümlü tarafından bilinmesi gerektiğini ifade etmektedir. Yine, ilgili ilke gereğince mükelleflerin, gelecekteki vergi yükümlülüklerini de önceden tahmin edebilmeleri gerekmekte olup kişiler ancak bu şekilde finansal planlamalarını oluşturabileceklerdir. [4] Vergi mükelleflerinin, verginin ödenmesinden kimin sorumlu olacağı, verginin matrahının tespiti ile işlemlerin, oran ya da oranların, ödeneceği zaman ve nasıl ödeneceğinin ve vergi işlemlerinden sorumlu kurumun kanunda belirtilmiş olması, mükelleflerin hukuki güvenlerinin sağlanması ve geleceğe güvenle bakmalarının önemli bir koşuludur. [5] Vergilendirme açısından hukuki güvenlik ilkesinin temini amacıyla ilgililerin hak ve ödevlerini bilebilmeleri, haklarını kullanarak ödevlerini yerine getirebilmeleri için gerek yasal düzenlemelerin gerekse idari işlemlerin mümkün olduğunca kesin kavramlarla akıllarda soru işareti bırakmayacak şekilde ifade edilmesi (belirlilik ilkesi) ve düzenlemenin mümkün olduğunca açık ve anlaşılabilir olması (açıklık ilkesi) gerekmektedir. [6] Bu bağlamda kanunda vergi miktarının, zamanının ve ödeme biçiminin kesin olması da hukuki güvenlik açısından yeterli olmayıp açıklık ilkesinin temin edilerek yapılması istenilen işlemlerin açıkça anlaşılır bir şekilde ortaya konulması gerekir. 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'nun 1. maddesinin 1. fıkrası "Bu Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yazılı kâğıtlar Damga vergisine tabidir" hükmünü havidir. Anılan Kanun'a ekli (1) sayılı Tablonun "1. Akitlerle ilgili kâğıtlar" başlığı altında feshisname-ler nispi damga vergisine tabi tutulmuş-

Yukarıda arz ve izah edildiği üzere vergi yükümlülüğü (kimlerden alınacağı), vergi konusu (neyin vergilendirileceği), matrah (vergilendirilecek tutar) ve oran (verginin yüzdesi) gibi unsurların kanunda açık ve şüpheye mahal vermeyecek şekilde belirtilmesi gerekmektedir. Buna karşın, Damga Vergisi Kanunu'na ekli listede yer alan "fesihname" kavramı yasa koyucu tarafından ne Damga Vergisi Kanunu'nda ne de başkaca bir kanunda tanımlanmamıştır.

Bu durum, hangi belgelerin fesihname kapsamında değerlendirileceği konusunda idarelere geniş bir takdir yetkisi bırakmakta olup; mevzuatta net bir tanım bulunmaması ve idarelerin zamanla değişen uygulama yaklaşımları, mükellefler açısından hangi işlemlerin fesihname sayılarak damga vergisine tabi olacağı konusunda ciddi bir belirsizlik ve öngörülemezlik yaratmaktadır. Nitekim ilgili maddenin yorumlanması ve uygulanması hususunda, idarelerin uygulamaları arasında dahi birlik bulunmamaktadır. Bu kapsamda fesihnamenin niteliği ve bu kapsamda damga vergisine tabi tutulacak işlemler idarelerin değişken görüşlerine göre uygulanmaktadır. Dolayısıyla ilgili hükmün uygulanması belirsiz ve öngörülemez bir hal almıştır.

İncelemeye konu Türkiye Noterler Birliği tarafından yayımlanan genelge ile, yıllardır Damga Vergisine tabi tutulmayan işlemlerin fesihname olarak değerlendirilerek nispi damga vergisine tabi tutulacağı yönünde icrai nitelikte düzenleyici bir işlem tesis edilmiştir. Görüleceği üzere, yukarıda bahsi geçen kanun hükmünün açık ve belirli olmaması uzun yıllardır damga vergisine tabi tutulmayan belgelerin görüşe dayalı bir Genelge ile damga vergisine tabi tutulması sonucunu doğurmuştur. Bu durum, mükellefler açısından öngörülemez ve belirsiz bir vergilendirme oluşturmuş olup mülkiyet hakkının ihlali-ne sebebiyet verilmiştir.

Yine, Anayasa Mahkemesi'nin bir kararı; "Vergi ve mali yükümlülüklerin kanunla konulmasını öngören Anayasa'nın 73. maddesi, mali yükümlülüğün yalnızca kanun ile koyulabileceği ve kanunun hiçbir şekilde bu konuda yürütme organını ve idareyi yetkili kılamayacağı anlamındadır" şeklinde olup, kanun ile yürütme organının veya idarenin vergi ve mali yükümlülük getirmeye yetkilendirilemeyeceği, aksi uygulamanın verginin kanuniliği ilkesine aykırılık teşkil edeceği hükmolünmüştür. Anayasa Mahkemesi'nin ilgili kararı da dikkate alındığında, idarenin yoruma da-

yalı olarak vergi işlemi uygulamasının hukuka ve yasaya aykırılık teşkil edeceği açıktır. [7] Belirtilen hükümler gereğince 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'nun 1. maddesinin 1. fıkrası ile hangi belgelerin fesihname kapsamında değerlendirilerek nispi damga vergisine tabi tutulacağı konusunda idarelere takdir yetkisi bırakılması, açıkça verginin kanuniliği ilkesine de aykırılık teşkil etmekte olup mülkiyet hakkını bu açıdan da ihlal etmektedir.

Bununla birlikte, yukarıda da arz ve izah edildiği üzere, Türkiye Noterler Birliğince düzenlenen Genelge'de; 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun'da düzenlenen birtakım sözleşmelerde cayma hakkının kullanılmasına ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 24. ve 25. Maddelerinde düzenlenen haklı nedenle feshe ilişkin olarak düzenlenen kâğıtların fesihname olarak değerlendirilerek nispi damga vergisine tabi olacağı düzenlenmektedir. Bilindiği üzere, "Ölçülülük ilkesi", hukuk sistemlerinde devletin bireylerin temel hak ve özgürlüklerine müdahale ederken bu müdahalenin sınırlarının gerekli, orantılı ve uygun olup olmadığını değerlendiren temel bir ilkedir. Anayasa hukuku, idare hukuku ve insan hakları hukukunda yaygın olarak uygulanan bu ilke, kamu gücünün keyfi kullanımını önlemeyi amaçlamakta ve devlet ile birey arasındaki güç dengesini korumaktadır.

6502 sayılı Kanun'un cayma hakkına ilişkin hükümleri akdi ilişkide zayıf taraf olan tüketiciyi korumakta olup inceleme konusu Genelge ile kanunun ruhuna ve özüne aykırı olarak zayıf taraf konumunda bulunan tüketicinin aleyhine vergilendirme getirilmiştir. Zayıf taraf konumunda olan tüketici, 6502 sayılı Kanun'un 73. maddesinin 2. fıkrası uyarınca tüketici mahkemeleri nezdinde ikame ettiği davalarda Harçlar Kanunu'nda düzenlenen harçlardan dahi muaf tutulurken; kanuni cayma hakkını kullanmasına ilişkin irade bildiriminin vergiye tabi tutulması, ilgili hükümlerin getiriliş amacına ve korunmak istenen hukuki menfaate uygun düşmemekte, dolayısıyla, ölçülülük ilkesine aykırılık teşkil etmektedir. Yine, 4857 sayılı İş Kanunu ile iş ilişkisini sürdürmesi kendisinden beklenemeyecek tarafa tanınan haklı nedenle fesih hakkının kullanımını açısından da özellikle de sözleşmenin zayıf tarafında bulunan işçiler dikkate alındığında, Genelgeyle getirilen işbu vergisel uygulama, iş ilişkisini sonlandırmak isteyen tarafın, yasal hakkını kullanmasına engel teşkil edebilecek veyahut önemli derecede sınırlayabi-

lecek nitelikte olup bu açıdan da ölçülülük ilkesine aykırılık teşkil etmektedir.

Sonuç:

İnceleme konusu Genelge, vergilendirme alanında idareye geniş bir takdir yetkisi tanıyarak, hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerine aykırılıklar yaratmaktadır. Bu durum, yalnızca bireylerin vergisel yükümlülükleri açısından belirsizlik doğurmakla kalmamakta, aynı zamanda Anayasa ile güvence altına alınan "verginin kanuniliği" ilkesiyle bağdaşmayan düzenlemeler yoluyla mülkiyet hakkına müdahale sonucunu doğurmaktadır. Vergilerin ancak yasayla ve öngörülebilir şekilde belirlenmesi gerektiği gerçeği göz ardı edilerek, genelge aracılığıyla keyfi uygulamalara kapı aralanmaktadır.

Bunun yanı sıra, genelge; kanuni hakların kullanımına yönelik bildirim niteliğindeki işlemleri damga vergisine tabi tutarak, işçi ve tüketiciler için özel olarak düzenlenmiş olan koruma hükümlerine açıkça aykırı sonuçlar doğurmaktadır. Bu uygulama, iş hukuku ve tüketici hukukunda sağlanmak istenen adalet ve korunma mekanizmalarını zedelemekte, özellikle sözleşmelerin feshi veya cayma hakkı gibi konularda, ekonomik olarak zayıf taraf olan bireylerin menfaatlerini ölçsüz bir şekilde ihlal etmektedir.

Hukuk devleti ilkesi çerçevesinde, bireylerin ekonomik haklarını korumayı amaçlayan düzenlemelerin, idari tasarruflarla işlevsiz hale getirilmesi, anayasal ölçülülük ilkesine açık bir aykırılık teşkil etmektedir.

Detaylı Bilgi için;
[Av. Beyza Nur Göksel](mailto:Av.Beyza.Nur.Goksel@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Türkiye Noterler Birliği 29.08.2024 Tarihli, "Fesih İhbarı Hk." Konulu 12 No'lu Genelge
2. Anayasa Mahkemesi 28.6.2022 Tarihli 2019/40353 Sayılı Kararı
3. Tekbaş, 2012, 134 - Öncel, Çağan ve Kumrulu, 1985: 53
4. Edizdoğan, Çetinkaya ve Gümüş, 2012: 236
5. Akdoğan, 2003: 196
6. Yavaşlar, 2013: 192
7. Anayasa Mahkemesi 30.12.2015, E: 2014/183, K: 2015/122

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI TEBLİĞİ YAYIMLANDI!

Türk Ticaret Kanunu (TTK) 1530, ticari sözleşmelerde temerrüde düşen taraf için uygulanacak faiz oranını düzenler. Temerrüt faizi, bir borcun süresinde ödenmemesi halinde, borçluya uygulanacak ek faiz miktarını ifade eder. Bu düzenlemenin amacı, ticari ilişkilerde ödeme süresi uzatıldığında ortaya çıkan olumsuz etkileri sınırlamak ve ödeme gecikmesinin mağdur ettiği alacaklıyı korumaktır. Türk Ticaret Kanunu (TTK) m. 1530, mal ve hizmet tedariki amacıyla yapılan sözleşmelerde mal veya hizmet karşılığı ödenecek bedelde temerrüde düştüğü durumlarda ve iki ticari işletme arasında akdedilen sözleşmeler bakımından uygulanır. TTK 1530'un getirilmesinin başlıca amaçları şunlardır:

Ödeme gecikmelerinin önlenmesi: Ödemelerin zamanında yapılmasını teşvik ederek, alacaklının mağduriyetini önlemek ve gecikmiş ödemelerle ilgili olumsuz etkileri engellemek.

Alacaklının korunması: Özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerin, büyük ticari şirketler tarafından gerçekleştirilen ödeme gecikmeleri nedeniyle zarar görmesini engellemek ve bu durumun iflas riskine yol açmasını önlemek.

Adil ticaret ortamı sağlamak: Taraflar arasında dengeyi koruyarak, güçlü tarafların zayıf tarafları ödeme konusunda baskı altına almasının önüne geçmek.

Özetle, TTK 1530, ticari sözleşmelerde ödeme gecikmelerinin yaratacağı sorunları minimize etmek ve alacaklıyı koruyarak ekonomik dengeyi sağlamak amacıyla getirilmiş bir düzenlemedir. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından her yıl Ocak ayında mal ve hizmet tedarikinde alacaklıya yapılan geç ödemelere ilişkin temerrüt faiz oranı sözleşmede öngörülmezse veya ilgili hükümler geçersiz olursa uygulanacak faiz oranı belirlenir. Faiz oranı, 4/12/1984 tarihli ve 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunda öngörülen ticari işlere uygulanacak gecikme faizi oranından en az yüzde sekiz fazla olmalıdır. 2 Ocak 2025 tarihli ve 32770 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tebliğ'de Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından 2025 yılı için faiz oranı yüzde 53,25, alacağın tahsili masrafları için talep edilebilecek asgari tutar ise 1.475,00 TL olarak belirlenmiştir.

TEBLİĞ

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından:

13/01/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1530 uncu maddesinin yedinci fıkrası uyarınca mal ve hizmet tedarikinde alacaklıya yapılan geç ödemelere ilişkin temerrüt faiz oranının sözleşmede öngörülmediği veya ilgili hükümlerin geçersiz olduğu hallerde uygulanacak faiz oranı yıllık yüzde 53,25, alacağın tahsili masrafları için talep edilebilecek asgari giderim tutarı 1.475,00 Türk lirası olarak tespit edilmiştir.

Belirlenen bu oran ve tutar 1/1/2025 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Kaynak: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/01/20250102-5.pdf>

İDARE VE VERGİ MAHKEMELERİNİN KURULMASINA VE YARGI ÇEVRELERİNİN BELİRLENMESİNE İLİŞKİN KARAR RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANDI!

14 Ocak 2025 tarihli ve 32782 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan karar doğrultusunda 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 38 inci maddesinin 1/a bendi ile 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin 1 inci ve 2 nci fıkraları uyarınca İçişleri Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığının olumlu görüşleri alınarak 13.01.2025 tarihli ve E-43807993-601.01-118 sayılı Bakan Oluru ile;

-Ağrı ilinde vergi mahkemesi kurulması ve yargı çevresinin "Ağrı ve Iğdır illerinin mülki sınırları" olarak belirlenmesine,

-Niğde ilinde idare mahkemesi kurulması ve yargı çevresinin "Niğde ilinin mülki sınırları" olarak belirlenmesine,

-Şırnak ilinde 1. ve 2. idare mahkemeleri ile vergi mahkemesi kurulması ve yargı çevrelerinin "Şırnak ilinin mülki sınırları" olarak belirlenmesine,

-Tunceli ilinde idare mahkemesi kurulması ve yargı çevresinin "Tunceli ilinin mülki sınırları" olarak belirlenmesine,

-Yalova ilinde idare mahkemesi kurulması ve yargı çevresinin "Yalova ilinin mülki sınırları" olarak belirlenmesine karar verilmiştir.

Kaynak: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/01/20250114-4.pdf>

GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA TEDBİRLERİ BAKIMINDAN HARÇ EKSİKLİĞİ DURUMUNDA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİNİN VEREBİLECEĞİ KARARLAR

I. Giriş

Geçici hukuki koruma kavramı, öğretide kullanılmakla birlikte, ilk kez 6100 sayılı HMK'de yer almıştır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu 389-406 maddeleri arasında "Geçici Hukuki Korumalar" başlığı; ihtiyati tedbir, delil tespiti ve diğer geçici hukuki korumalar şeklinde düzenlenmiştir. [1] Geçici hukuki koruma tedbiri, genellikle acil durumlarda başvurulmuş, bir davada nihai karar verilene kadar tarafların haklarını korumak amacıyla, davanın sonucuna etki etmeden mahkeme tarafından verilen tedbirlerdir.

Geçici hukuki koruma tedbirleri, Türk Hukukunda sadece Medeni Usul Hukuku'na özgü olmayıp çeşitli dallarda kendini göstermektedir. İcra Hukukunda ihtiyati haciz; ceza yargısında tutuklama ve emniyet tedbirleri; idari yargıda yürütmenin durdurulması ve anayasa yargısında yürürlüğün durdurulması kararı da geçici hukuki koruma tedbirlerine birer örnektir. [2] Geçici hukuki koruma tedbirlerinden bazılarını kısaca tanımlayacak olursak;

a) İhtiyati Tedbir

İhtiyati tedbir, telafisi zor veya imkânsız zararların ortaya çıkmasını engellemek için dava açılmadan önce veya yargılama aşamasında konusu para alacağı dışındaki uyumsuzlukların hakkında başvurulabilecek geçici bir hukuki koruma tedbidir. İhtiyati tedbir müessesesi, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 10. kısmında Geçici Hukuki Korumalar başlığı altında 389 ile 399. maddeler arasında düzenlenmiştir. Kanun koyucu ihtiyati tedbir kavramının tanımını yapmamış olsa da bu tanım HMK'nın 389. Maddesinden çikartılabilir. HMK'nın 389. Maddesi aynen;

"Mevcut durumda meydana gelebilecek bir değişme nedeniyle hakkın elde edilmesinin önemli ölçüde zorlaşacağından ya da tamamen imkânsız hâle geleceğinden veya gecikme sebebiyle bir sakıncanın yahut ciddi bir zararın doğacağından endişe edilmesi hâllerinde, uyumsuzluk konusu hakkında ihtiyati tedbir kararı verilebilir." şeklindedir.

b) İhtiyati Haciz

İhtiyati haciz, bir para alacağına ilişkin hâlihazırda mevcut veya ileride açılacak

bir icra takibinin sonucunu güvence altına almak amacıyla mahkeme kararıyla borçlunun malvarlığına geçici olarak el konulmasıdır. İhtiyati haciz müessesesi, İcra İflas Kanunu'nun 257-268. maddeleri arasında düzenlenmiştir.

c) Delil Tespiti

Delil tespiti, ileride açılacak veya açılmış olan bir davayla ilgili delillerin bazı şartlar altında zamanından önce toplanıp güvence altına alınmasını sağlamak amacıyla kabul edilmiş bir kurumdur. Delil tespiti, HMK'nın 10. kısım 2. bölümünde 400. ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir.

II. Geçici Hukuki Koruma Tedbirlerine Başvururken Harç Ödeme Zorunluluğu

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 73/3 maddesi "Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır." hükmünü içermektedir. Buna göre; kamu kurum ve kuruluşları tarafından sunulan hizmetlerin karşılığı olarak alınan harç yasaya dayalı olarak alınmalı ve yükümlüsü de kanunun amacına uygun olarak bu hizmetten yararlanan kişiler olmalıdır. Bu zorunluluk, Yargıtay İçtihadı Birleştirme YİBK'nın 07.12.1994 tarihli 1964/3 E., 1964/5 K. sayılı ve Anayasa Mahkemesi'nin 31.03.1987 tarihli ve 1986/20 Esas-1987/9 Karar sayılı ilamlarında da gerekçe kısmında belirtilmiştir.

Anayasanın harç alınmasındaki kanunilik ilkesi gereğince, Harçlar Kanunu'nun 1. maddesinde alınacak harçlar arasında yargı harçları da sayılmıştır. Yargı harcı, devletin mahkemeler aracılığıyla yaptığı

hizmete, bu hizmetten yararlananların sağladığı katkıdır. Harçlar Kanunu'nda yargı harcı çeşitleri olarak başvurma harcı, celse harcı, karar ve ilam harcı gibi çeşitli harç türleri yer almaktadır. Geçici hukuki koruma yolları ile ilgili taleplerden alınan harç başvurma harcının bir türü olarak düzenlenmiştir. Nitekim bu husus Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin 2022/1582 E., 2022/5882 K. sayılı, 16.06.2022 tarihli kararında;

"6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 389 vd. maddeleri uyarınca, esas hakkındaki hükme kadar taraflar açısından davanın uzamasından kaynaklanan sakıncaları gidermeyi ve geçici hukuki koruma sağlamayı amaçlayan ihtiyati tedbir talepleri, Harçlar Kanunu'na bağlı (1) sayılı Tarife uyarınca başvurma harcına tabidir." [3] şeklinde açıklanmıştır.

Yine Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin E. 2013/17313 E., 2014/1855 K. sayılı 10.02.2014 tarihli kararında;

"Başvuru harcı; dava açılırken veya davaya müdahale, ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz, delil tespiti talebinde bulunanlar tarafından peşin olarak ödenmesi gereken harçtır. 492 sayılı Harçlar Kanununun 2. maddesinde; "Yargı işlemlerinden bu kanuna bağlı (1) sayılı tarifede yazılı olanları, yargı harcına tabidir." 11. maddesinde; "Genel olarak yargı harçlarını davayı açan veya harca mevzu olan işlemin yapılmasını isteyen kişiler ödemekle mükelleftir" 27.maddesinde; "(i) sayılı tarifede yazılı maktu harçlar ilgili bulunduğu işlemin yapılmasından önce peşin olarak ödenir." [4] şeklinde açıklanmıştır.

Harçlar Kanunu'nun 32. maddesi;

"Yargı işlemlerinden alınacak harçlar ödenmedikçe mütaakıp işlemler yapılmaz. Ancak ilgilisi tarafından ödenmeyen harçları diğer taraf öderse işleme devam olunmakla beraber bu para muhakeme neticesinde ayrıca bir isteğe hacet kalmaksızın hükümde nazara alınır." şeklinde olup harçların ödenmedikçe devamındaki işlemlerin yapılmayacağı belirtilmiştir.

Görüldüğü üzere, geçici hukuki koruma yollarına başvururken Harçlar Kanunu'nda belirtilen başvuru harcı ödenmelidir. Keza taraflar harcın ödenmesini açıkça istememiş olsa bile mahkeme kendiliğinden ödenmesine karar verir.

Zira bu husus yine Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin 2022/1582 E., 2022/5882 K. sayılı, 16.06.2022 tarihli kararında;

"Yargılama giderleri hakkında hüküm verilebilmesi için tarafların dilekçelerinde yargılama giderlerini açıkça istemiş olmalarına gerek yoktur. Mahkeme talep olmasa dahi yargılama giderlerine ve vekalet ücretine de kendiliğinden karar vermekle yükümlüdür." şeklinde açıklanmıştır.

III. Geçici Hukuki Koruma Tedbirlerine Başvururken Harcın Eksik Yatırılması veya Ödenmemesi Durumu

Harcın eksik ödenmesi hususunda dikkate alınacak en önemli maddelerden birisi Harçlar Kanunu madde 30'dur. Zira Harçlar Kanunu 30. Madde aynen;

"Muhakeme sırasında tesbit olunan değerlerin, dava dilekçesinde bildirilen değerden fazla olduğu anlaşılırsa, yalnız o celse için muhakemeye devam olunur, takip eden celseye kadar noksan değer üzerinden peşin karar ve ilam harcı tamamlanmadıkça davaya devam olunmaz. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 409 uncu maddesinde gösterilen süre içinde dosyanın muameleye konulması, noksan olan harcın ödenmesine bağlıdır." şeklindedir.

Harçlar Kanunu'nun 30. maddesi ve 32. maddeleri incelendiğinde, özetle eksik olan harç tamamlanmadıkça devamındaki işlemlerin yapılamayacağı belirtilmiştir. Buna göre başvuru harcı ilgisince ödenmeden ihtiyati tedbir talebi incelenemeyecektir. Mahkemenin, ihtiyati tedbir talep edene başvuru harcını tamamlaması için süre vermesi gerekmektedir. Zira bu husus Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin

2022/1582 E., 2022/5882 K. sayılı, 16.06.2022 tarihli kararında;

"Harçlar Kanunu'nun 32. maddesinde; yargı işlemlerinden alınacak harçlar ödenmedikçe mütaakıp işlemler yapılamayacağı belirtildiğine göre, başvuru harcı ilgisince ödenmedikçe ihtiyati tedbir talebinin incelenmesi olanağından söz edilemez. Buna göre mahkemece yapılacak iş; ihtiyati tedbir talep edene başvuru harcını tamamlaması için usulünce ihtarata yapılarak süre verilmesi, bu sürede harç tamamlanırsa ihtiyati tedbir talebinin esasının incelenmesi olmalıdır.

Bu açıklamalara göre, davanın açılması sırasında veya dava sırasında, Harçlar Kanunu'na bağlı (1) sayılı tarifede yazılı olan başvuru harcı yatırılmadan ihtiyati tedbir talep edilmesi halinde, ihtiyati tedbir talep edene başvuru harcını tamamlaması için usulünce ihtarata yapılarak süre verilmesi, bu sürede harç tamamlanırsa ihtiyati tedbir talebinin esasının incelenmesi gerektiğinden, Konya Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesinin, başvuru harcı yatırılmadan talep edilen ihtiyati tedbirin usulden reddine dair kararı, usul ve kanuna uygun değildir." şeklinde açıklanarak ancak harç tamamlanırsa ihtiyati tedbir talebinin esasen incelenebileceği belirtilmiştir.

Yine Yargıtay 8. Hukuk Dairesi'nin 2018/5525 E., 2020/5591 K. sayılı, 30.09.2020 tarihli kararında bu durum şöyle açıklanmıştır:

"Böyle bir durumda, mahkemece yapılacak iş; harcın tamamlanması için verilen sürede harcın tamamlanmaması halinde, HMK'nin 150. maddesi uyarınca dosyanın yenileninceye kadar işlem den kaldırılmasına; maddede belirtilen süre içerisinde harcın yatırılmadığı, dosyanın yenilenmediği anlaşıldığı takdirde davanın açılmaması sayılmasına karar verilmesinden ibarettir..." [5]

IV. Bölge Adliye Mahkemesi'nin Harç Eksikliği Durumlarında Verebileceği Kararlar Harç eksikliği hususunu incelemeye önce Bölge Adliye Mahkemesi'nin genel olarak verebileceği kararları incelemekte fayda olacaktır.

Bölge Adliye Mahkemesi'nin önüne gelen bir dosyada verebileceği kararlar, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda yer almaktadır. İstinaf mahkemelerinde asıl incelemeden önce bir ön inceleme aşaması vardır. Ön inceleme aşamasında başvuru şeklen

incelenir. Bu aşama HMK madde 352'de yer almaktadır:

"(1) Bölge adliye mahkemesi hukuk dairesince dosya üzerinde yapılacak ön inceleme sonunda aşağıdaki durumlardan birinin tespiti hâlinde öncelikle gerekli karar verilir:

a) İncelemenin başka bir dairece veya bölge adliye mahkemesince yapılmasının gerekli olması

b) Kararın kesin olması

c) Başvurunun süresi içinde yapılmaması

ç) Başvuru şartlarının yerine getirilmemesi

d) Başvuru sebeplerinin veya gerekçesinin hiç gösterilmemesi

(2) Ön inceleme heyetçe veya görevlendirilecek bir üye tarafından yapılır ve ön inceleme sonunda karar heyetçe verilir.

(3) Eksiklik bulunmadığı anlaşılan dosya incelemeye alınır."

Eğer HMK madde 352'de sayılan sebeplerden birisi yoksa esastan istinaf incelemesine geçilir. Bölge Adliye Mahkemeleri genel olarak istinaf başvurusunun reddi, ilk derece mahkemesinin kararının kaldırılması ve dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesi, ilk derece mahkemesinin kararının kaldırılması ve davanın kısmen veya tamamen kabulü, ilk derece mahkemesinin kararını kaldırılarak düzeltilmesi, ilk derece mahkemesi kararının kaldırılması ve davanın esastan reddi gibi kararlar verebilir. HMK madde 353 incelendiğinde;

"(1) Ön inceleme sonunda dosyada eksiklik bulunmadığı anlaşılırsa;

Aşağıdaki durumlarda bölge adliye mahkemesi, esası incelemeye kararın kaldırılmasına ve davanın yeniden görülmesi için dosyanın kararı veren mahkemeye veya kendi yargı çevresinde uygun göreceği başka bir yer mahkemesine ya da görevli ve yetkili mahkemeye gönderilmesine duruşma yapmadan kesin olarak karar verir:

1) Davaya bakması yasak olan hâkimin karar vermiş olması.

2) İleri sürülen haklı ret talebine rağmen reddedilen hâkimin davaya bakmış olması.

3) Mahkemenin görevli ve yetkili olmasına rağmen görevsizlik veya yetkisizlik kararı vermiş olması veya mahkemenin görevli ya da yetkili olmamasına rağmen davaya bakmış bulunması

4) Diğer dava şartlarına aykırılık bulunması.

5) Mahkemece usule aykırı olarak davanın veya karşı davanın açılmamış sayılmasına, davaların birleştirilmesine veya ayrılmasına, karar verilmiş olması.

6) (Değişik:22/7/2020-7251/35 md.) Mahkemece, uyuşmazlığın çözümünde etkili olabilecek ölçüde önemli delillerin toplanmamış veya değerlendirilmemiş olması ya da talebin önemli bir kısmı hakkında karar verilmemiş olması.

b) Aşağıdaki durumlarda davanın esasıyla ilgili olarak;

1) İncelenen mahkeme kararının usul veya esas yönünden hukuka uygun olduğu anlaşıldığı takdirde başvurunun esastan reddine,

2) Yargılamada eksiklik bulunmamakla beraber, kanunun olaya uygulanmasında hata edilip de yeniden yargılama yapılmasına ihtiyaç duyulmadığı takdirde veya kararın gerekçesinde hata edilmiş ise düzeltilerek yeniden esas hakkında,

3) Yargılamada bulunan eksiklikler duruşma yapılmaksızın tamamlanacak nitelikte ise bunların tamamlanmasından sonra başvurunun esastan reddine veya yeniden

esas hakkında, duruşma yapılmadan karar verilir.”

Madde 353/1-a'daki durumlarda Bölge Adliye Mahkemesi, esası incelemeyen ilk derece mahkemesinin kararını kaldırarak davanın yeniden görülmesi için dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesine duruşma yapmadan karar verir.

Madde 353/1-b'deki durumlarda ise Bölge Adliye Mahkemesi, dosyanın esasına girecek duruşma yapmadan karar verecektir. Bölge Adliye Mahkemesi, ihtiyati tedbir talep edilirken ödenen başvuru harcının eksik olduğu durumlarda çeşitli kararlar verebilmektedir. Bazı kararlarda, ilk derece mahkemesi ihtiyati tedbir talebi için başvuru harcının ödenip ödenmemesine bakmaksızın esastan karar verebilmektedir. Böyle durumlarda, dosya Bölge Adliye Mahkemesinin önüne geldiğinde, Bölge Adliye Mahkemesinin ne şekilde karar vereceğine dair çeşitli Yargıtay ve Bölge Adliye Mahkemesi kararları bulunmaktadır.

Bazı kararlara göre, harcın eksikliği durumunda ihtiyati tedbir talep eden kişiye uygun bir süre vermeden esastan incelemeye geçilip karar verilmesi hukuka uygun olmayıp ihtiyati tedbir talep eden kişiye harcı tamamlaması için uygun süre verildikten sonra esastan incelemeye geçilmesi için dosya ilk derece mahkemesine geri gönderilmelidir. Nitekim bu hususu destekleyen T.C. Konya Bölge Adliye Mahkemesi'nin 6. Hukuk Dairesi 2024/1622 E., 2024/1864 K. sayılı, 19/11/2024 tarihli kararında;

“...bu nedenle davanın açılması sırasında veya dava sırasında, Harçlar Kanunu'na bağlı(1) sayılı tarifede yazılı olan başvuru harcı yatırılmadan ihtiyati tedbir talep edilmesi halinde, ihtiyati tedbir talep eden davacılara ihtiyati tedbir harcı yatırmaları için uygun bir kesin mehil verilmesi, mehle uymamanın neticelerinin açıkça ihtar olunması, verilen mehil içinde harcın yatırılması halinde ihtiyati tedbir talebinin esasının incelenmesi gerekirken, harç alınmadan karar verilmesi doğru olmadığından, mahkemece her bir davacıya ihtiyati tedbir talep harcı yatırmaları için uygun bir mehil verilmesi, mehle uymamanın neticelerinin açıkça ihtar olunması, verilen mehil içinde harcın yatırılması halinde ihtiyati tedbir talebinin esasının incelenmesi gerekirken anılan husus nazara alınmaksızın karar verilmesi yerinde görülmediğinden, ihtiyati tedbir talep eden davacılar vekilinin istinaf başvuru talebinin kabulü ile HMK'nın 353/1.a.6 maddesi uyarınca ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına, dosyanın belirtilen şekilde işlem yapılmak üzere ilk derece mahkemesine gönderilmesine...” [6] şeklinde karar vererek aslında esasa girmeden harç eksikliğini tamamlaması için başvurana süre verilmesi gerektiğini gözeterek dosyayı ilk derece mahkemesine geri göndermiştir. Bazı kararlarda ise Bölge Adliye Mahkemesi'nin eksik harcın tamamlanması için ihtiyati tedbir talep eden kişiye uygun bir süre verilmesi gerektiği, bunun için dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesine gerek olmadığı belirtilmektedir.

Zira bu hususu destekleyen Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin 2022/1582 E., 2022/5882 K. sayılı 16.06.2022 tarihli kararında;

“Bu açıklamalara göre, davanın açılması sırasında veya dava sırasında, Harçlar Kanunu'na bağlı(1) sayılı tarifede yazılı olan başvuru harcı yatırılmadan ihtiyati tedbir talep edilmesi halinde, ihtiyati tedbir talep edene başvuru harcını tamamlaması için usulünce ihtar yapılarak süre verilmesi, bu sürede harç tamamlanırsa ihtiyati tedbir talebinin esasının incelenmesi gerektiğinden, Konya Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesinin, başvuru harcı yatırılmadan talep edilen ihtiyati tedbirin usulden reddine dair kararı, usul ve kanuna uygun değildir.” şeklinde açıklanarak Bölge Adliye Mahkemesi'nin de harcı tamamlaması için ihtiyati tedbir talep edene harcı tamamlaması için uygun bir şekilde süre vermesi gerektiğinden bahsetmiştir.

Kanaatimizce de Bölge Adliye Mahkemesi, önüne gelen dosyada ihtiyati tedbire başvurulurken yatırılan başvuru harcının eksikliği durumunda, dosyayı ilk derece mahkemesine göndermesine gerek olmaksızın harcı tamamlamak için başvurulan tarafa süre vermelidir. Zira yukarıda da değindiğimiz üzere, HMK m. 353/1-a'da Bölge Adliye Mahkemesi'nin dosyayı ilk derece mahkemesine yeniden yargılama yapmak amacıyla gönderebileceği haller düzenlenmektedir.

HMK 353/1-a esas davaya ilişkin kararlara uygulanırken, geçici tedbirler bir dava niteliğine haiz olmadıkları için, bu tedbirler bakımından var olan eksikliklerde, bu maddenin uygulanması geçici hukuki koruma tedbirlerinin hem niteliğiyle hem de amacıyla bağdaşmayacaktır.

Çünkü geçici hukuki koruma tedbirleri, nitelik olarak tarafların haklarının davanın sonucuna kadar geçici olarak korunmasını sağlamaktır. Esas dava ile karşılaştırıldığında, geçici tedbirlerin amacı, daha kısa süreli, ihtiyati ve geçici çözümler sunmaktır.

Geçici hukuki koruma tedbirlerinin, bir dava süreci olmadan da uygulanabilmesi, onları hukuk sistemindeki esnek ve hızlı çözümler sunan önemli bir mekanizma yapmaktadır.

Zira Yargıtay tarafından benimsenen görüşe göre HMK m.353/1-a kapsamında Bölge Adliye Mahkemesi tarafından dosyanın geri gönderilmesine ilişkin sebepler sınırlı sayıdadır.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'nin 2019/2900 E. , 2019/8223 K. sayılı, 04.07.2019 tarihli kararında ;

"Bu itibarla yukarıda belirtilen gönderme kararı HMK 353/1-a-6 maddesine istinaden verilmiş bir gönderme kararı değildir. HMK 353/1-a maddesinde bölge adliye mahkemesinin ilk derece mahkemelerine dosyayı gönderme sebepleri tahdidi (Sınırlı) olarak sayılmış ve sadece bu durumlarda verilecek gönderme kararının kesin olduğu ifade edilmiş olup". [7]

Aynı yönde Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'nin 2019/7303 E.,2020/887 K. sayılı, 06.02.2020 tarihli kararında;

"...Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353. maddesinde, bölge adliye mahkemesinin dosyayı ilk derece mahkemesine geri gönderme sebepleri tadadi olarak değil tahdidi olarak sayılmıştır..." [8]

IV. Sonuç

Kanaatimizce geçici hukuki koruma tedbirleri birer dava olmayıp istinaf mahkemelelerinin kuruluş amaçlarından birinin de yargılamanın aşamalarının daha hızlı ilerlemesi olduğu gözetildiğinde, harcın eksik yatırılması durumunda dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesi yerine, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından harcın tamamlanması için uygun bir süre verilmesi daha uygun bir seçenek olacaktır. Zira bu usuli eksiklik Bölge Adliye Mahkemesi tarafından giderilebilecek bir eksikliklerdir.

Detaylı Bilgi için;
[Stj. Av. Ayça Alemdaroğlu](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Karşı, Abdürrahim, Medeni Muhakeme Hukuku, Filiz Kitapevi, İstanbul, 2020, s.733
2. Yılmaz, Ejder, Arslan, Ramazan, Taşpınar, Sema, Medeni Usul Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020, s. 581
- 3.Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin 2022/1582 E., 2022/5882 K. sayılı, 16.06.2022 tarihli kararı
4. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin E. 2013/17313 E., 2014/1855 K. sayılı, 10.02.2014 tarihli kararı
5. Yargıtay 8. Hukuk Dairesi'nin 2018/5525 E., 2020/5591 K. sayılı, 30.09.2020 tarihli kararı
6. Konya Bölge Adliye Mahkemesi'nin 6. Hukuk Dairesi 2024/1622 E., 2024/1864 K. sayılı, 19.11.2024 tarihli kararı
7. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'nin 2019/2900 E., 2019/8223 K. sayılı, 04.07.2019 tarihli kararı
8. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'nin 2019/7303 E.,2020/887 K. sayılı, 06.02.2020 tarihli kararı

GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA TEDBİRLERİ, NİTELİK OLARAK TARAFLARIN HAKLARININ DAVANIN SONUCUNA KADAR GEÇİCİ OLARAK KORUNMASINI SAĞLAMAKTIR. ESAS DAVA İLE KARŞILAŞTIRILDIĞINDA, GEÇİCİ TEDBİRLERİN AMACI, DAHA KISA SÜRELİ, İHTİYATİ VE GEÇİCİ ÇÖZÜMLER SUNMAKTIR.

HAVAYOLU YOLCU HAKLARI: UÇUŞA KABUL EDİLMEME, UÇUŞUN İPTALİ, RÖTAR

1. Giriş:

Sivil havacılıkta yolcuların hakları Havayolu ile Seyahat Eden Yolcuların Haklarına Dair Yönetmelik (SHY-Yolcu) ve 2920 Sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu kapsamında düzenlenmiştir. İlgili mevzuatlarda yolcuların uçağa kabul edilmemesi, uçuşun iptal edilmesi, uçuşun rötar yapması, bagaj kaybı ve hasar halleri gibi durumlara ilişkin düzenlemeler mevcuttur.

Yurt içinde yapılacak havayolu taşımalarda, Sivil Havacılık Kanununda hüküm bulunmuyorsa ise Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmaların (Varşova Konvansiyonu ve Montreal Konvansiyonu bu anlaşmalardandır.) hükümleri ve bu anlaşmalarda da hüküm bulunmadığı hallerde Türk Ticaret Kanunu hükümleri uygulanacaktır.

2. Havayolu ile Seyahat Eden Yolcuların Haklarına Dair Yönetmelik'inin Kapsamı:

Yönetmelik, yalnızca motorlu ve sabit kanatlı hava araçlarıyla taşınan yolcular için geçerlidir. Bu kapsamda yönetmelik;

Türk menşeli havataşıma işletmelerinin Türkiye'deki havaalanlarına/havaalanlarından, yabancı menşeli hava taşıma işletmelerinin ise Türkiye'deki havaalanlarından gerçekleştirdikleri tarifeli ve tarifersiz tüm uçuşlarda, ilgili uçuş için onaylanmış rezervasyona sahip olan ve;

- Hava taşıma işletmesi, tur operatörü veya yetkili bir seyahat acentesi tarafından önceden ve yazılı olarak (elektronik ortam da dahil olmak üzere) belirtilen saatte ve öngörülen şekilde veya,

- Havayolunun bilet satışta belirttiği süreden önce veya herhangi bir zaman belirtilmediği takdirde, yolcuların ilan edilen hareket saatinden en geç kırk beş dakika önce, yönetmeliğin 6. Maddesinde belirtilen uçuş iptalleri durumu haricinde uçuş öncesi kontrole (check-in) başvuran yolcuları,

- Bir hava taşıma işletmesi veya tur operatörü tarafından ne sebep olursa olsun biletle belirtilen uçuştan başka bir uçuşa aktarılmış olan yolcuları,

- Ücretsiz seyahat eden yolcular ve doğrudan veya dolaylı olarak halka açık olmayan indirimli biletle seyahat eden yolcular

ile biriktirilen mil veya puanlarla seyahat eden yolcuları, kapsar.

3. Uçağa Kabul Edilmeme Halinde Yolcu Hakları

Havayolu uçuşlarında uçuş güvenliğinin gerektirdiği durumlarda yolcular uçağa alınamaz. Yahu fazla bilet satış halleri gibi durumlarda yolcu sayısının azaltılması zorunludur. Bu gibi durumlarda yolcuların azaltılmasındaki sebep yolcunun kendi durumu ile alakalı değilse yolcu ile uçuşu icra eden hava taşıma işletmesi arasında mutabık kalınacak menfaatler karşılığında rezervasyonundan feragat edecek gönüllüler bulmak için duyuru yapılır. Bu halde uçuşundan feragat eden yolculara aşağıdaki haklardan birini tercih etme hakkı verilir.

a) Bilet Ücretinin İadesi ve Geri Dönüş Uçuşu: Seyahatin gerçekleştirilmeyen bölüm veya bölümleri ile yolcunun planlanmış olduğu seyahatin tamamlanmasının artık herhangi bir anlamı kalmaması durumunda seyahatin gerçekleştirilen bölüm veya bölümleri için, bilet ücretinin tamamının satın alınmış olduğu fiyat üzerinden nakit olarak veya elektronik banka havalesi, banka ödeme emirleri, banka çekleri ile ödenmesi veya yolcunun imzalı mutabakatı olması durumunda seyahat fişleri ve/veya diğer hizmetler şeklinde en geç yedi gün içinde iade edilmesi; ayrıca yolcunun seyahatinin ilk başlangıç noktasına ilk fırsatta dönmelerini sağlayacak bir dönüş uçuşunun ücretsiz sağlanması.

b) En Kısa Sürede Son Varış Noktasına Güzergah Değişikliği: Benzer taşıma şartları altında, en erken fırsatta son varış yerine güzergâh değişikliğinin sağlanması.

c) Yolcunun Belirleyeceği Bir Tarihte Güzergah Değişikliği: Son varış yerine, boş koltuk durumuna bağlı olarak, yolcunun uygun göreceği daha sonraki bir tarihte, benzer taşıma şartları altında güzergâh değişikliğinin yapılması. (SHY-Yol mad.9)

Rezervasyonu olan geriye kalan diğer yolcuların uçuşa kabul edilmelerine olanak verecek yeterli sayıda gönüllü çıkmadığı takdirde, uçuşu icra eden hava taşıma işletmesi, yolcuları kendi iradeleri dışında uçağa kabul etmeyebilir.

Bu halde yukarıdaki haklardan birini seçme hakkına ek olarak yolcuların tazminat hakkı ve hizmet alma hakkı da doğar. Hizmet hakkı kapsamında yolcunun seçeceği uçuşu bekleme süresine uygun olarak;

- 1) İki ila üç saat arası gecikmelerde, makul ölçüde sıcak ve soğuk içecekler,
- 2) Üç ila beş saat arası gecikmelerde sıcak ve soğuk içecekler ile günün zamanına göre kahvaltı veya yemek,
- 3) Beş saat ve üzeri gecikmelerde sıcak ve soğuk içecekler ile günün zamanına göre kahvaltı veya yemek, ilave sıcak ve soğuk içecekler ile ilave hafif ara yemeği sağlanır.

Bir veya daha fazla gece konaklamanın gerekli hale geldiği durumlarda veya yolcu için ilave bir konaklamanın gerekli hale geldiği durumlarda, otelde veya uygun bir konaklama tesisinde konaklama ve havaa-ları ve konaklama yeri (otel veya benzeri) arasındaki ulaşım sağlanır.

Havayolu işletmesi tarafından yolcuya bu hizmetlere ilaveten, yolculara ücretsiz olarak süre kısıtlaması olmaksızın iki telefon görüşmesi, faks mesajı veya e-posta hizmetlerinin sağlanması zorunludur. (SHY-Yol mad.10)

Yolcunun ilgili yönetmelik hükümlerine dayanarak maddi tazminata hak kazanabileceğine ilişkin çok sayıda yargı kararı mevcuttur. Yolcunun maddi tazminatın yanı sıra, şartların oluşması halinde manevi tazminat talep etme hakkı da bulunmaktadır.

Örneğin, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 2016/14880 E. 2018/6034 K. 04.10.2018 tarihli kararında fazla bilet satışı sebebiyle uçuşa kabul edilmeme durumu neticesinde yolcular lehine maddi ve manevi tazminat hükmetmiştir.:

“Davacı vekili, ...’dan ...’e gitmek için kendisi ve müvekkili olan eşi adına, davalı şirket aracılığıyla, ... Airlines isimli şirketten, gidiş ve dönüş olmak üzere 2 adet bilet satın aldığını, uçuş günü havaalanına gittiklerinde şirketi yetkilileri tarafından, davalı tarafça fazladan bilet satıldığı gerekçesiyle uçağa alınmadıklarını, mağduriyetlerinin giderilmesi için her iki şirkette de başvurmalarına rağmen bu yönde gereken çabanın gösterilmediğini, ... Yolu İle Seyahat Eden Yolcuların Haklarına Dair Yönetmeliğin 8. maddesiyle, uçuşun iptali ya da fazladan bilet satımı halinde hava yolu şirketi tarafından yolcuya uçuş başına 100 Euro tazminat ödeneceğinin öngörüldüğünü, iki uçuş için 400 Euro karşılıklı olan 1.162,59 TL tazminatın kendilerine ödenmesi gerektiğini, öte yandan, ...’e yapacak oldukları yolculuğun evlilik yıl dönümlerini kutlama amacı taşıdığını, davalının kusuru sebebiyle evlilik yıl dönümlerini havalimanında geçirmek zorunda kaldıklarını, ayrıca dönüş biletinin de iptal edilmesi sebebiyle icra ettiği Avukatlık mesleği gereğince katılması gereken duruşmaya iştirak edemeyerek mesleki anlamda prestij kaybına uğradığını, belirtilen hususlar nedeniyle manevi olarak zarar gördüklerini ileri sürerek, 1.162,59 TL maddi, 10.000,00 TL manevi tazminatın davalıdan tahsilini ve mahke-

me kararının Türkiye’de yayın yapan tirajı yüksek gazetelerden birinde ilanını talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, hava yolu taşımasından kaynaklanan somut uyumsuzluk bakımından görevli ve yetkili mahkemenin ... Asliye Ticaret Mahkemeleri olduğunu, davacıların yaşadığı mağduriyetin ... isimli firma yetkililerinin ihmalden kaynaklandığını, müvekkilince, yaşanan mağduriyetin giderilmesi noktasında gerekli çabanın gösterilerek davacılar ücretsiz bilet ve kalacak yer temin edildiğini, somut olayda kişilik haklarına saldırı niteliğinde bir fiil olmadığı için manevi tazminat şartlarının oluşmadığını savunarak davanın reddini talep etmiştir.

Mahkemece iddia, savunma ve bilirkişi raporu doğrultusunda, davalının edimini yerine getirmeyerek davacıların mağduriyetine sebep olduğu bu nedenle davacıların Hava Yolu İle Seyahat Eden Yolcuların Haklarına Dair Yönetmeliğin 5/1,9/a ve 10. maddeleri uyarınca talep ettikleri maddi tazminata hak kazandığı, davacıların, davalının kusuru nedeniyle evlilik yıl dönümlerini havaalanında geçirmek zorunda kaldıkları, bu durumun ruhsal bütünlükleri ve sosyal hayatları üzerinde olumsuz etkiye sebep olduğu bu nedenle somut olayda manevi tazminat şartlarının oluştuğu ancak manevi tazminatın zenginleşme aracı olamayacağı, davacıların sosyal ve ekonomik durumu da gözeticiler talebin kısmen kabulüne karar vermek gerektiği gerekçesiyle maddi tazminat talebinin kabulüne, 1.162,59 TL maddi tazminatın dava tarihinden işleyecek yasal faizi ile davalıdan tahsiline, manevi tazminat talebinin kısmen kabulüne, 2.000,00 TL manevi tazminatın davalıdan tahsiline ve kararın gazetede yayınlanması talebinin reddine karar verilmiştir.”

4. Uçuşun İptal Edilmesi

Uçuşun iptal edilmesinden anlaşılması gereken önceden planlanmış olan ve en azından bir yerin rezerve edildiği bir uçuşun gerçekleştirilmemesidir. Bu durumda uçuşun hiçbir şekilde gerçekleştirilemeyecek olması söz konusudur, dolayısıyla rötardan tamamıyla farklı bir durumdur.

Uçuş iptali halinde, yolcuya geri ödeme ve güzergâh değişikliği hakkı (SHY-Yol mad. 9) tanınmaktadır. Bu kapsamda yolcunun seyahatinin tamamlanmasının bir önemi kalmadıysa, seyahatin tamamlanmış kısmı için 7 gün içinde bilet iadesi ve yolcunun seyahatine başlangıç noktasına dönmesi

için ücretsiz bilet sağlanabilir. Yahut belirli şartlar altında güzergâh değişikliği hakkı tanınabilir.

Yönetmeliğin 9.maddesi kapsamında yolcunun seçimlik hakkı bulunmaktadır.

Hizmet hakkı kapsamında ise yolcuya yiyecek içecek hizmeti (SHY-Yolcu madde 10/1- a) ve iletişim hizmeti (SHY-Yolcu madde 10/2) sağlanacaktır.

Güzergâh değişikliğinde ise yeni uçuşun beklenen kalkış zamanının, iptal edilen uçuş için planlanmış olan kalkış zamanından sonraki gün veya günler içerisinde olması halinde ek olarak konaklama ve konaklama yerine ulaşım hizmeti (SHY-Yolcu madde 10/1/b-c) hakkı bulunmaktadır.

Yolcuların uçuş iptalinden belirli süreler içerisinde haber edilmemesi halinde ayrıca tazminat hakları vardır. Bu süreler aşağıdaki gibidir:

1) Planlanan hareket zamanından en az iki hafta öncesinde iptalden haberdar edilmedikleri takdirde,

2) Planlanan hareket zamanından iki hafta ila yedi gün öncesinde iptalden haberdar edilmedikleri, kendilerine planlanan hareket saatinden en fazla iki saat önce kalkışlarına ve son varış yerlerine planlanan varış saatinden en fazla dört saat sonra ulaşmalarına olanak veren güzergâh değişikliği teklif edilmediği sürece,

3) Planlanan hareket saatinden yedi günden kısa zaman öncesinde iptalden haberdar edilmedikleri ve planlanan hareket saatinden en fazla bir saat önce ayrılmalarına ve son varış yerlerine planlanan varış saatinden en fazla iki saat sonra ulaşmalarına olanak veren güzergâh değişikliği teklif edilmediği sürece. (SHY-Yol mad. 10/2)

Ancak yolcuların iptalden haberdar edilmesiyle hava yolu işletmelerin sorumluluğu ortadan kalkmaz. Hava yolu şirketleri yolculara ayrıca iptal eden uçuş için alternatif ulaşım yolları hakkında bilgi vermek zorundadır.

Bununla beraber hava taşıma işletmesi, tüm tedbirleri almasına rağmen olağüstü hallerin iptale neden olduğunu kanıtladığı takdirde tazminat ödeme yükümlülüğünden kurtulur.

ÖNEMLİ

5. Uçuşların Tehiri

Uçuşun gecikmesi, taşıyıcının, taşıma sözleşmesinden doğan taahhüdünü ifa etmesi gereken zaman diliminden daha ileri bir zaman dilimi içerisinde yerine getirmesi; yolcunun varış yerine vaktinde ulaşılması olarak tanımlanmaktadır. [1]

Taşıyıcı, havayolu ile yolcu, bagaj veya yükün taşınmasındaki gecikmeden doğan zarardan sorumlu olacağı 2920 Sayılı Sivil Havacılık Kanunu'nda düzenlenmiş olup söz konusu sorumluluk zarar sorumluluğudur. İlgili kanunun 123.maddesinde taşıyıcının, kendisinin ve adamlarının zararı önlemek için gerekli olan bütün tedbirleri aldıklarını veya bu tedbirleri alma olanağı bulunmadığını ispatlaması halinde sorumluluğunun kalkacağı düzenlenmiştir.

Bu kapsamda verilen Yargıtay kararları incelendiğinde, hava koşullarından kaynaklı gecikmelerde tazminat istemine gidilemeyeceği yönünde kararlar bulunduğu görülmektedir. Nitekim Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 23.11.2015 tarihli 2015/12989 E. 2015/12358 K. sayılı ilamı:

"Mahkemece, iddia, savunma ve dosya kapsamına göre; davacıların belirtilen saat ve program dahilinde İstanbul'dan İtalya'ya uçamalarının esas sebebinin hava muhalefeti nedeniyle aktarma yapılacak uçağa yetişilememesi olduğu, daha sonraki uçağın teknik arızası nedeniyle uçuşun rötarlı gerçekleştiği, her ne kadar teknik arıza durumlarında davalı şirketin sorumluluğu söz konusu olsa da gecikmenin esas nedeninin hava koşullarından kaynaklandığı, sonraki uçaktaki teknik arızanın doğrudan gecikmenin sebebi olmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir." şeklindedir.

Yönetmelik kapsamında uçuşun rötar yapması hallerinde yeme içme hizmeti ile iletişim hizmeti (SHY-Yolcu madde 10/1-a, 2) sağlanacaktır.

Beklenen hareket saati, önceden ilan edilmiş hareket saatinden sonraki gün veya günler içerisinde olduğu takdirde, ayrıca konaklamam ve konaklama yerine ulaşım hizmeti (SHY-yolcu mad. 10/1-b,c) ,tehirin en az beş saat olduğu hallerde ise bilet iadesi ve dönüş uçuşu için bilet hakkı (SHY-Yolcu mad.9/1-a) vardır.

Ancak bu hakların var olabilmesi için uçuşu icra eden hava taşıma işletmesi bir uçuşun planlanan hareket saatinden itibaren;

- a) 1500 kilometreden (1500 km dahil) daha kısa ve iç hatlardaki uçuşlar için iki saat veya daha fazla,
- b) 1500 ile 3500 (3500 km dahil) kilometre arası uçuşlar için üç saat veya daha fazla,
- c) 3500 kilometreden daha uzun uçuşlar için dört saat veya daha fazla, tehir edilmesi gerekmektedir.

10.12.2024 tarihli 32748 sayılı "Havayolu ile Seyahat Eden Yolcuların Haklarına Dair Yönetmelik (SHY-Yolcu)'te Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik" ile SHY'nin Uçuşların tehiri başlıklı 7.maddesine "Uçuşların teknik ve operasyonel nedenlerle tehir edilmesi ve yolcunun planlanan son varış yerine 3 saat ve daha fazla sürede ulaştırılması halinde, uçuşu icra eden hava taşıma işletmesi derhal 8 inci ve 9 uncu maddelerde belirtilen yükümlülükleri yerine getirir." şeklinde hüküm eklenmiştir.

Yönetmeliğe eklenen bu madde kapsamında yolcuların uçuşların rötarı halinde tazminat talep edebileceği düzenlenmiştir. İlgili madde 10.12.2024 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

İlgili hüküm kapsamında yine gecikme süresi hesaplanırken uçağın kalkışındaki gecikmenin değil, varışındaki gecikmenin 3 saatten fazla süreyi geçmesi gerektiğini anlaşılmaktadır.

Dolayısıyla uçuşların rötar yapması halinde tazminat istemi için "yolcunun varış yerine vaktinde ulaşamaması" durumuna ilişkin bir değerlendirme yapılmalı ve uçağın kalkış süresindeki gecikmeye değil, yolculara vad edilen varış saati ile gecikme sonucundaki varış saatinin arasındaki farka bakılmalı.

6. Tazminat Hakkı

SHY-Yolcu kapsamında tazminat miktarları:

- İç hat uçuşlar için 100 Avro,
 - Dış hat uçuşlarında ise yolculara;
 - 1500 kilometre veya daha kısa tüm uçuşlar için 250 Avro,
 - 1500 ile 3500 kilometre arası uçuşlar için 400 Avro,
 - 3500 kilometreden daha uzun uçuşlar için 600 Avro,
- şeklinde belirlenmiştir. Tazminat alacaklarının Türk Lirası cinsinden karşılığı hesaplanırken ise tazminatın ödendiği güne ait Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz satış kuru esas alınacaktır.

Uçuşun gerçekleşmemesi hallerinde yani uçuşa kabul edilmeme ve iptal durumlarında, uçuş mesafeleri belirlenirken planlanan son varış noktası esas alınacaktır.

Güzergâh değişikliği hakkı (SHY-Yolcu mad. 9) doğrultusunda rezervasyonu yapılan uçuşun planlanan varış zamanını;

a) 1500 kilometre (1500 km dahil) veya daha kısa uçuşlar için iki saat,

b) 1500 ile 3500 (3500 km dahil) kilometre arası uçuşlar için üç saat,

c) 3500 kilometreden daha uzun uçuşlar için dört saat,

aşmayan alternatif bir uçuş ile son varış yerlerine güzergâh değişikliği teklif edilmesi halinde, uçuşu icra eden hava taşıma işletmesi, yukarıdaki tazminat miktarlarını % 50 oranında düşürebilecektir (SHY-Yolcu mad. 8/3).

Görüldüğü üzere yolcu hem güzergâh değişikliği hakkını hem de tazminat hakkını kullanabilecek olmakla beraber; iki hakkında kullanıldığı hallerde, tazminat hakkına havayolu şirketlerine bir kısıtlama getirilmiştir.

Tüm bunlarla beraber SHY-Yolcu kapsamında yolcuların sahip olduğu tazminat hakkı diğer kanun ve düzenlemelerden doğan tazminat hakları ile yarışır nitelikte değildir. SHY-Yolcu mad.13'e göre SHY-Yolcu kapsamında ödenen tazminat, diğer düzenlemelerden doğan tazminat hakkından mahsup edilebilir.

Ancak bu durumun tek istisnası rezervasyonlarından gönüllü olarak feragat etmiş olan yolculardır. Uçağa kabul edilmeme durumun söz konusu olduğu hallerde rezervasyonlarından gönüllü olarak feragat etmiş olan yolcuların SHY-Yolcu kapsamında ödenen tazminat, diğer hukuki düzenlemeler kapsamında sahip olacakları tazminattan mahsup edilmeyecektir.

Yolcuların manevi tazminat hakları ise genel hükümleri çerçevesinde saklıdır.

Nitekim Yargıtay 13.HD. 14.10.2010, E.2010/3213 K.2010/13240,

"...Davacıların, L. Havayollarında saatlerce bekledikten sonra, üç aktarma yapmak suretiyle, bir gün gecikmeli olarak otele vardıkları, davalı şirketin bir gün eksik hizmet verdiği, dönüş yolculuğunda valizlerinin kaybolduğu, valizlerinin bulunması için İstanbul'da konaklamak zorunda kaldıkları, tatillerinin sıkıntı ve strese neden olduğu, davacıların şahsiyet haklarının

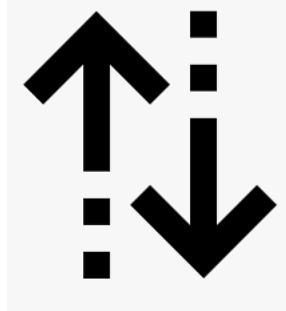
hukuka aykırı bir şekilde zarar gördüğü dosya içeriği ile anlaşılmaktadır. Bu durumda mahkemece; tarafların sosyal ve ekonomik durumları incelenerek, davacılar A. B. ve S. lehine, olayın oluşuna uygun ve makul bir miktarda manevi tazminata hükmedilmesi gerekirken yazılı şekilde bu talebin reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir."

7. Başvuru Hakkı ve Şikâyet

2015 Tarihli Yolcu Hakları Uygulama Esasları Genelgesi ve 2023 Tarihli Yolcu Hakları Değerlendirme ve Uygulama Esasları Genelgesi ile yolcuların haklarının yerine getirilmesi için yetkili mercilere başvuru usulleri yahut şikâyet usulleri düzenlenmiştir.

SHY-Yolculuk kapsamında havayolu şirketinin yükümlülüklerini yerine getirmemesi hallerinde yolcular tarafından önce ilgili havayolu şirketine başvuru yapılmalıdır.

Hava yolu şirketi tarafından başvuruya 10 gün içerisinde cevap verilmemesi halinde başvuru Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü'ne yöneltilebilecektir.

8. Mahkemeye Başvuru

Yolcular SHY-Yolcu kapsamında karşılanmayan haklarının yerine getirilmesi için ve diğer kanuni düzenlemelerden doğan haklarının yerine getirilmesi için görevli mahkemeye başvurulabilir.

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında kalan tüketici işlemi sayılabilecek nitelikte bir yolculuk söz konusu ile görevli mahkeme Tüketici Mahkemesi olacaktır. Ancak böyle bir durumun söz konusu olması halinde Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun' da belirlenen parasal sınıra göre önce Tüketici Hakem Heyetine başvurma zorunluluğu yerine getirilmelidir. Türk Ticaret Kanun'u kapsamında ticari iş sayılabilecek işlerde ise görevli mahkeme Asliye Ticaret Mahkemesi olacaktır.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 2016/ 7391 E.

2017 / 4560 K. 20.09.2017 tarihli kararında dava konusu uyuşmazlığın tüketici işlemi sayılması sebebiyle görevsizlik kararı vermiştir.

"Dava, havayolu ile taşıma sözleşmesinden kaynaklanan maddi ve manevi tazminat istemine ilişkin olup, mahkemece yukarıda özetlenen gerekçe ile davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir. Ancak, dava tarihi olan 11/06/2014 tarihinde yürürlükte bulunan 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 3/1-k maddesinde tüketicinin; "ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi", 3/1-l maddesinde ise tüketici işleminin; "mal veya hizmet piyasalarında kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden veya onun adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan, eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekâlet, bankaçılık ve benzeri sözleşmeler de dâhil olmak üzere her türlü sözleşme ve hukuki işlemi" ifade edeceği düzenlenmiş, aynı Kanun'un 73/1 madde ve fıkrasında da; tüketici işlemleri ile tüketiciye yönelik uygulamalardan doğabilecek uyuşmazlıklara ilişkin davalara bakma görevinin tüketici mahkemelerine ait olduğu hüküm altına alınmıştır.

Bu itibarla, mahkemece tüketici konumundaki davacı tarafından açılan işbu davada tüketici mahkemesinin görevli olduğu nazara alınarak işin esasına girilmeksizin davanın görev yönünden usulden reddine karar verilmesi gerekirken, davanın esası yönünde karar verilmesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir."

Yetkili mahkeme Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) kapsamında belirlenecektir.

Bu doğrultuda genel yetkili mahkeme, davalı gerçek veya tüzel kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesidir.

Sözleşmeden doğan yahut haksız fiilden doğan davalarda yine HMK kapsamında yetkili mahkeme tayin edilecektir.

Detaylı Bilgi için;
[Stj. Av. Duygu Yaren Yıldırım](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Kırmızı, s. 97.

ANONİM ŞİRKETLERDE PAY DEVRİNİN ESAS SÖZLEŞME İLE SINIRLANDIRILMASI

1- Pay Devrinin Sınırlandırılması, Bağlam, Kavramı

Her ne kadar anonim şirketlerde esas olan pay devrinin pay sahibi tarafından serbestçe devir imkanının mevcudiyeti ise de gerek yasadaki kaynaklanan gerekse esas sözleşmeden kaynaklanan birtakım kurallar, pay devrinin kısıtlanmasına sebep olabilmektedir.

Esas Sözleşme içeriğine yönelik düzenleme içeren TTK 339. madde 2. fıkrasında esas sözleşmede bulunan zaruri ve ihtiyari hükümler yazılmış olup bu fıkranın d bendinde "d) Pay senetlerinin nama veya hamiline yazılı olmaları; belirli paylara tanınan imtiyazlar; devir sınırlamaları." denilmek suretiyle devir sınırlamalarının esas sözleşmede yer alabileceği açıkça hükme bağlanmıştır.

Pay sahiplerinin devir işlemlerine karşı konulan bu sınırlama, her ne kadar pay sahiplerine karşı yapılan kısıtlayıcı bir kural olsa da asıl amacı şirketi korumaktır.

Yine pay devri sınırlamaları, bir yandan pay sahiplerinin devir özgürlüğüne karşı bir kural olsa da bir yandan pay sahiplerine pay sahibi olarak çevrelerinde yer alacak, ortak olacakları kişilere karşı bir seçim imkânı ve koruma da sağlamaktadır.

Bu yönüyle anonim şirketlerde pay devri sınırlaması terimsel bir tezatlık oluşturmaktadır. Zira anonim şirketlerin "anonim" olarak anılmasının sebebi ser-

maye şirketi olan bu şirketlerin ortaklardan ve ortakların, pay sahiplerinin, kişiliklerinden bağımsız ayakta duran bir ortaklık yapısı olmasından kaynaklanmaktadır.

Pay devri sınırlamaları ile birlikte esas sözleşmede; payını devretmek isteyen pay sahibinin, payını kime devredeceğine bir müdahalede bulunularak kimlerle ortak olunacağına seçilmesi söz konusu olmaktadır.

Bu itibarla anonim şirkette şirketin adı ile bağdaşmaz bir şekilde pay sahiplerinin çevresinin anonimleşmesi önlenmektedir. [1] Bu yönüyle, terimlerin ve tezatlıkların büyük önem arz ettiği anonim şirketlerde pay devri sınırlanması konusu, anonim şirket ortaklığının Türk Hukuk Sistemi içerisinde yer alan diğer ortaklık türlerinden ayrışıp farklılaşmasına da sebebiyet vermektedir.

Türk Hukukunda pay devri sınırlaması için kullanılan yaygın terim "bağlam"dır, konunun asıl mevzuatı olan 6102 Sayılı güncel Türk Ticaret Kanunu'nda yer alması dahi doktrinde ve karşılaştırmalı hukukta söz konusu olan bağlam kavramı; kelime anlamı itibari ile bağlanmış olan, bağlanan pay senetlerinden bahsetmekte, bağlam terimi ile sınırlanan pay senetlerinin bir nevi devredilmemesi için bağlanmış olduğu, tutulduğu dile getirilmektedir.

2- Bağlam Kurallarının Esas Sözleşmede Yer Alması ve Kaldırılması

Bağlamlar, kanundan ve esas sözleşmeden kaynaklı olanlar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bu incelemede, esas sözleşme ile söz konusu olan bağlam kuralları üzerinde durulacaktır.

Esas sözleşmesel bağlamların şirket kurulurken esas sözleşmede yer alması mümkündür. Yine sonradan bağlama ilişkin kurallar getirilerek esas sözleşme değişikliği de söz konusu olabilir. TTK 421. madde 3. fıkrasında "Aşağıdaki esas sözleşme değişikliği kararları, sermayenin en az yüzde yetmişbeşini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oylarıyla alınır: a) Şirketin işletme konusunun tamamen değiştirilmesi. b) İmtiyazlı pay oluşturulması. c) Nama yazılı payların devrinin sınırlandırılması." Denilerek pay devri sınırlandırılması yönündeki esas sözleşme değişikliği için sermayenin en az yüzde yetmiş beşini sağlayacak nisabın gerektiği hüküm altına alınmıştır.

Bağlam kurallarının kaldırılması için gereken nisap için TTK 421. madde 1. fıkra hükmüne bakılmalıdır. İlgili hüküm "Kanunda veya esas sözleşmede aksine hüküm bulunmadığı takdirde, esas sözleşmeyi değiştiren kararlar, şirket sermayesinin en az yarısının temsil edildiği genel kurulda, toplantıda mevcut bulunan oyların çoğunluğu ile alınır. İlk toplantıda öngörülen toplantı nisabı elde edilemediği takdirde, en geç bir ay içinde ikinci bir toplantı yapılabilir.

İkinci toplantı için toplantı nisabı, şirket sermayesinin en az üçte birinin toplantıda temsil edilmesidir. Bu fıkrada öngörülen nisapları düşüren veya nispi çoğunluğu öngören esas sözleşme hükümleri geçersizdir.” şeklindedir.

Bu hükme göre esas sözleşmede yer alan bağlam kurallarının kaldırılmasına yönelik veyahut sınırlamaların hepsinin olması dahi bir kısmının ortadan kaldırılması, genel esas sözleşme değişiklik nisabı olan şirket sermayesinin en az yarısının temsil edildiği genel kurulda oy çoğunluğu ile mümkün olacaktır. Elbette tüm bu belirtilen hususlar, şirket esas sözleşmesinde farklı bir hüküm bulunmadığı halde söz konusudur.

3- Nama ve Hamiline Yazılı Paylarda Bağlam Kavramı

Pay devri sınırlandırılmasının incelenmesi konusunda nama ve hamile yazılı pay ayrımı önem arz etmektedir. Bunun başlıca sebebi nama ve hamile yazılı payların devir şeklindeki farklılıktır.

Hamiline yazılı pay senetlerinin devri, herhangi bir kontrol, kayıt ve şart olmaksızın sadece zilyetliğin geçirilmesiyle yapıldığından ve bu senetleri ibraz edenler anılan senetlerin sahibi olarak kabul edildiğinden, bu senetlerin devrinin sınırlandırılması fiilen mümkün olamamaktadır. [2]

Esas Sözleşme ile sınırlama başlığı taşıyan TTK 492. madde 1. fıkrasında da “Esas sözleşme, nama yazılı payların ancak şirketin onayıyla devredilebileceğini öngörebilir.” hükmü ile nama yazılı paylar için esas sözleşmesel bağlam ifade edilmiş, hamiline yazılı pay madde hükmünde yer almamıştır.

Bunun nihai sebebi, yukarıda da değinildiği üzere hamiline yazılı payların devrinin zilyetliğin devri yoluyla mümkün olmasıdır. Zira devir şekli olarak zilyetliğin devri

yolu öngörülen payların sınırlandırılmasının söz konusu olması pay niteliği ile bağdaşmamaktadır, bunun yanı sıra alelade devrinin mümkün olduğu hamile yazılı pay senetleri için bağlam kontrolü mümkün görünmemektedir.

Kanunda yer alan bağlama dair diğer hükümlere bakıldığında da nama yazılı paylar üzerinden düzenlemeler yapıldığı açıkça görülmektedir. Bu düzenlemelerden biri de bedeli tamamen ödenmemiş nama yazılı paylarda bağlam ile ilgili TTK 491. maddesidir. Bu madde TTK’da belirtilen açık bir sınırlama niteliğindedir. Her ne kadar ilke olarak Kanunda veya esas sözleşmede aksi öngörülmedikçe, nama yazılı paylar, herhangi bir sınırlandırmaya bağlı olmaksızın devredilebilir ise de kanuni sınırlama başlıklı TTK 491. maddede yer alan “*Bedeli tamamen ödenmemiş nama yazılı paylar, ancak şirketin onayı ile devrolunabilir; meğerki, devir, miras, mirasın paylaşımı, eşler arasındaki mal rejimi hükümleri veya cebri icra yoluyla gerçekleşsin.*” (2)

Şirket, sadece, devralanın ödeme yeterliliği şüpheli ise ve şirketçe istenen teminat verilmemişse onay vermeyi reddedebilir.” bağlam hükmü ile bedeli tamamen ödenmemiş nama yazılı payların ancak şirket onayı ile devrolunabileceği düzenlenmiştir. Yukarıda da değinildiği üzere, pay devri sınırlandırılmasının esas sözleşmede yer alması yanında, kanunda belirtilen hallerde de söz konusu olması mümkündür.

Esas sözleşmede pay devrinin şekli öngörülebileceği gibi pay devrinin hangi hallerde mevcut olacağı da öngörülmüş olabilir. Gerçek anlamda bir sınırlamadan bahsedilebilir, pay devrinin şeklen belirlenmesinden ziyade maddi olgularla sınırlarının çizildiği hallerde söz konusu olmaktadır. Bu konuda en yaygın örnekler payın devredileceği, potansiyel ortak olan kişide aranan belli bir aileye mensup olunması gibi kişinin şahsında birtakım özellikler

aranmasıdır.

Bu anlamda sınırlamalar, anayasal anlamda Anayasa m.35 ve m.48 hükmü ile, sözleşme hürriyeti ve mülkiyet hakkı ile yakından ilgili olup sözleşme hürriyeti ve mülkiyet hakkını sınırlar nitelikte sonuçlar doğurmaktadır. Bu sebeple pay devri sınırlamalarının ölçülü olması gereklidir. [3]

Hem anonim şirket yapısı itibari ile kavramsal çelişki olarak kurgulanan hem pay sahiplerinin pay devri, sözleşme hürriyeti, mülkiyet hakkına sınırlama getiren bağlam kurallarının elbette birtakım amaçları, gözettiği birtakım hususlar vardır. Esas ilke anonim şirketlerde pay devri serbestliği olmakla birlikte, pay sahiplerine sınırlama getirilmesindeki amaç şirketin korunması içgüdüdür. Ortaklarda aranan, sahip olunması gereken özellikler; şirketin yapısının bozulmaması, yabancılaşmaması gayesi taşımaktadır.

Yukarıda yer verilen TTK 492. maddesinin devamındaki TTK 493. maddede borsaya kote edilmemiş nama yazılı paylar başlıklı düzenleme “*Şirket, esas sözleşmede öngörülmuş önemli bir sebebi ileri sürerek veya devredene, paylarını, başvurma anındaki gerçek değerleriyle, kendi veya diğer pay sahipleri ya da üçüncü kişiler hesabına almayı önererek, onay istemini reddedebilir.”* şeklinde olup devamındaki fıkra ise “pay sahipleri çevresinin bileşimine ilişkin esas sözleşme hükümleri, şirketin işletme konusu veya işletmenin ekonomik bağımsızlığı yönünden onayın reddini haklı gösteriyorsa, önemli sebep oluşturur” şeklindedir.

Bu hükümler beraberinde, esas sözleşmesel bağlam konusunda en yaygın olan “belirli bir aileye mensup olma” sınırını değerlendirilmesi bu madde hükümleri çerçevesinde önemlidir. Zira yaygın sınırlamalardan bir diğeri olan belirli bir mesleğe sahip olunması gibi kişisel özellikler, şirketin işletme konusu ile birebir alakalı olabilirken belirli bir aileye mensup olma ilk bakışta şirketin işletme konusu veya ekonomik bağımsızlığı ile birebir ilgili görünmemektedir. Bunun yanında ilk fıkrada yer alan pay sahipleri çevresi bileşimi ile belirli bir aileye mensup olanların pay sahibi olabilmesi uyumlu görünmekte, doktrindeki çoğunluk görüşü nezdinde uyumlu kabul edilmektedir, bir aileye mensup olunması kuralı sınırlama için belirli bir kriter de sağlamakta, yorumdan uzak şeffaf bir sınırlama olarak doğmaktadır. [4]

TTK'da yer alan 493. madde ve gerekçesindeki birtakım ifadeleri ve neticeleri kavramanın, bağlantıları kurmanın zorluğu doktrinde farklı görüşleri doğurmuştur.

Esas sözleşmede pay devri sınırlaması hükmünün yer alabileceği açıkça anlaşılrsa dahi, bu bağlam kurallarının geçerli olup olmadığı, pay devrinin gündeme geldiği hallerde TTK esas sözleşmede yer alan önemli sebebe dayanarak devrin reddinin uygulanıp uygulanmayacağı asıl tartışma konusudur.

Burada sorun önemli sebebin ne olduğudur. İkinci fıkra hükmü ile önemli sebep açıklanmakta, hükmün gerekçesinde de bu durum görülmektedir.

2. fıkraya ait kanun gerekçesinde "ikinci fıkra: Bu maddedeki "haklı sebep" kavramı borçlar hukuku ile şahıs şirketleri hukukunda geçerli olan, ilişkiyi çekilmez hâle getiren haklı sebepten farklı olarak şirket yönünde önemi olan sebebi ifade eder.

Tasarı üç kategori öngörmüş olmasına rağmen, haklı sebepler sınırlı sayıda (numerus clausus) değildir. Hükümde haklı sebep kategorileri (1) pay sahipleri çevresinin bileşimi, (2) şirketin konusu ve (3) işletmenin bağımsızlığı olarak belirlenmiştir. Bunun yanında pay sahipleri çevresinin bileşimi de önemli sebep olarak sayılmıştır. Bu noktada aileye mensup olunması sınırlaması çevre bileşimi olarak kabul edilebilir görünmektedir.

Her ne kadar sermaye şirketi olan anonim şirketlerde bu sınırlamaların ortaklık yapısına aykırı düşeceği, çevre bileşimi kavramının altının doldurulmadığı yönünde görüşleri yer alsada da konuya farklı bir yön ile yaklaşan, ortaklar arası güven ve sadakat ilişkisinin önemine binaen payını devretmek isteyen pay sahibinin diğer pay sahiplerinin menfaatini dikkate almasının, belirli aile fertleri tarafından kurulan şirketin yapısının sadakat yükümlülüğü gereği pay devri sınırlamasının mevcut olabileceği görüşü de mevcuttur. [5]

Son dönemlerde, aile mensuplarına yönelik sınırlamaların, (aile klozu) yalnızca ilgili aileye mensup olanların pay sahibi olacağı esas sözleşmede belirtilmesinin önemli sebep kabul edilmediği görüşleri de ağırlık kazanmıştır. Bunun belki de yegâne sebebi İsviçre öğretisinde de ağırlıklı olan Anonim Şirket yapısından uzaklaşmak istenmemesi, şirket yapısının ve ekonomik kuralların ağırlık kazanması gerektiği yaklaşımıdır.

4- Sonuç

Sonuç olarak diyebiliriz ki Türk Hukuk Sisteminde belirli bir aileye mensup olmak pay devri sınırlamalarında etkin rol oynamaktadır. Bunun temelinde Türk kültür ve yaşantısında ailenin önemi bir yana "anonim şirket" yapısının Türk hukuk sistemindeki kavramsal yeridir.

Bağlam kuralları esas sözleşmede yer alabileceği açıkça hükme bağlanmış olsa dahi ilgili kuralların geçerli olabilmesi için TTK kapsamında belirtilen önemli sebepler dikkate alınmalı, bağlam kurallarının esas sözleşmeye sonradan eklenmesi veyahut kaldırılması hususunda TTK'da yer alan nisaplar uygulanmaktadır.

Detaylı Bilgi için;
[Stj. Av. Melda İz](mailto:Stj.Av.MeldaIz@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Dr. Tamer Bozkurt, Anonim Şirketlerde Pay Devrinin Sınırlandırılması (Bağlam)
2. Mustafa Yavuz, Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirketlerde Pay Devrinin Sınırlandırılması
3. Dr. Tamer Bozkurt, Anonim Şirketlerde Pay Devrinin Sınırlandırılması (Bağlam)
4. Tekinalp, Bağlam
5. N. Füsün Nomer, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Sadakat Yükümlülüğü

**ESAS SÖZLEŞMEDE PAY
DEVİRİ SINIRLAMASI
HÜKMÜNÜN YER ALABI-
LECEĞİ AÇIKÇA ANLA-
ŞILSA DAHİ, BU BAĞLAM
KURALLARININ GEÇER-
Lİ OLUP OLMADIĞI, PAY
DEVİRİNİN GÜNDEME
GELDİĞİ HALLERDE TTK
ESAS SÖZLEŞMEDE YER
ALAN ÖNEMLİ SEBEBE
DAYANARAK DEVİRİN
REDDİNİN UYGULANIP
UYGULANMAYACAĞI
ASIL TARTIŞMA KONU-
SUDUR.**

REKABET KURULU SORUŞTURMASI VE ŞİKÂyetÇİNİN KONUMU

I. Genel olarak

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un ilk maddesinde bu Kanunun amacının; mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı anlaşma, karar ve uygulamaları ve piyasaya hakim olan teşebbüslerin bu hakimiyetlerini kötüye kullanmalarını önlemek, bunun için gerekli düzenleme ve denetlemeleri yaparak rekabetin korunmasını sağlamak olduğu belirtilmiştir.

Kanunun kapsamına ise m.2 hükmü uyarınca; Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde mal ve hizmet piyasalarında faaliyet gösteren ya da bu piyasaları etkileyen her türlü teşebbüsün aralarında yaptığı rekabeti engelleyici, bozucu ve kısıtlayıcı anlaşma, uygulama ve kararlar ile piyasaya hakim olan teşebbüslerin bu hakimiyetlerini kötüye kullanmaları ve rekabeti önemli ölçüde azaltacak birleşme ve devralma niteliğindeki her türlü hukuki işlem ve davranışlar, rekabetin korunmasına yönelik tedbir, tespit, düzenleme ve denetlemeye ilişkin işlemler girmektedir.

İşbu amaçları sağlamak üzere 13 Aralık 1994 tarihinde Rekabet Kurumu kurulmuştur. 4054 sayılı Kanunun 21. maddesi hükmünde belirtildiği üzere Kurum teşkilatı; Rekabet Kurulu, Başkanlık ve Hizmet Birimlerinden oluşmaktadır.

Kanuna aykırılık teşkil eden işlemler doğrultusunda yürütülecek olan soruşturma ise Rekabet Kurulu'nun görev kapsamında olup Kanun'un 27. maddesinde;

"Madde 27 – Kurulun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Bu Kanunda yasaklanan faaliyetler ve hukuki işlemler hakkında, başvuru üzerine veya resen inceleme, araştırma ve soruşturma yapmak; bu Kanunda düzenlenen hükümlerin ihlal edildiğinin tespit edilmesi üzerine, bu ihlallere son verilmesi için gerekli tedbirleri alıp bundan sorumlu olanlara idari para cezaları uygulamak," denilmektedir.

Görüldüğü üzere Kanun maddesinde a bendi uyarınca 4054 sayılı Kanunda yasaklanan faaliyetler ve hukuki işlemler hakkında, başvuru üzerine veya resen inceleme, araştırma ve soruşturma yapmak; bu Kanunda düzenlenen hükümlerin ihlal edildiğinin tespit edilmesi üzerine, bu

ihlallere son verilmesi için gerekli tedbirleri alıp bundan sorumlu olanlara idari para cezaları uygulamak Kurulun görevlerindedir.

Başvurudan kasıt ise meşru bir menfaati olan gerçek veya tüzel kişilerin Şikâyeti, ihbar veya Ticaret Bakanlığı'nın talebi anlamına gelmektedir. Görüldüğü üzere başvuruda bulunanlar da soruşturma sürecinin bir parçası olup soruşturmaya etki etmektedirler.

II. Rekabet Kurulu'nun İnceleme ve Araştırma Usulü

Kurulun inceleme ve araştırma usulü Kanunun dördüncü kısmında düzenlenmiştir. Bu hükümlere göre; Kurul, resen veya kendisine yapılan başvurular üzerine yeterli bilgi ve belgeye sahip ise doğrudan soruşturma açılmasına karar verebileceği gibi soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının tespiti için ön araştırma yapılmasına da karar verebilir.

Ön araştırma yapılmasına karar verildiği takdirde Kurul Başkanı, meslek personeli uzmanlardan bir ya da birkaçını raportör olarak görevlendirir. Görevlendirilen raportör 30 gün içinde elde ettiği bilgileri, her türlü delilleri ve konu hakkındaki görüşlerini Kurula yazılı olarak bildirir. Ön araştırma raporunun Kurula sunulmasını takip eden 10 gün içerisinde Kurul soruşturma açılmasına veya açılmamasına yönelik karar verir.

Kurulun, ihbar veya Şikâyet başvurularında ileri sürülen iddiaları ciddi ve yeterli bulması durumunda, ihbar veya Şikâyet edenlere ileri sürülen iddiaların ciddi bulunduğu ve araştırmaya başladığı yazılı olarak bildirilir. Ön araştırma sonucunda soruşturma açılmasına gerek olmadığı kararı verilmesi halinde, işbu karar bir nihai karar niteliğinde olup doğrudan ya da dolaylı menfaati olduğunu belgeleyen herkes karara karşı kanun yoluna başvurabilir.

Kanun hükmünde açıklandığı üzere Kurul resen veya başvuru üzerine soruşturma yapabilir.

Ancak belirtilmelidir ki m.41/2 hükmü "Kurul; pazar payı ve ciro gibi ölçütleri esas alarak rakipler arasında fiyat tespiti, bölge veya müşteri paylaşımı ve arz miktarının kısıtlanması gibi açık ve ağır ihlal-

ler hariç olmak üzere, piyasada rekabeti kayda değer ölçüde kısıtlamayan anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği karar ve eylemlerini soruşturma konusu yapmayabilir." şeklinde olup de minimis ilkesi uygulanmaktadır. [1] RKHK m.9/3 hükmü ise; "Kurul, birinci fıkraya göre bir karar almadan önce ilgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerine ihlale ne şekilde son vereceklerine ilişkin görüşlerini yazılı olarak bildirir." şeklindedir.

İşbu durum "RKHK md. 9/3 kapsamında değerlendirildiğinde ise Rekabet Kurulu'nun ortada bir rekabet ihlali bulunmasına/bulunma ihtimali yüksek olmasına rağmen bazı durumlarda teşebbüslerin yarattığı etki ve ilgili pazarları göz önünde bulundurarak soruşturma açılmaması yönünde karar verdiği ve görüş bildirmekle yetindiği görülmektedir." [2]

De minimis ilkesinin uygulanmasına örnek olarak; Mersin'in Mut ilçesinde faaliyette bulunan internet kafelerinin aralarında anlaşarak fiyat belirledikleri iddiası ile yapılan ön araştırma sonucunda aşağıdaki şekilde karar verilmiştir;

"Rekabet Kurumu kayıtlarına 15.11.2016 tarih ve 6657 sayılı ile intikal eden, Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği tarafından 15.11.2016 tarih ve 12182 sayılı ile iletilen yazının ekinde yer alan bilgi edinme başvurusunda özetle; Mersin'in Mut ilçesinde faaliyet gösteren 10 internet kafe işletmecisinin 01.07.2015 tarihinde toplanarak, 15 yıldır 1 TL olan internet saat ücretinin 1,5 TL yapılması yönünde oy birliği ile karar aldıkları, buna karşın bu teşebbüslerden birinin 12.11.2016 tarihinde mutabık olunan fiyat seviyesinden ücretlendirmeyi sonlandırdığı ve tekrar 1 TL'ye düşürerek haksız rekabet ortamı oluşturduğu ifade edilmiş ve internet saat ücretlerinin tekrar 1,5 TL yapılması talep edilmiştir."

Rekabet hukuku incelemelerinde, rekabeti kısıtlayıcı anlaşmanın etkilediği pazarın ve anlaşmayı gerçekleştiren teşebbüslerin ekonomik faaliyetlerinin büyüklüğü de önem arz edebilmektedir. Nitekim Rekabet Kurulu etkilenen pazarın ve incelemeye konu ekonomik faaliyetin çok küçük olduğu, anlaşmanın hayata geçirilemediği, herhangi bir yaptırım uygulanmadığı durumlarda teşebbüsler hakkında soruşturma açmamayı, daha çok 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin 3. fıkrası uyarınca taraflara görüş göndermeyi tercih etmektedir." [3] gerekçesiyle RKHK m.41 uyarınca soruşturma açılmamasına karar verilmiştir.

"Kurum, Türk rekabet hukukuna yeni getirilen bir kavram olan de minimis ilkesinin uygulanmasına ilişkin süreç ve usullerle ilgili ayrıntıları ve ilgili pazar payı ve ciro eşiklerini açıklığa kavuşturmak için 16 Mart 2021 tarihinde 2021/3 sayılı Tebliği yayınlamıştır." [4]

III. Sözlü Savunma Toplantısı ve İspat Vasıtaları

Sözlü savunma toplantısı, soruşturma safhasının bitiminden en az 30 gün en çok 60 gün içinde yapılır. Sözlü savunma toplantısına ilişkin düzenlemeler RKHK m.46-47, Rekabet Kurumu Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik m.63-64 ve 2010/2 sayılı Rekabet Kurulu Nezdinde Yapılan Sözlü Savunma Toplantıları Hakkında Tebliğ hükümlerinde mevcuttur.

2010/2 sayılı Tebliğ'in ikinci bölümünde izah edildiği üzere sözlü savunma toplantısı tarafların talebi üzerine veya re'sen Kurul kararı üzerine gerçekleştirilir. Şikâyetçiler, Kurul tarafından belirlenen sürede yazılı talepte bulunmaları halinde toplantıya katılabilir. Toplantıya katılmak isteyen üçüncü kişiler, aynı süre içinde, toplantı konusu ile ilgili menfaat ilişkilerini ortaya koyan bilgi ve belgeleri içeren bir dilekçe ile Kurula başvurabilir.

Kanundaki "taraf" kelimesinden ne anlaşılması gerektiği konusunda öğretide farklı görüşler bulunmakta olup Aslan'a göre "RKHK m.43/2 hükmündeki taraf sözcüğü hem resmen Şikâyette bulunanı, hem de Şikâyet edileni kapsamaktadır. Rekabet davalarında ve soruşturmalarında Şikâyetçi Kurulun yanında yer alır ve taraftır. Kanun da Şikâyetçi taraf olarak gördüğü Şikâyetçiye usul kuralları içinde yer vermiş ve yargı yoluna başvuru hakkı tanımıştır." [5]

"Aslan, RKHK md. 47/4'te yer alan taraf sözcüğünün Şikâyetçi ve doğrudan veya

dolaylı menfaati bulunan 3. Kişileri kapsayacak şekilde en geniş anlamı ile kullanıldığını, üçüncü kişilerin sözlü savunma toplantısına katılarak ya Kurul'un ya da teşebbüslerin yanında yer alacağını, bu katılımın dinleyici değil Kurul'un vereceği karar ile etkilenecek menfaatlerini koruyabilecekleri bir düzeyde olması gerektiğini belirtmektedir." [6] Yine Aslan, RKHK m. 48/2 hükmünde geçen taraf sözcüğünden kastedilenin Şikâyetçi ve savunma tarafları olduğunu, böylece sözlü savunma toplantısı yapılmasını talep edebileceklerini ve dosya örneği ve ilgili soruşturma raporlarının tarafla paylaşılmasının mümkün olduğu; doğrudan veya dolaylı menfaati bulunan üçüncü kişilerin sözlü savunma toplantısı yapılmasını isteme hakkı olmadığını savunmaktadır. [7]

Bu görüşün aksi öğretide savunulmakta olup m.46 hükmünde geçen taraflar ibaresi ile ilgili olarak; "Bu maddede yer alan taraflar ifadesi kural olarak soruşturmaya konu teşebbüsleri kapsamaktadır. 2010/2 sayılı Tebliğ m.6'ya göre Şikâyetçi ve toplantıya katılmakta doğrudan veya dolaylı menfaati olan üçüncü kişilere davetiye çıkarılmayacaktır." [8] görüşü de mevcuttur.

Ancak Aslan'ın görüşünün aksine, Roche Müstahzarları San. A.Ş. hakkında açılan soruşturma kapsamında; Şikâyetçi Co-Re-Na Ecza Deposu Dış Tic. Ltd. Şti.'nin 4054 sayılı Kanun kapsamında "taraf" olarak kabul edilmek suretiyle, Soruşturma Raporu'nun bir suretinin kendisine verilmesi ve sözlü savunma toplantısı yapılması taleplerinin değerlendirilmesi olduğu 19.09.2018 tarihli 18-33/557 sayılı Kurul kararında;

"4054 sayılı Kanun'un 44, 45 ve 46. maddelerinin lafzından da net olarak anlaşılacağı üzere; "taraf kavramı, hakkında soruşturma açılan teşebbüsü/teşebbüsleri ifade etmekte olup, başvuru sahibinin rekabet hukuku bağlamında "taraf" olarak nitelendirilmesi söz konusu değildir. Bu itibarla, Soruşturma Raporu'nun CORENA ile paylaşılmasına yer olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Aynı Kanun'un sözlü savunma toplantısına ilişkin esasları ortaya koyan 46. maddesine göre ise, hakkında soruşturma açılan teşebbüsler sözlü savunma yapılması talebinde bulunabileceği gibi Kurul da re'sen sözlü savunma yapılmasına karar verebilmektedir.

Anılan hükümde zikredilmeyen Şikâyetçiler bakımından ise sözlü savunma yapıl-

masını isteme hakkı tanınmamıştır." [9] şeklinde olup Şikâyetçiyi taraf olarak kabul etmemektedir.

Nitekim 2010/2 sayılı Rekabet Kurulu Nezdinde Yapılan Sözlü Savunma Toplantıları Hakkında Tebliğ'in 3. maddesinde "h) Şikâyetçi: Kuruma başvuru yapanlardan meşru bir menfaati olan gerçek veya tüzel kişileri, ı) Taraf: Haklarında soruşturma ya da nihai inceleme yürütülenleri, j) Üçüncü kişi: İlgili oturumun konusuyla doğrudan ya da dolaylı bir menfaat bağı olduğu Kurul tarafından kabul edilen, taraf ve şikâyetçi dışındaki kişileri, ifade eder." denilmiş olup Şikâyetçinin soruşturmada taraf sıfatına haiz olup olmadığı yönünde doktrinde görüş birliği bulunmamaktadır.

Sözlü savunma toplantısı, soruşturma safhasının bitiminden en az 30 gün en çok 60 gün içinde yapılır. Sözlü savunma toplantısı davetiyeleri sözlü savunma toplantısı gününden en az 30 gün önce taraflara gönderilir. Kural olarak sözlü savunma toplantıları kamuya açık olarak yapılır. Ancak m.47'de açıklandığı üzere genel ahlakın ve ticari sırların korunması gerekçesi ile Kurul, sözlü savunma toplantısının gizli olarak yapılmasına da karar verebilir. Şikâyetçinin sözlü savunma toplantısında delil sunma ve dinlenme hakkı mevcut olup 2010/2 sayılı Tebliğ'de düzenlenmiştir. 2010/2 sayılı Rekabet Kurulu Nezdinde Yapılan Sözlü Savunma Toplantıları Hakkında Tebliğ m.11 ispat vasıtaları ve bildirim başlıklı olup;

"(1) Taraflar, sözlü savunmada Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun İkinci Babının Sekizinci Faslında düzenlenen her türlü delil ve ispat vasıtasından yararlanabilirler.

(2) Sözlü savunma toplantısından en geç yedi gün önce taraflar sözlü savunmada yararlanacakları ispat vasıtalarını Kurula bildirmekle yükümlüdürler. Süresi içinde bildirilmemiş ispat vasıtalarından yararlanılamaz.

(3) Sunuma ilişkin metin ya da slayt gibi diğer dokümanların da aynı süre içinde bildirilmesi esastır. Aksi halde, bu dokümanlar; kayda alınmak ve Kurul üyeleri ve soruşturma heyetine dağıtımını temin etmek için sunumu yapacak tarafça çoğaltılarak toplantı başlamadan önce görevlilere teslim edilir.

(4) Bu madde hükümleri toplantıya katılan şikâyetçiler ve üçüncü kişiler bakımından da geçerlidir." şeklindedir.

Nitekim Tebliğ'in m.15/3,4 ve 5 hükümleri;

“(3) Yoklamanın ardından ilk olarak iddiaların ve dosyanın içeriğini kısaca özetlemek üzere soruşturma heyetine söz verilir. Soruşturma heyetinin sunumundan sonra sırayla varsa önce şikâyetçilere, üçüncü kişilere ve Bakanlığa, ardından da taraflara ad/unvan bakımından alfabetik sıraya göre söz hakkı verilir. Başkan, resen veya tarafların talebi üzerine bu sırayı değiştirebilir.

(4) Kurul, sözlü savunma toplantısında tarafları ve varsa şikâyetçi ve üçüncü kişileri ayrı ayrı veya birlikte dinleyebilir.

(5) Toplantıda Başkan ve Kurul üyeleri, taraflara ve varsa şikâyetçi, üçüncü kişi, tanık ve uzman kişilere sözlerini açıklaması veya tamamlaması için soru yöneltebilirler. Son söz taraflara aittir.” şeklindedir.

Görüldüğü üzere Şikâyetçi hakkında düzenlemeler mevcut olup Şikâyetçi de sözlü savunma toplantılarında yer alabilmekte, delil ve belge sunabilmektedir.

İleri sürülebilecek deliller bakımından ise Tebliğ'in m.11/1 hükmü ile 4054 sayılı Kanun'un m.47/son fıkrası uyarınca sözlü savunmada ilgili taraflar Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun İkinci Babının Sekizinci Faslında düzenlenen her türlü delil ve ispat vasıtasından yararlanılabilmekte olup güncel mevzuata bakıldığında bunun Hukuk Muhakemeleri Kanunu olarak anlaşılması gerekmektedir.

Ancak belirtilmelidir ki Rekabet Kurulu soruşturması kamu düzenini ilgilendirdiğinden ve re'sen araştırma ilkesi mevcut olduğundan, idari yargılama usulünde olduğu gibi yemin deliline başvurulamaz.

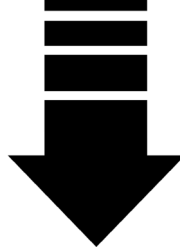
Tanık delili ise soruşturmada mümkün olup 2010/2 sayılı Tebliğ m.12 uyarınca; taraflar, belirli konuların aydınlatılması için tanık dinletilmektedir.

Tanık gösteren taraf, tanık dinletmek istediği konuyu ve dinlenmesi istenen tanıkların bir listesi ile birlikte bu kişilerin konu ile ilgilerine dair açıklamayı içeren bir yazıyı sözlü savunma toplantısından en geç yedi gün önce Kurula sunmalıdır.

Usulüne uygun olarak Kurula bildirilmeyen kişiler tanık olarak dinlenememekte olup tanıkların toplantıda hazır bulunulma sorumluluğu taraflara aittir. Bu kapsamda Şikâyetçi sözlü savunma toplantısında tanık dinletme hakkına sahiptir.

Deliller hususunda ayrıca belirtilmelidir ki,

mahkemeler nezdinde yapılan yargılama da hukuka aykırı delillere dayanılmadığı gibi RKHK'da özellikle hukuka aykırı delillere dayanılmayacağı yönünde bir düzenleme bulunmasa dahi genel hükümler çerçevesinde Rekabet Kurulu soruşturmasında da hukuka aykırı delile dayanılmaz.

Nitekim Rekabet Kurulunun 17.11.2011 tarihli 11-57/1476-532 karar sayılı ön araştırma kararında;

“Konuya daha dar olarak rekabet hukuku ve hukuka uygun idari işlem tesisi bağlamında bakıldığında, rekabet otoritesinin bir ihlalin ispatı noktasında, ceza hukuku terminolojisiyle ifade edilirse, bir delil serbestisi içinde hareket etmesinin mümkün olduğu söylenebilir.

Ancak bu durum elbette, otoritenin, bir incelemeyi 11-57/1476-532 14 başlatmak için yeterli olsalar da, hukuka aykırı delilleri kararına dayanak yapabileceği şeklinde anlaşılmalıdır. Doğası gereği idare ve ceza hukuku bağlamında çok karakterli özelliği ağır basan rekabet hukukunda, idari otoritelerin yaptırımlarının, yaptırımı uygulayan birimin organik olarak idarenin bir unsuru olmasından bağımsız olarak, ceza hukuku perspektifinden ele alınması ülkemizin de taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Adil Yargılanma Hakkı başlıklı 6. maddesi çerçevesinde 570 verilen kararlar ışığında giderek daha çok benimsenmektedir. İşaret edilen bu çerçevede, Rekabet Kurulu tarafından verilecek kararlarda da ispat vasıtalarının hukuka uygunluğu gözetilmektedir.” [10]denilmiştir.

Bundan başka, taraflar dosya konusu olayla ilgili olarak, konunun uzmanlarından bilimsel görüş alabilmektedir. Kurul, talep üzerine veya resen, kendisinden görüş alınan uzman kişinin toplantıda dinlenmesine karar verebilir.

Son olarak Rekabet Kurulu'nun kararlarına karşı kanun yolu açık olup Kurul kararının iptal davaları ilk derece mahkemesi şifa-

tıyla Danıştay'da görülmekte iken kanun değişikliği ile idare mahkemeleri yetkili kılınmıştır.

RKHK m. 55 uyarınca Kurul kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılmakta olup Kurul kararlarına karşı yargı yoluna başvurulması ise kararların uygulanmasını ve idarî para cezalarının takip ve tahsilini durdurmaktadır.

IV. Sonuç

Rekabet Kurulu Rekabet Kurumu teşkilatının bir parçası olup 4054 sayılı Kanun hükümlerine aykırılık teşkil eden durumları re'sen ya da başvuru üzerine soruşturmakla görevlidir. Şikâyetçi ise başvuruda bulunan meşru bir menfaati zarar gören gerçek veya tüzel kişi olabilir. Şikâyetçinin başvurusu üzere Kurul yeterli bilgi ve belgeye sahipse ön araştırma yapmaksızın soruşturma başlatılmasına karar verir. Soruşturma açılması için yeterli bilgi ve belge yok ise Kurum ön araştırma yapılması kararı verir ve bunun neticesinde soruşturma açılmasına veya açılmamasına karar verir.

Ancak Kurul; pazar payı ve ciro gibi ölçütleri esas alarak rakipler arasında fiyat tespiti, bölge veya müşteri paylaşımı ve arz miktarının kısıtlanması gibi açık ve ağır ihlaller hariç olmak üzere, piyasada rekabeti kayda değer ölçüde kısıtlamayan anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği karar ve eylemlerini soruşturma konusu yapmak yerine yalnızca görüş bildirmekle yetinebilir.

Kurulun, ihbar veya şikâyet başvurusunda ileri sürülen iddiaları ciddi ve yeterli bulur ise ihbar veya Şikâyet edenlere ileri sürülen iddiaların ciddi bulunduğu ve araştırmaya başlandığı yazılı olarak bildirilir. Kurulun başvuruları açıkça reddetmesi veyahut süresi içinde bildirimde bulunmayarak zımnî olarak reddettiği hallerde, doğrudan ya da dolaylı menfaati olduğunu belgeleyen herkes Kurulun ret kararına karşı kanun yoluna başvurabilir. Kurul kararına itirazlara bakmakla görevli olan merci idare mahkemeleridir. Soruşturma yapılmasına karar verildiği takdirde Kurul ilgili daire başkanının gözetiminde soruşturmayı yürütecek raportör veya raportörleri belirler. Soruşturma en geç 6 ay içinde tamamlanır. Gerekli görüldüğü hallerde bir defaya mahsus olmak üzere Kurul tarafından 6 aya kadar ek süre verilebilir. Kurul, başlattığı soruşturmaları soruşturmaya başlanması kararının verildiği tarihten itibaren 15 gün içinde ilgili taraflara bildirir.

Kurul, bu bildirim yazısı ile birlikte, iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgiyi ilgili taraflara gönderir. Soruşturma safhası sonunda hazırlanan rapor, tüm Kurul üyeleri ile ilgili taraflara tebliğ olunur.

Taraflara, yazılı savunmalarını soruşturma raporunun tebliğinden itibaren 30 gün içinde Kurula göndermeleri tebliğ edilir.

Haklı gerekçeler sunulması halinde bu süre bir kereye mahsus olmak üzere ve en çok bir katına kadar uzatılabilir.

Soruşturmayı yürütmekle görevlendirilenler, gelen yazılı savunmalar sonucunda soruşturma raporundaki görüşlerinde bir değişiklik olması halinde 15 gün içinde yazılı görüşlerini tüm Kurul üyeleri ile ilgili taraflara bildirir. Taraflar 30 gün içinde bu görüşçe cevap verebilirler.

Tarafların cevap dilekçesi ya da savunma dilekçelerinde sözlü savunma hakkını kullanmak istediklerini bildirdikleri takdirde veya Kurul re'sen sözlü savunma toplantısı yapılmasına karar verir.

Sözlü savunma toplantısı halka açık şekilde yapılmakta olup istisnai olarak genel ahlakın ve ticari sırların korunması gerekçesiyle gizli yapılmasına da karar verilebilir. Sözlü savunma toplantısından en geç 7 gün önce taraflar sözlü savunmada yararlanacakları ispat vasıtalarını Kurula bildirmekle yükümlüdürler. Taraflar süresi içinde bildirilmemiş ispat vasıtalarından yararlanamazlar.

Deliller bakımından ise Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'na atıf yapılmış olup mevcut durumda Hukuk Muhakemeleri Kanunu anlaşılmalıdır. Ancak dikkat edilmelidir ki yemin delili idari yargılama usulünde yasaklanmış olup Rekabet Kurulu soruşturmasında da ileri sürülemez.

Sözlü savunma toplantıları en çok birbirini izleyen beş oturumda tamamlanır ve bir gün içinde yapılan çeşitli toplantılar bir oturum sayılmakta olup oturumlara bu Kanunu ihlal ettiği iddia edilen taraflar veya bunların temsilcileri ile doğrudan ya da dolaylı menfaati olduğunu oturumdan önce Kurula ispatlayanlar ya da onların temsilcileri katılabilir.

Sözlü savunma toplantısı yapıldıktan sonra aynı gün, bu mümkün olmaz ise gerekçesiyle birlikte 15 gün içinde karar verilir.

Sözlü savunma toplantısı yapılmasının taraflarca talep edilmediği ve Kurulun da

kendiliğinden sözlü savunma yapılmasına karar vermediği hallerde, nihai karar dosya üzerinde yapılacak incelemeye göre, soruşturma safhasının bitiminden sonra 30 gün içinde verilir. Sözlü savunma yapılmasına karar verilmesine rağmen ilgili tarafların sözlü savunmaya gelmemesi halinde karar, belirlenmiş toplantı tarihinden sonraki bir hafta içinde dosya üzerinde yapılacak incelemeye göre verilir. Kurulun nihai kararına karşı idare mahkemelerinde kanun yolu açıktır.

Görüldüğü üzere Şikâyetçi; maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasını amaçlayan soruşturma sürecinin bir parçası olup yapılacak başvuru ile Rekabet Kurulu soruşturmasının başlatılmasını sağlayabileceği gibi sözlü savunma toplantısına katılarak delil sunabilmekte, Kurul kararına karşı kanun yoluna başvurabilmektedir.

Detaylı Bilgi için;
[Stj. Av. Pelin Yıldız](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Gürkaynak, Gönenç, "Rekabet Hukuku", 2024, sf. 494
2. Yağcı, Mustafa Okan, "Rekabet Kurulu'nun İnceleme ve Araştırma Usulü (ve Kurul Kararlarının Yargısal Denetimi)", 2018, sf.131
3. 23.02.2017 tarihli 17-08/94-41 sayılı Rekabet Kurulu kararı
4. Gürkaynak, Gönenç, "Rekabet Hukuku", 2024, sf. 494
5. Aslan, İsmail Yılmaz, "Rekabet Hukuku Dersleri", sf. 365
6. Yağcı, Mustafa Okan, "Rekabet Kurulu'nun İnceleme ve Araştırma Usulü (ve Kurul Kararlarının Yargısal Denetimi)", 2018, sf. 279
7. Aslan, İsmail Yılmaz, "Rekabet Hukuku Dersleri", sf.368-369
8. Yağcı, Mustafa Okan, "Rekabet Kurulu'nun İnceleme ve Araştırma Usulü (ve Kurul Kararlarının Yargısal Denetimi)", 2018, sf.274
9. 19.09.2018 tarihli 18-33/557 sayılı Rekabet Kurulu kararı
10. 17.11.2011 tarihli 11-57/1476-532 sayılı Rekabet Kurulu kararı

KURULUN BAŞVURULARI AÇIKÇA REDDETMEŞİ VEYAHUT SÜRESİ İÇİNDE BİLDİRİMDE BULUNMAYARAK ZİMNİ OLARAK REDDETTİĞİ HALLERDE, DOĞRUDAN YA DA DOLAYLI MENFAATİ OLDUĞUNU BELGELEYEN HERKES KURULUN RET KARARINA KARŞI KANUN YOLUNA BAŞVURABİLİR. KURUL KARARINA İTİRAZLARA BAKMAKLA GÖREVLİ OLAN MERCİ İDARE MAHKEMELERİDİR.

2025 YILI KVKK İDARİ PARA CEZALARI KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU WEB SİTESİNDE 03.01.2025 TARİHİNDE YAYIMLANDI!

2025 yılı KVKK idari para cezalarında, Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 298'inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranı olan %43,93 oranında artış oldu. Bu artış neticesinde 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında:

- Aydınlatma yükümlülüğünün ihlali halinde uygulanacak idari para cezasının tabanı 68.083,00 TL ve tavanı 1.362.021,00 TL,
 - Veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerin ihlali halinde uygulanacak idari para cezasının tabanı 204.285,00 TL ve tavanı 13.620.402,00 TL,
 - VERBİS'e kayıt ve bildirim yükümlülüğünün ihlali halinde uygulanacak idari para cezasının tabanı 272.380,00 TL ve tavanı 13.620.402,00 TL,
 - Kurul kararlarının ihlali halinde uygulanacak idari para cezasının tabanı 340.476,00 TL ve tavanı 13.620.402,00 TL,
 - Kişisel verilerin yurt dışına aktarılmasına ilişkin standart sözleşmelerin imzalanmamasının Kurum'a bildirilmesi yükümlülüğünün ihlali halinde uygulanacak idari para cezasının tabanı 71.965,00 TL ve tavanı 1.439.300,00 TL
- olarak belirlenmiştir. Yeni belirlenen idari para cezaları, 5326 Sayılı Kabahatler Kanunu'nun 17'nci maddesinin yedinci fıkrası uyarınca 1 Ocak 2025 tarihi itibarı ile uygulanacaktır.

Kaynak: <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/634a65ed-62c3-4570-a53f-d413d8735b6a.pdf>

“HUKUK MESLEKLERİNE GİRİŞ SINAVI VE İDARİ YARGI ÖN SINAVI YÖNETMELİĞİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK” RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANDI!

15 Ocak 2025 tarihinde Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı ve İdari Yargı Ön Sınavı Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik Resmî Gazete'de yayımlandı. 8 Mayıs 2024 tarihli ve 32540 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı ve İdari Yargı Ön Sınavı Yönetmeliği, 9. maddesinde önemli değişiklikler yapmıştır. Bu değişikliklerin en dikkat çeken yanı, sınavların soru sayısının artırılmasıdır. Eski yönetmelikte sınavlar en az 100 sorudan oluşurken, yeni düzenleme ile bu sayı 120'ye çıkarılmıştır. Yeni yönetmelikte ayrıca Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı'nda Milletlerarası Hukuk, Milletlerarası Özel Hukuk ve Genel Kamu Hukuku; İdari Yargı Ön Sınavı'nda Milletlerarası Hukuk, Milletlerarası Özel Hukuk, Genel Kamu Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku alanları da eklenmiş sınav içeriği genişletilmiştir. Bu yenilikler, hukuk mesleklerine giriş ve idari yargı ön sınavlarının daha kapsamlı ve güncel hale gelmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Yönetmelik şu şekildedir:

MADDE 1- 8/5/2024 tarihli ve 32540 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı ve İdari Yargı Ön Sınavı Yönetmeliğinin 9 uncu maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Sınavlarda ilgililerin 2547 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesinde sayılan alanlardaki bilgileri ölçülür. Sınav test şeklinde olup, çoktan seçmeli en az yüz yirmi sorudan oluşur.

(2) Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavında alanlara göre soru dağılımı;

- Anayasa Hukuku %5,
- Anayasa Yargısı %2,50,
- İdare Hukuku %5,
- İdari Yargılama Usulü %2,50,
- Medeni Hukuk %12,50,
- Borçlar Hukuku %10,
- Ticaret Hukuku %10,
- Hukuk Yargılama Usulü %10,
- İcra ve iflas Hukuku %5,
- Ceza Hukuku %7,50,
- Ceza Yargılama Usulü %5,
- İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku %5,
- Vergi Hukuku %2,50,
- Vergi Usul Hukuku %2,50,
- Avukatlık Hukuku %2,50,
- Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi %2,50,
- Türk Hukuk Tarihi %2,50,
- Milletlerarası Hukuk %2,50,
- Milletlerarası Özel Hukuk %2,50,
- Genel Kamu Hukuku %2,50,

şeklinde ve yüz puan üzerinden en az yetmiş puan alanlar başarılı sayılır.

(3) İdari Yargı Ön Sınavında alanlara göre soru dağılımı;

- Anayasa Hukuku %7,50,
- Anayasa Yargısı %2,50,
- İdare Hukuku %10,
- Türk İdari Teşkilatı %5,
- İdari Yargılama Usulü %7,50,
- Medeni Hukuk %7,50,
- Borçlar Hukuku (Genel Hükümler) %7,50,
- Ticari İşletme ve Şirketler Hukuku %2,50,
- Hukuk Yargılama Usulü %5,
- Ceza Hukuku (Genel Hükümler) %5,
- Ceza Yargılama Usulü %2,50,
- Vergi Hukuku %10,
- Vergi Usul Hukuku %5,
- Maliye ve Ekonomi %7,50,
- İmar ve Çevre Hukuku %2,50,
- Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi %2,50,
- Milletlerarası Hukuk %2,50,
- Milletlerarası Özel Hukuk %2,50,
- Genel Kamu Hukuku %2,50,
- Sosyal Güvenlik Hukuku %2,50,

şeklinde ve yüz puan üzerinden en az yetmiş puan alanlar başarılı sayılır.”

MADDE 2- Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Yönetmelik hükümlerini Adalet Bakanı yürütür.

Kaynak: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/01/20250115-5.htm>

MUVAZAA VE NAM-I MÜSTEAR KAVRAMLARININ HUKUKİ DEĞERLENDİRİLMESİ

I. Genel Bakış

1.1. Muvazaanın Tanımı ve Unsurları

Muvazaa, tarafların gerçek durumu gizleyerek, kendi aralarındaki gerçek iradeye uymayan ve üçüncü kişileri yanıltmayı amaçlayan bir işlem yapmaları anlamına gelir. Bu şekilde yapılan işlemler ise muvazaalı işlemler olarak adlandırılır. Başka bir ifadeyle, muvazaa; tarafların, açıklanan irade beyanlarının gerçek niyetlerine uygun olmadığını bilerek farklı bir ilişkiyi gerçekmiş gibi göstermeleridir. Bu tür bir işlemin gerçekleştirilebilmesi için:

- Tarafların irade ve beyanları arasında bilerek oluşturulan bir uyumsuzluk,
- Üçüncü kişileri aldatma amacı,
- Taraflar arasında, gizli bir işlem yaratan muvazaa anlaşması bulunmalıdır.

Muvazaalı işlemler, genellikle üçüncü kişileri yanıltmak için görünürde yapılan bir işlem ve bu işlemin taraflar arasında hüküm ifade etmeyeceğini belirten bir muvazaa anlaşmasını içerir. Bu tür muvazaaya "mutlak muvazaa" denir.

Örneğin, borçlu, alacaklılardan mallarını korumak için bir arkadaşına devreder ancak bu devir işleminin hukuki sonuç doğurmayacağı hususunda anlaşılırsa, bu mutlak muvazaadır.

Eğer taraflar, üçüncü kişileri yanıltmak amacıyla gerçek iradelerine uymayan bir işlemi başka bir işlem altında gizlerse, bu tür muvazaaya nisbi muvazaa denir. Örneğin, taraflar arasında gerçekte bağışlama yapmak istendiği halde, işlem satış sözleş-

mesi gibi gösteriliyorsa, görünürdeki işlem satış, gizli işlem ise bağışlama olacaktır.

1.2. Muvazaalı İşlemlerin Hükümsüzlüğü

Muvazaalı bir işlem, tarafların gerçek iradelerine uygun olmadığı için, doktrin-deki görüşler ve yerleşik Yargıtay kararları uyarınca geçersiz olduğu kabul edilmektedir. Muvazaalı bir işlemin hükümsüzlüğü yalnızca taraflarca değil, bu işlem nedeniyle zarar gören üçüncü kişiler tarafından da ileri sürülebilir.

Hakim de, muvazaayı kendiliğinden dikkate alır. Ayrıca, muvazaa iddiası, taraflarca herkese karşı ileri sürülebilir. Ancak;

a) TBK mad. 19/II uyarınca, yazılı borç ikrarına dayanarak muvazaalı alacağı iktisap etmiş olan iyiniyetli (MK. mad. 3) üçüncü kişilere karşı borçlu; muvazaa iddiasında bulunamaz.

b) Muvazaalı bir sözleşme gereğince bir malı devralan kimse, emin sıfatıyla zilyet durumunda olduğundan, ondan iyi niyetle o malı iktisap eden kimsenin iktisabı korunur (MK. mad. 990) ve ona karşı muvazaa iddiasında bulunulamaz.

c) Muvazaalı sözleşme ile mülkiyeti devredilen bir taşınmaz ise, görünürde malik lehine olan tapu kaydına, iyi niyetle güvenerek, ondan o taşınmazı iktisap eden kimsenin bu iktisabı korunur (MK. mad. 1023) ve ona karşı muvazaa iddiası ileri sürülemez [1].

"Kural olarak üçüncü kişiler, muvazaalı muamele nedeniyle hakları zarara uğratıldığı takdirde tek taraflı veya çok taraflı olan bu hukuki işlemlerin geçersizliğini ileri sürebilirler. Çünkü; muvazaalı bir hukuki işlem ile üçüncü kişilere zarar verilmesi onlara karşı işlenmiş bir haksız eylem niteliğindedir. Ancak, üçüncü kişilerin muvazaalı işlem ile haklarının zarara uğratıldığının benimsenebilmesi için, onların, muvazaalı işlemde bulunandan alacakları bulunması ve muvazaalı işlemin o alacağı ödenmesini önlemek amacıyla yapılmış bulunması gerekir.

Diğer yandan; zarara uğradıklarını ileri süren üçüncü kişilerin, muvazaalı işlemde bulunduğu iddia edilen kişi hakkında tazminat davası açmış olmaları, açılan bu davaların kabulü için tek başına yeterli olmadığından muvazaalı işlemde buluna-

nın, üçüncü kişilere borçlu bulunduğu belirlenmesi ve borcunu ödememek için muvazaalı hukuki işlem yapmış olması gerekir." [2]

1. Muvazaalı İşlemler ve Tasarrufun İptali Davası

Muvazaalı işlemler nedeniyle iptal davası açılabilmesi görüşünü savunanlara göre, borçlunun bu tür tasarrufları hakkında, İcra ve İflas Kanunu'nun İİK m. 277 ve devamı maddelerine göre iptal davası açılabilir veya Türk Borçlar Kanunu'nun TBK 19. maddesi uyarınca muvazaalı işlemin geçersizliğinin tespiti talep edilebilir. Eğer muvazaa davasının, iptal davasını ortadan kaldırdığı kabul edilirse, İİK m. 277 vd. kapsamında öngörülen iptal davası uygulamada önemini yitirir.

2. NAM-I MÜSTEAR KAVRAMI

1.1 Genel Tanım

Sözlük anlamı itibarıyla, "bir kişinin sanat, ticaret, edebiyat veya herhangi bir alandaki faaliyetlerinde kimliğini gizlemek amacıyla kullandığı isim" olarak tanımlanan ve günlük dilde "mahlas" ya da "takma ad" olarak da bilinen nam-ı müstear, borçlunun özellikle alacaklılardan mal kaçırma gibi nedenlerle kimliğini saklayarak hukuki işlemlerini başkası aracılığıyla ve kendi hesabına yürütmesi durumunda ortaya çıkar.

Bu kapsamda, bir kişinin adını gizleyerek başkalarının hesabına ancak kendi adına işlem gerçekleştiren kimseler nam-ı müstear olarak adlandırılır. Kavram, bir vekilin müvekkilinin adını saklayarak kendi adına hareket ettiği durumları da kapsar.

"Nam-ı müstear, adını herhangi bir nedenle gizli tutmak isteyen bir kişinin, sözleşmeyi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırmasıdır. Tasarrufun iptali veya BK'nun 19. maddesine göre dava yönünden ise alacaklıdan mal kaçırma isteyen borçlunun kendi adını gizli tutarak hukuki işlemi kendi hesabına, başka bir kişiye yaptırmasıdır." [3]

"Uygulamada anılan sözleşmeler gerek özü, gerek işleyişi açısından genelde muvazaa, özde ise nam-ı müstear başlıkları altında nitelendirilegelmektedir." [4]

Nam-ı müstearın temel amacı, bir bireyin kimliğinin gizli kalmasını sağlamaktır. Bu yöntem, kişinin adını doğrudan sözleşme taraflarından ya da üçüncü şahıslardan saklamak için kullanılabilir.

Ayrıca, bazı durumlarda yasalara aykırı bir amaca ulaşmak için bir başka kişiyi aracı olarak kullanmak da nam-ı müstear çerçevesinde değerlendirilir. Bu bağlamda, işlemi gerçekleştiren kişi nam-ı müstear sıfatını taşır.

Uygulamada, borçlunun bedelini ödeyerek kendi adına satın aldığı bir taşınmazı ya da aracı, alacaklılardan kaçırarak amacıyla yakınlarının adına kaydettirmesi örnek olarak verilebilir.

Bu tür işlemler, görünürde üçüncü kişiler arasında yapılmış gibi görünse de, aslında ödeme borçlunun malvarlığından çıkmış ve mal, borçlunun adını sakladığı kişi üzerine tescil edilmiştir.

Medeni Kanun ve Borçlar Kanunu'nda nam-ı müstear durumunu düzenleyen açık bir hüküm olmamasına rağmen, hem doktrinde hem de Yargıtay kararlarında bu tür iddiaların hukuken dinlenebilir olduğu kabul edilmektedir. Bu tür işlemlerin iptali için, İcra ve İflas Kanunu'nun İİK 277 ve devamı maddelerine dayanılarak dava açılması mümkündür.

Yargıtay, 5 Şubat 1947 tarihli ve 20/6 sayılı İçtihatı Birleştirme Kararı ile nam-ı müstear kavramını ilk kez ele almıştır. Bu kararda, nam-ı müstearın vekalet ilişkisine dayandığı belirtilmiş ve Borçlar Kanunu'nun 393. maddesine uygun olarak, gizlenen kişinin mülkiyet hakkının korunduğu ifade edilmiştir. Bu durumda, gizlenen kişi, nam-ı müstear tarafından edinilen taşınmazın kendi adına tescil edilmesi için düzeltme davası açabilir.

Anılan kararda; çeşitli sebep ve amaçlarla bir taşınmaz kaydına gerçek malik yerine başka bir nam ve bir sözleşmede akitlerden biri yerine üçüncü bir şahsın gösterilmesinin mümkün olduğu, bu gibi hallerde vekilin kendi namına ve müvekkili hesabına yaptığı tasarruflarda olduğu gibi hukuki bir durum veya herhangi bir maksatla üçüncü şahıslardan geçeceği gizleme gayesi güdülebileceği, "kötü niyetli ve haksız gizlemeler" dışında, belirtilen olasılıklara göre açılacak bir davanın, gerçekten, ya mevcut bir hakka dayanarak bir el değiştirme veya bir hakkın korunması niteliğini taşıyacağı; bu durumun da, temsil ve vekalet ilişkisinde, mülkiyette halefiyet esası olarak kabul edilmiş bir husus olup, halefiyeti düzeltme amacıyla öncelikle mülkiye-

tin vekile aidiyeti düşünülse bile, temsil hükümlerine aykırı olduğundan bunun korunması ve devamına hükmolunamayacağı, zira TBK'nin 509. maddesindeki "Vekilin, kendi adına ve vekâlet veren hesabına gördüğü işlerden doğan üçüncü kişilerdeki alacağı, vekâlet verenin vekile karşı bütün borçlarını ifa ettiği anda, kendiliğinden vekâlet verene geçer." hükmünün bu düşünceyi doğruladığı, öte yandan gerek taşınır, gerek taşınmaz mallara ilişkin olsun nam-ı müstear hadiselerinde, meselenin bir istihkak ve mülkiyet davası niteliğini geçemeyeceğinden, ne resmi senet, ne de şekil meselesinin bahse konu olamayacağı, meselenin akitte ve isimde muvazaayı kapsamına alan TBK'nin 19. maddesi kapsamında düşünülmesinin kanunun amacına uygun düşeceğine, değinildikten sonra sonuçta, nam-ı müstear davalarının dinlenebilir ve yazılı delil ile ispatının mümkün olduğuna, hükümlenmiştir.

1947 tarihli 20/6 sayılı İnançları Birleştirme kararı uyarınca, inançlı işleme dayalı iddianın, şekle bağlı olmayan yazılı delille kanıtlanması gerekeceği kuşkusuzdur.

2.1. Nam-ı Müstear Davalarında İspat yükü

Bu davada, HMK'nın 190 ve TMK'nın 6. maddesine göre ispat yükü davacıya aittir. Süresinde dava dilekçesinin verilmiş olması veya verilmemesi ispat yükünü yer değiştirmeyecektir. Bu nedenle, davacı, taraflar arasında inançlı işlem veya nam-ı müstear ilişkisinin bulunduğunu davacının kanıtlanması gerekmektedir. [5]

Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, 17.12.2019 tarihli ve 2018/669 E., 2019/12066 K. sayılı kararında da ispat külfetini şu şekilde açıklamıştır;

"Şayet, ispat külfeti kendisinde olan tarafın yazılı bir belgesi yok ise ancak taraflar arasında gerçekleştirilen mektup, banka dekontu, yazışmalar gibi birtakım belgeler var ise bunların yazılı delil başlangıcı sayılacağı ve iddianın her türlü delille kanıtlanmasının olanaklı hale geleceği sabittir."

Şayet, yazılı delil başlangıcı sayılacak böylesi bir olgu da bulunmuyor ise iddia sahibinin son başvuracağı delilin karşı tarafa yemin telif etme hakkı olduğu da şüphesizdir."

3. Sonuç

Muvazaa ve nam-ı müstear durumlarında borçlunun kötü niyetli tasarrufları, hem iptal davaları hem de muvazaa davalarıyla hukuki olarak bertaraf edilebilir.

Ancak bu davalarda, borçlunun işlemi gerçekte yapmadığını veya işlemin görünürdeki niteliği dışında başka bir amaca hizmet ettiğini ispat yükümlülüğü davacıya düşmektedir.

Bu tür davaların hukuki niteliği ve ispat kuralları, alacaklıların haklarını etkili bir şekilde korumak adına detaylı bir şekilde düzenlenmiştir.

Sonuç olarak, borçlunun kötü niyetli davranışlarıyla zarar gören alacaklılar, hukuki koruma kapsamında hem özel düzenlemeler (İİK m. 277 vd.) hem de genel hükümler (TBK m. 19) uyarınca dava açabilir.

Bu koruma mekanizmalarının, borçlunun mal kaçırma teşebbüslerini önleme ve alacaklıların haklarını koruma noktasında etkili olduğu açıktır.

Bu kapsamda, Yargıtay içtihatları ve doktrinel görüşler, alacaklıların muvazaa ve nam-ı müstear durumlarında etkili bir hukuki başvuru yolu oluşturmasını sağlamaktadır.

Detaylı Bilgi için;
[Stj. Av. Feyza Bilgiç](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Tasarrufun İptali Davası ve "Muvazaa", "Nam-ı Müstear", "İşletmenin Devri", "Kanuna Karşı Hile" ve "Perdeyi Kaldırma Teorisi", Av. Talih UYAR, Ankara Barosu Dergisi 2016/2, syf. 358-359
2. Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, 28.09.2009 tarihli ve 2009/6788 E., 2009/5741 K. sayılı kararı (Lexpera).
3. Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, 17.12.2019 tarihli ve 2018/669 E., 2019/12066 K. sayılı kararı (Lexpera).
4. Yargıtay 1. Hukuk Dairesi, 14.10.2024 tarihli ve 2023/4250 E., 2024/5601 K. sayılı kararı (Lexpera)
5. İstanbul BAM 14. Hukuk Dairesi, 12.09.2024 tarihli ve 2021/1549 E., 2024/1214 K. sayılı kararı (Lexpera)

2004 SAYILI İCRA VE İFLÂS KANUNU'NA GÖRE UYGULAMADA “KAYIT KABUL DAVASI” OLARAK ADLANDIRILAN İFLAŞTA SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

1. Özet

2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu çerçevesinde iflâs süreci, alacaklıların alacaklarının sıralanması ve kaydedilmesi açısından önemli bir yer tutmaktadır. İflâs, borçlunun tüm mal varlıklarının alacaklılara paylaşılması amacıyla başlatılır ve bu süreçte alacaklıların alacaklarının kaydedilmesi kritik bir aşamadır. İflâs idaresi, alacaklıların bildirdiği alacakları inceledikten sonra bir sıra cetveli oluşturur. Ancak, bazı durumlarda alacaklıların alacakları reddedilebilir veya eksik kaydedilebilir. Bu durum, alacaklıları kayıt kabul davası açmaya yönlendirir.

Kayıt kabul davası, esasen alacaklıların, alacaklarının doğru şekilde kaydedilmesi amacıyla başvurdukları bir dava türüdür. Alacaklı, iflâs idaresinin kabul etmediği ya da kısmen kabul ettiği alacağını mahkeme yoluyla alacağını iflâs masasında doğru bir şekilde kaydedilmesini talep eder. Bu dava, hukuki olarak bir sıra cetveline itiraz davası niteliği taşır ve iflâs masasındaki sıralamanın denetlenmesini sağlar.

2. Giriş

2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'na (“İİK”) göre cüz’i icra (icra) ve külli icra (iflâs) olmak üzere iki çeşit cebri icra çeşidi vardır.

Cüz’i icra, alacaklıların alacak miktarının daha düşük olduğu ve bu alacakları tahsil etmek amacıyla başvuru, külli icraya nazaran daha sınırlı kapsamda bir cebri icra türüdür. Cüz’i icra çeşidinde, borçlunun bir veya daha fazla alacaklısı bulunur. Bu alacaklılar, borçlunun haczi kabil olan mal varlıklarından bir veya birkaçının cebri icra yoluyla haczedilip satılmasıyla elde edilen para ile alacaklarını tahsil eder. Elde edilen paradan alacaklar karşılandıktan sonra, geriye kalan miktar borçluya iade edilir.

Külli icra çeşidinde, borçlunun (müflis) bütün alacaklıları borçlunun karşısında bulunur. İflas, borçlunun alacaklılarına olan borçlarını ödeyemeyecek durumda olduğunun mahkeme kararıyla tespit edilmesi üzerine, borçlunun haczi kabil tüm mal varlıklarının cebri icra yoluyla paraya çevrilip alacaklılara dağıtılması işlemidir. Elde edilen alacaklar karşılandıktan sonra

(iflâsta genellikle alacaklıların alacağı karşılanamamaktadır) tıpkı cüz’i icrada olduğu gibi geriye kalan miktar borçluya iade edilir.

İflâs mahkeme kararıyla verilir ve iflâs kararı ile birlikte açılma anı belirlenir (İİK m.165/1). İflasın açılmasından sonra, müflisin haczi kabil bütün mallarının nerede bulunduğu bakılmaksızın bir masa oluşturur (İİK m. 184/1). Bu masa “iflâs masası” olarak adlandırılmaktadır. Tasfiye sürecine başlanabilmesi için öncelikle iflâs masasının teşkili gerekmektedir.

İflas masasının teşkili için; defter tutulması, masa mallarına yönelik muhafaza tedbirlerinin alınması ve en son defteri tutulan malların hangi usulle tasfiye edileceğinin tespit edilmesi gerekir. İİK’nin sekizinci bölümünde basit tasfiye ve adi tasfiye olmak üzere iki çeşit tasfiye usulü öngörülmüştür. İflasta, alacaklıların iflâs faaliyetlerinde yer alması için borçluya olan alacaklarını bildirmesi gerekir. Alacaklıların bildirim süreleri tasfiye usullerine göre farklılık göstermektedir.

İflas dairesince defteri tutulan malların bedeli adi tasfiye masraflarını karşılayacak durumda olmayacağı anlaşılırsa tasfiyenin basit tasfiye usulüne göre yapılması gerekmektedir. Basit tasfiye usulünde, alacaklılar yirmi günden az ve iki aydan çok olmamak üzere alacaklarını veya iddialarını bildirmesi gerekmektedir (İİK m. 218).

Adi tasfiye usulünde ise alacaklılar iflâs dairesince tasfiyenin adi tasfiye usulüne yapılacağını ilan etmesinden itibaren bir ay içinde alacaklarını veya iddialarını bildirmesi gerekmektedir (İİK m. 219).

Yukarıda açıklanan tasfiye usullerindeki bildirimler dışında alacaklıların alacağını iflâs masasına kaydettirmesi için diğer bir yol ise uygulamada yaygın olarak karşılaşılan kayıt kabul davasıdır.

3. İflâs İdaresi ve Alacaklılar Toplantılarının Hukuki Süreci

İflâs alacaklılarının, iflâs masasının yönetimi ve tasfiyesi için gerekli kararları almak üzere düzenledikleri toplantıya “birinci alacaklılar toplantısı” adı verilir. (İİK m. 221/1) Birinci alacaklılar toplantısının, iflâs

idaresinin belirlenmesi yönünde bir yükümlülük taşıdığı belirtilmektedir. (İİK m. 223/1) İflâs idaresi, iflâs masasının yasal temsilcisi olup, temel görevi iflâs masasının aktiflerini muhafaza ederek artırmak ve nakde çevirerek masanın borçlarını belirlemektir. (İİK m. 226/1) İflâs idaresi, alacaklılar ve istihkak sahiplerinin (hak iddia eden kişilerin) taleplerini kayda aldıktan sonra, belirlenen sürenin sonunda bu iddiaları inceleyip araştırır.

Eğer müflisin bulunması mümkün olmazsa, her bir iddia hakkında görüşünü alır. Ardından, her bir iddiayı kabul edip etmeme konusunda bir karar verir. (İİK m. 230) İflâs idaresi, bildirilen alacakları değerlendirdikten sonra oluşturduğu sıra cetvelini iflâs müdürlüğüne sunar ve cetvelin ilanı ile birlikte, ikinci alacaklılar toplantısının tarih, yer ve saatini duyurarak alacaklıları toplantıya davet eder. (İİK m. 234)

İflâs idaresi, alacak bildirimlerini tamamlandıktan ve müflisin defterlerini inceleyip kayıtlarını gözden geçirdikten sonra, İİK’nin 206 ve 207. maddelerine göre sıra cetvelini hazırlar.

Alacaklar, miktarları ve sıralarıyla birlikte sıra cetvelinde yer alır. İflâs idaresi, belirlenen süre içinde hazırladığı sıra cetvelini iflâs müdürlüğüne teslim eder. Ayrıca, sıra cetvelinin iflâs müdürlüğüne sunulduğunu ve alacaklıların inceleyebilmesi için bir ilanla alacaklılara duyurur. Bu ilandan sonra alacaklılar sıra cetveline karşı itiraz ve şikâyet yoluna başvurabilirler.

İflâs müdürlüğü, iflâsın adi tasfiye usulüne göre yapılmasına karar verdiğinde, alacaklılara alacaklarını bir ay içinde iflâs idaresine bildirmeleri gerektiği ilan edilir (İİK m. 219/2). Basit tasfiye durumunda ise, iflâs müdürlüğü alacaklılara alacaklarını bildirmeleri için ilanla, yirmi günden az ve iki aydan fazla olmamak kaydıyla belirleyeceği bir tarihte başvuruda bulunmalarını ister (İİK m. 218/2).

Müflisin taraf olduğu hukuk davaları, iflâsın açılmasıyla birlikte duraklasa da kayıt kabul davası bu durumu etkileyen istisnalardan biri değildir (İİK m. 194). Çünkü, alacaklının davasının görülmesi ve sonuçlandırılması, ancak ikinci alacaklılar toplantısının yapılmasına bağlıdır. Alacaklı, doğrudan açtığı kayıt kabul davası doğrultusunda yargılamayı yapan ticaret mahkemesinden, ikinci alacaklılar toplantısına katılıp katılmaması konusunda bir karar verilmesini talep edebilir (İİK m. 237).

4. Kayıt Kabul Davası Hakkında Genel Bilgiler

Kayıt kabul davası, iflâs hukukunda önemli bir yer tutan ve alacaklıların alacaklarının iflâs masasında kabul edilmesini sağlamak amacıyla açtığı bir davadır. Bu dava, hem hukuki açıdan bir sıra cetveline itiraz davası niteliği taşır hem de alacağın ödemesi için açılmış bir eda davasıdır. Alacaklı, bildirdiği alacağın iflâs idaresi tarafından tamamen ya da kısmen reddedildiğini iddia eder ve bu reddin haksız olduğunu savunur. Bu durumda alacaklı, iflâs masasının reddedilen alacağı ödemeye mahkûm edilmesini talep eder.

Sıra cetveline itiraz davası olarak nitelendirilen bu dava, aslında "kayıt kabul davası" olarak da bilinmektedir. Kayıt kabul davası, iflâs işlemleri sırasında alacaklıların alacaklarının sıralanması ve kaydedilmesiyle ilgili bir süreçtir. Alacaklı, iflâs idaresinin kabul etmediği veya eksik kabul ettiği alacağını yeniden gündeme getirerek, mahkemeden alacağının iflâs masasına kaydedilmesini ister. Bu dava, alacaklı için, iflâs masasındaki alacaklılar arasında yer alabilmek adına son derece önemli bir adımdır.

İflâsın diğer davalarından farklı olarak, sıra cetveline itiraz davası sadece alacağın kaydına ilişkin olup, iflâsın sona ermesinden önce alacaklıların haklarını alabilmeleri için kritik bir aşamadır. Bu dava iki şekilde açılabilir: Bir alacağın masaya kaydedilmesi amacıyla açıldığında "kayıt kabul davası" olarak, bir alacağın masadan çıkarılması amacıyla açıldığında ise "kayıt terkin davası" olarak adlandırılır. Bu iki

dava arasındaki fark, davanın amacına dayanır. Kayıt kabul davası, alacağın kaydedilmesi talebini içerirken, kayıt terkin davası alacağın kaydının iptalini veya çıkarılmasını talep eder.

Bakırköy 3. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 2020/3 E. 2020/932 K. 31.12.2020 Tarihli Kararında;

"Kayıt kabul davası hukukî nitelik olarak sıra cetveline itiraz niteliğinde, eda davası mahiyetinde bir alacak davasıdır. Çünkü bu davada alacaklı, bildirmiş olduğu alacağın iflâs idaresi tarafından haksız olarak tamamen veya kısmen reddedildiğini iddia etmekte ve iflâs masasının haksız olarak reddedilen alacağı ödemeye mahkûm edilmesini talep etmektedir. Niteliği itibarı ile sıra cetveline itiraz davası olan bu dava, uygulamada kayıt kabul davası olarak isimlendirilmektedir. Başka bir ifade ile iflâsta sıra cetveline itiraz davasının bir alacağın masaya kaydedilmesi için açılması hâlinde bu dava kayıt kabul davası olarak; bir alacağın masadan çıkarılması için açılması hâlinde ise kayıt terkin davası olarak nitelendirilmektedir." [1][2] kayıt kabul davası ile kayıt terkin davasındaki farkı belirten bir tanımlama yapmıştır.

5. Kayıt Kabul Davasında Taraflar, Davanın Açılmasındaki Hak Düşürücü Süre, Yetkili ve Görevli Mahkeme

5.1. Kayıt Kabul Davasında Taraflar

Kayıt kabul davası, iflâs hukukunda önemli bir yer tutan ve yalnızca belirli koşulları sağlayan alacaklıların açabileceği bir dava türüdür. Kayıt kabul davasını açabilecek olan taraf, yalnızca iflâs alacaklılarıdır.

Yani, müflisten alacağı bulunan kişiler bu davayı açma hakkına sahiptir. Müflisten alacağı olmayan bir kişi, müflise karşı kayıt kabul davası açamaz. Çünkü bu dava, alacakların kaydedilmesi ve sıralanması sürecinde alacaklıların haklarını savunmalarını sağlayan bir araçtır.

Kayıt kabul davası açacak alacaklının, sırasıyla alacaklarının iflâs masasında kabul edilmesi için mutlaka sıra cetvelinde yer alması gerekmektedir. Bu, alacaklının alacağının iflâs masasında resmi olarak tanınabilmesi için temel bir şarttır. Sıra cetvelinde yer almayan bir alacaklı, alacağının kaydedilmesi için bu davayı açma hakkına sahip olamaz. Yani, alacaklının sıra cetveline kaydedilmesi, kayıt kabul davası açma hakkını kazanabilmesi için öncelikli bir koşuldur. Kayıt kabul davasının davalısı ise müflis kişi değil, iflâs masa-

sıdır. Müflis borçlu, alacakların kaydedilmesi veya reddedilmesi sürecinde doğrudan taraf değildir; bu süreçte iflâs masası, alacakların kabul edilip edilmeyeceği konusunda karar verir. Dolayısıyla, kayıt kabul davasında davalı taraf, müflis değil, iflâs masasıdır.

5.2. Güncel Yargıtay Kararları Işığında Kayıt Kabul Davasının Açılmasındaki Hak Düşürücü Süre

İflâs idaresine veya basit tasfiye usulünde iflâs müdürüne alacak bildiren alacaklılar, alacaklarının kabul edilmesi veya reddedilmesi sürecinde belirli bir prosedüre tabidirler. Alacaklılar, alacaklarını iflâs idaresine veya iflâs müdürüne bildirirken, Adalet Bakanlığı tarafından belirlenen tarifeye dayanarak tebliğ giderini avans olarak ödemekle yükümlüdürler. Bu avans, alacaklının ilerleyen süreçte tebliğ edilen kararlar ve işlemler hakkında bilgilendirilmesi amacıyla ödenir. Alacaklı, bu ödemeyi yaparak, alınacak kararların kendilerine resmi olarak tebliğ edilmesini talep edebilir. Bu tebliğ işlemi, alacaklıların süreç boyunca haklarının korunmasını sağlayan önemli bir adımdır.

Alacaklarının reddedilmesi veya kısmen kabul edilmesi durumunda, bu kararlar alacaklıya tebliğ edilir. Bu tebliğ, alacaklının alacağına ilişkin itiraz etme hakkını kullanabilmesi için gerekli olan bir bildirimdir.

Tebliğ yapılmasının ardından, alacaklıların kayıt kabul davası açma süresi başlar. Bu davayı açma süresi 15 gün ile sınırlıdır ve bu süre hak düşürücü bir nitelik taşır (İİK m. 223/3). Alacaklı bu 15 günlük süre içinde dava açmazsa, alacaklı, kayıt kabul davası açma hakkını kaybeder ve bu durumda sıra cetveli kesinleşir.

Yargıtay 6. Hukuk Dairesi E. 2023/4026 K. 2024/1590 T. 16.5.2024 tarihli kararında;

"Dava, İİK'nın 235. maddesi gereğince açılmış olan sıra cetveline itiraz (kayıt kabul) davasıdır. İİK'nın 235. maddede, sıra cetveline itiraz edenlerin, cetvelin ilanından itibaren 15 gün içinde iflâsa karar verilen yerdeki ticaret mahkemesine dava açmaya mecbur oldukları, 223'üncü maddenin üçüncü fıkrası hükümünün mahfuz olduğu belirtilmiştir. Maddede düzenlendiği üzere, sıra cetveline itiraz davası açma süresi 15 gündür. Süre, sıra cetvelinin ilanından itibaren başlar."

İİK'nın 166. maddedeki gazetelerde yapılan ilanlardan en son ilan tarihinden itibaren işlemeye başlar. İflas masasına alacak yazdırırken, tebligatı kabule elverişli adres gösterilerek, Adalet Bakanlığınca çıkarılan tarifede gösterilen yazı ve tebliğ giderlerini avans olarak vermek suretiyle, iflas idaresince alınacak kararların kendisine tebliğ edilmesini istemiş olan alacaklılara, alacaklarının kabul veya ret edildiği ayrıca tebliğ edilir (İİK'nın 223. M).

Bu alacaklılar için sıra cetveline itiraz davası açma süresi, sıra cetvelinin ilanından itibaren değil, bu tebligatın yapıldığı tarihten itibaren işlemeye başlar.” [3] şeklinde hüküm tesis etmiştir.

Süre içinde dava açmayan alacaklılar, alacaklarının reddedilmesi veya kısmen kabul edilmesi durumunda, bu kararlar üzerinden herhangi bir düzeltme talep edemezler.

Diğer bir deyişle, kayıt kabul davası açma hakkını kaybetmiş olurlar. Alacaklıların bu sürede dava açıp açmama kararını verirken, sıradaki alacaklılar ve müflisin diğer alacaklılarıyla ilgili durumlar göz önünde bulundurulmalıdır.

Alacaklıların itiraz etmeye karar vermesi, aynı zamanda iflâs masasındaki tüm alacaklılar arasında alacakların nasıl sıralanacağına dair nihai bir etki yapacaktır.

5.3. Kayıt Kabul Davasında Yetkili ve Görevli Mahkeme

Kayıt kabul davasında, görevli ve yetkili mahkeme belirli kurallara göre tayin edilmiştir. Kayıt kabul davasında, müflisin iflâsına karar veren ticaret mahkemesinin bulunduğu yerin ticaret mahkemesi görevli mahkeme olarak kabul edilir.

Kayıt kabul davalarında, iflâsına karar veren mahkeme, aynı zamanda kayıt kabul davalarının da yetkili mahkemesi olarak kabul edilir.

Kayıt kabul davalarında yetki, kamu düzenine ilişkin bir husus olarak kabul edilir. Kamu düzenine ilişkin olması, bu yetki

kuralının tarafların iradesine bağlı olmaksızın, mahkeme tarafından kendiliğinden dikkate alınacağı anlamına gelir.

6. Sonuç

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'na göre iflâs sürecinde, alacaklıların alacaklarının kabul edilmesi ve sıralanması, iflâs idaresi ve iflâs mahkemesinin belirlediği süreçler doğrultusunda yürütülmektedir. İflas idaresinin alacakları kaydetmesi ve alacaklıların alacaklarını onaylaması kritik bir yer tutmaktadır. Ancak, İİK'nin öngördüğü prosedürler gereği, alacaklılar, iflâs masasındaki sıralama ve kaydın yapılmasında kendilerini etkileyen herhangi bir durumla karşılaştıklarında, "kayıt kabul davası" gibi hukuki araçlarla alacaklarının kaydedilmesini talep edebilirler.

Kayıt kabul davası, alacaklıların sıralama ve alacaklarının kabulü konusunda iflâs idaresinin kararına itiraz etmeleri ve bu kararın hukuki geçerliliği üzerine mahkeme kararının alınmasını amaçlayan bir davadır. Bu dava, alacaklıların haklarını savunmalarının ve alacaklarının iflâs masasına kaydedilmesinin sağlanması açısından son derece önemli bir işlevi yerine getirmektedir.

İflas idaresi, alacakların sıralanmasında belirleyici bir otorite olsa da kayda alınmayan veya eksik kaydedilen alacakların haklarını savunmak için alacaklıların yargı yoluna başvurma hakları bulunmaktadır. Bu dava, aynı zamanda, iflâs masasındaki alacaklılar arasında yapılan sıralamanın doğru olup olmadığının denetlenmesi adına önemli bir denetim aracıdır.

Kayıt kabul davasının açılma süresi alacaklıya tebliğ edilen kararın ardından yalnızca 15 gün olarak belirlenmiştir. Bu süre, son derece sıkı bir şekilde uygulanmakta olup, hak düşürücü nitelik taşımaktadır. Yani, belirlenen sürede dava açmayan alacaklılar, alacaklarının kaydına itiraz etme hakkını kaybederler ve sıralamaya itiraz etme hakları ortadan kalkar.

Bu durum, alacaklıların iflâs masasındaki alacaklarını kaydetmeleri adına son dere-

ce önemli bir zaman dilimidir ve alacaklıların bu süreci dikkatli bir şekilde takip etmeleri gerekmektedir.

İflâs alacaklısı, sıra cetvelinde yer alan bir başka alacaklının alacağına veya sırasına itiraz ettiğinde, bu durumda kayıt terkinin davası açma yoluna başvurabilir. Bu dava yalnızca hukuki yarar taşıyan iflâs alacaklıları tarafından açılabilir.

Müflisin kendisi ise, bu tür bir davayı açma hakkına sahip değildir. Kayıt terkinin davası, sıra cetvelinin ilanından itibaren 15 gün içinde açılmalıdır (İİK m. 235/1). Bu dava için yetkili ve görevli mahkeme, müflisin iflâsına karar veren ticaret mahkemesidir.

Kayıt terkinin davası ve kayıt kabul davası, birçok yönden birbirine benzerlik gösterse de farklı özellikler taşır. Her iki dava da yetki, görev, dava açma süresi ve yargılama usulü gibi açılardan benzerlik gösterse de esasen farklı hukuki amaçlar güder. Kayıt kabul davası eda amaçlı bir alacak davası iken kayıt terkinin davası bir muvazaa davasıdır. Kayıt terkinin davasında alacaklılar çoğunlukla kendilerinden önceki alacakların sırasına itiraz etmektedir.

Kayıt kabul davalarının en önemli özelliği, sadece iflâs alacaklıları tarafından açılabilmesidir. Bu, alacaklının iflâs masasındaki sıralamaya katılabilmesi için öncelikli bir şarttır. Dolayısıyla, alacaklılar, iflâs idaresi tarafından kabul edilmeyen alacaklarının kaydedilmesini talep edebilmek için bu davayı açmak zorundadırlar. Kayıt kabul davasının davalısı ise doğrudan müflis kişi değil, iflâs masasıdır. Bu yönüyle, iflâs masasının temsili mahkemede söz konusu olacağından, müflisin alacakları üzerindeki etkisi sınırlıdır.

Detaylı Bilgi için;
[Stj. Av. Efe Öztürk](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Bakırköy 3. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 2020/3 E. 2020/932 K. 31.12.2020 Tarihli Kararı
2. Eroğlu, Orhan, İFLÂSTA SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASI (İFLÂSTA KAYIT KABUL DAVASI), TBB Dergisi 2019 (144), Eylül-Ekim 2019, Sayı 144, S. 185
3. Yargıtay 6. Hukuk Dairesi'nin 2023/4026 E. 2024/1590 K. 16.5.2024 Tarihli Kararı

“TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ HARİTA VE KADASTRO MÜHENDİSLERİ ODASI ANA YÖNETMELİĞİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK” YAYIMLANDI!

“Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik,” Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası’nın faaliyetlerini daha etkin ve güncel ihtiyaçlara uygun şekilde düzenlemeyi amaçlayan bir düzenlemedir. Yönetmelik, Oda üyelerine yönelik eğitim ve belgelendirme hizmetlerinin geliştirilmesi, üyelik aidatları konusunda sosyal desteklerin artırılması, delege seçimlerinde adaletin sağlanması ve Oda gelir kaynaklarının çeşitlendirilmesi gibi birçok yenilik içermektedir. Aynı zamanda, Oda’nın eğitim, kültür ve sosyal ihtiyaçları karşılamak amacıyla eğitim ve kültür merkezleri kurmasına olanak tanımıştır. 23 Ocak 2025 tarihli ve 32760 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yönetmelik, Oda üyelerinin mesleki yeterliliklerini artırmak ve mühendislik faaliyetlerini geliştirmek için ulusal ve uluslararası etkinlikler düzenlenmesine imkan vermektedir. İşsiz kalan üyeler için aidat muafiyeti sağlanması ve Oda’nın belgelendirme gelirleri gibi yeni gelir kalemleri eklenmesi, üyelerin ekonomik yükünü hafifletmeyi ve Oda’nın mali sürdürülebilirliğini artırma-yı hedeflemektedir. Bu değişiklikler, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası’nın daha etkili bir şekilde çalışmasını sağlarken, mesleki faaliyetlerin uluslararası standartlara uygun hale getirilmesine katkı sunmayı amaçlamaktadır.

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ HARİTA VE KADASTRO MÜHENDİSLERİ ODASI ANA YÖNETMELİĞİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK

MADDE 1- 1/11/2005 tarihli ve 25983 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinin 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (I) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“I) Oda uzmanlık alanlarına giren konularda üyelerine, gerçek ve tüzel kişilere yönelik eğitim hizmetleri sunmak, eğitim ve belgelendirme merkezi kurmak, ulusal ve uluslararası kurs, fuar, seminer, kongre, sergi ve benzeri etkinlikler düzenlemek, katılanlara sertifika, yeterlilik ve katılım belgesi vermek ve bu amaçla örgütlenmek.”

MADDE 2- Aynı Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan “beş” ibaresi “on” şeklinde ve (k) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“k) Kesintisiz 3 ay ve daha fazla süre işsiz kalan üyelerden; talep etmeleri halinde bu durumu belgelendirmeleri koşuluyla işsiz kaldıkları süre içerisinde aidat ödentisi alınmaz.”

MADDE 3- Aynı Yönetmeliğin 13 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Diğer delegelerin belirlenmesi için Odaya kayıtlı üye sayısının beş yüz (500) sayısına bölünmesiyle bir katsayı hesaplanır. Şube ve merkeze bağlı temsilciliklerin delege sayıları, etkinlik alanlarındaki üye sayısının bu katsayıya bölünmesi suretiyle belirlenir. Belirlenen sayıların 0.50 ve üzerinde olan küsuratları yukarı yuvarlanır. Oturma ve çalışma yerleri farklı şube ve merkeze bağlı temsilcilik etkinlik alanında bulunan üyelerin durumunun saptanmasında işyeri adresi esas alınır.”

MADDE 4- Aynı Yönetmeliğin 35 inci maddesinin birinci fıkrasının (o) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir.

“o) Oda görevlilerinin; atama, yer ve görev değiştirme, yükselme, sicil ve benzeri özlük işlerini, yasal düzenlemelere uygun olarak yapmak, Oda görevlileri ile bir çalışma dönemi içerisinde en az bir kez toplantı yapmak,”

“bb) Oda ve üye gereksinimlerini karşılamak üzere eğitim, belgelendirme ve kültür merkezleri kurmak ile lokal, kütüphane, misafirhane ve benzeri tesisler açmak.”

MADDE 5- Aynı Yönetmeliğin 86 ncı maddesinin birinci fıkrasına (f) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş ve diğer bent buna göre teselsül ettirilmiştir.

“g) Sözleşme gelirleri,

ğ) Belgelendirme gelirleri,”

MADDE 6- Aynı Yönetmeliğin 89 uncu maddesinde yer alan “bir gecelik” ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 7- Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 8- Bu Yönetmelik hükümlerini Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu yürütür.

Kaynak: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/01/20250102-2.htm>

ÖDEME VE ELEKTRONİK PARA KURULUŞLARININ ASGARI ÖZKAYNAK MİKTARLARININ YENİDEN BELİRLENMESİ İLE İLGİLİ TEBLİĞ RESMİ GAZETE’DE YAYIMLANDI!

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, 30.01.2025 tarihli tebliği ile 01.12.2021 tarihli 31676 sayılı Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para İhracı ile Ödeme Hizmetleri Sağlayıcıları Hakkında Yönetmeliğin “Asgari öz kaynak yükümlülüğü ve mesleki sorumluluk sigortası” başlıklı 33. Maddesi 1. Fıkrası uyarınca “Kuruluşun özkaynağı, 32 nci maddede belirtilen usul ve esaslara göre Haziran ve Aralık ayı sonu itibarıyla hesaplanır. “hükmü gereği ve mevcut durum itibarı ile güncellenmiştir.

2024 yılı güncellemeleri kapsamında on milyon Türk Lirası, yirmi milyon Türk Lirası, elli beş milyon Türk Lirası olarak uygulanan asgari özkaynak yükümlülük tutarları sırasıyla on beş milyon Türk Lirası, otuz milyon Türk Lirası ve seksen milyon Türk Lirası olarak belirlenmiştir.

Kaynak: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/01/20250130-7.pdf>

Alanında uzman avukatlardan oluşan ekibi ile faaliyet gösteren Özgün Hukuk Bürosu, ulusal ve çok uluslu şirketlere hizmet vermektedir. Bu kapsamda, müvekkillerin ihtiyaçlarına olabilecek en kısa zamanda cevap verebilecek organizasyon yapısı kurulmuş olup, temel prensip müvekkillerin kıdemli avukat kadrosuyla her zaman iletişim kurabilmesi ve her konuda bilgi sahibi olmasının sağlanmasıdır.

Bankacılık ve finans, eğitim, sağlık, otomotiv, kimya ve savunma, teknoloji, enerji, maden, inşaat ve gayrimenkul sektörleri başta olmak üzere değişik iş ve ticaret sektörlerinde faaliyet gösteren kurumsal müvekkillere ve sivil toplum kuruluşlarına hizmet veren Özgün Hukuk, tüm müvekkilleri ile bir iş ortağı titizliği ile çalışmayı prensip edinmiştir.

Özgün Hukuk Bürosu, Türkiye'nin önde gelen finans kurum ve kuruluşlarına, şirketlere ve şahıslara Türkiye'de ve yurtdışında alacak tahsilatı konusunda hukuki hizmet sağlamaktadır. Bu kapsamda yurtdışına kaçırılan malvarlıklarının mal varlığı araştırması yapılarak tespit edilmesi ve alacağın bu yolla tahsil edilmesi hususunda hukuki hizmet verilmektedir.

Özgün Hukuk Bürosu, Britanya, Belçika, Fransa, İspanya ve İtalya'dan avukatlar tarafından Kasım, 1988'de kurulan PLG International Lawyers'ın tek Türk üye hukuk bürosudur. PLG, Avrupa'nın ilk birleşik uluslararası hukuk uygulamasıdır.

Sülün Sok. No:8 34330 1.Levent Beşiktaş / TURKEY
Phone : +90 212 356 3210(pbx) / +90 212 325 2307(pbx)
Fax : +90 212 356 3213
E-mail : info@ozgunlaw.com
İnternet sitesi: www.ozgunlaw.com

Bizi Takip Edin!

